

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สารนิพนธ์
ของ
พิมพ์ไฉล ถิ่นธรรม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2550

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

บทคัดย่อ
ของ
พิมพ์ไฉล ถือธรรม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2550

พิมพ์ไถ ถือธรรม. (2550). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์.

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการ
เรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับครู อาจารย์ และผู้ที่
รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใช้คู่มือที่ได้พัฒนาขึ้นในการจัดกิจกรรมการสอนให้
สอดคล้องกับท้องถิ่นและชุมชนของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการนิเทศการสอน
ในการจัดทำคู่มือ ได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ ศึกษาหลักการเขียนคู่มือจากตำรา บทความ
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาค้นคว้า สืบหาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นจาก เอกสาร ตำรา
และทำการสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ได้เนื้อหาสาระที่ถูกต้องและเหมาะสม จัดทำโครง
ร่างของคู่มือแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของโครงร่าง
คู่มือ จากนั้นได้ดำเนินการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษา
ต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วนำคู่มือไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน
15 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเป็นไปได้ของการนำคู่มือไปใช้ในการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในสถานศึกษา

ผลของการศึกษาได้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วยข้อมูลภูมิปัญญา
ท้องถิ่น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านเกษตรกรรม 2) ด้านศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี 3) ด้าน
การประกอบอาชีพ และ 4) ด้านเทคโนโลยี และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการ
เรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ได้แก่ กิจกรรมการสอนเพื่อการสื่อสาร การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมการเรียนการสอนแบบโพร์แม็ทซิสเต็ม
และกิจกรรมการเรียนรู้จากการทำโครงการ ผลการตรวจสอบคู่มือของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความ
เหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด สามารถนำไป
ปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 4.61$)

THE MANUAL ON MANAGEMENT OF FOREIGN LANGUAGE ACTIVITIES
IN MATAYOMSUKSA 6 BY USING LOCAL WISDOM

AN ABSTRACT

BY

PIMPILAI THUETHAM

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2007

Pimpilai Thuetham. (2007). *The Manual on Management of Foreign Language Activities in Matayomsuksa 6 by Using Local Wisdom*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Asst. Prof. Dr. Pongrat Kesonpat.

The purpose of this study was to develop a manual on the management of foreign language activities in Matayomsuksa 6 by using local wisdom. The manual was intended for teachers and those responsible in the management of foreign language activities to implement the activities in accordance with local community of the school, and school administrators to use in supervision. Steps in developing the manual included the following: Studying writing principles of manual from textbooks, articles, and related research; Studying and exploring data regarding local wisdoms from documents, textbooks as well as interviewing local wisdom experts in order to acquire valid and appropriate contents; Making a draft of the manual and having 3 experts examine its appropriateness in terms of developing process, theories, approaches, foreign language activities, and the content validity; Improving the draft of the manual according to the experts' comments and recommendations; Having 15 experts evaluate the manual in terms of the content validity and usage possibilities in the management of foreign language activities in schools.

The product of this study was a manual on the management of foreign language activities in Matayomsuksa 6 by using local wisdom. It contained information regarding 4 aspects of local wisdoms: 1) The agriculture wisdom, 2) The art and culture wisdom, 3) The occupation wisdom, and 4) The technology wisdom; examples of integrated teaching approaches for English subject areas: Communicative language teaching, Integrated learning activities, Learners-centered activities, 4MAT instructional methods, and Project-based Learning. The results of the expert evaluation revealed the highest level of support for the usage possibilities of the manual as indicated by the highest level of agreement ($\bar{X} = 4.61$) with the evaluation items.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ เรื่อง คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของ พิมพิไล ถีธรรม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศนา แสงวงศ์ดี)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรวรรณ ตันท์เจริญรัตน์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

ความสำเร็จของการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยลงได้เพราะได้รับความเมตตา และความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ที่ให้ความเมตตา รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และกรุณาถ่ายทอดความรู้และให้คำปรึกษา แนะนำ ที่มี คุณประโยชน์อย่างมากตลอดการดำเนินการจัดทำสารนิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้ง ในความเมตตาครั้งนี้เป็นอย่างยิ่งและขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุวรรณ ตันท์เจริญรัตน์ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา คณะกรรมการพิจารณาโครงการสารนิพนธ์ที่ให้ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ได้อบรมสั่งสอนอยู่เสมอว่า ไม่มีทรัพย์สินใดๆ ที่พ่อแม่จะมอบให้กับลูกติดตัว ตลอดไปได้ดีเท่ากับการศึกษาหาความรู้ ผู้ศึกษามีความภาคภูมิใจเป็นอย่างมากในความสำเร็จครั้งนี้ สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้ที่อยู่เบื้องหลังเป็นอย่างสูง ที่ให้การสนับสนุน ให้ความ ช่วยเหลือด้านร่างกาย แรงใจ และผู้ที่รอคอยความสำเร็จการศึกษาครั้งนี้คือ พี่ น้อง เพื่อนๆ และ ครอบครัวของผู้ศึกษาทุกคน เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาสถานศึกษาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

พิมพ์ไฉ่ ถือธรรม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ประโยชน์ของการจัดทำคู่มือ	4
ขอบเขตของการจัดทำคู่มือ	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	8
ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น	8
ลักษณะที่สำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น	10
ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย	12
ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น	13
ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอองครักษ์	18
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	35
วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ.....	48
การประเมินผลทางภาษา.....	54
คู่มือ	57
ความหมายของคู่มือ	57
ประเภทของคู่มือ	58
องค์ประกอบของคู่มือ	60
ลักษณะที่ดีของคู่มือ	61
แนวทางการจัดทำคู่มือ	63
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	ขั้นตอนและวิธีการจัดทำคู่มือ 68 <ul style="list-style-type: none"> ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร/รวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น 68 ขั้นตอนที่ 2 จัดทำโครงร่างของคู่มือ 68 ขั้นตอนที่ 3 ประเมินคุณภาพของคู่มือ 69 ขั้นตอนที่ 4 จัดทำคู่มือฉบับสมบูรณ์ 75
4	คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 76 <ul style="list-style-type: none"> ตอนที่ 1 คำแนะนำการใช้คู่มือการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 80 <ul style="list-style-type: none"> วัตถุประสงค์ของคู่มือ 81 ประโยชน์ของคู่มือ 81 ตอนที่ 2 ข้อมูลสารสนเทศท้องถิ่นอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ... 82 <ul style="list-style-type: none"> ประวัติความเป็นมาอำเภอองครักษ์ 84 ภูมิปัญญาท้องถิ่น 93 ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม 94 ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี 98 ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการประกอบอาชีพ 106 ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเทคโนโลยี 113 ตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ..... 117 <ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 128 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 142 กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 155 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโฟร์แมทซิสเต็ม 165 กิจกรรมการเรียนรู้จากการทำโครงการงาน 175 หนังสืออ้างอิง 187

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล	189
ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	190
บรรณานุกรม	191
ภาคผนวก	199
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย.....	200
ภาคผนวก ข ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบโครงร่างคู่มือ.....	207
ภาคผนวก ค ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ	209
ภาคผนวก ง แบบตรวจสอบความเป็นไปได้ของข้อมูล	211
ประวัติย่อของผู้ทำสารนิพนธ์	215

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อความเป็นไปได้ของการนำคู่มือไปใช้มีค่าเฉลี่ย \bar{X} และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	74

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	11
2 ประเด็นในการสนทนากาการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	46
3 เส้นทางสู่นครนายก.....	82
4 สัญลักษณ์จังหวัดนครนายก.....	83
5 แผนที่จังหวัดนครนายก.....	83
6 ไม้ดอกไม้ประดับสวนป่าผาด	95
7 ศาลเจ้าพ่อองค์รักษ์	99
8 วัดประสิทธิเวช และพระครูสุทธีศีลคุณ	101
9 งานจิตรกรรมภาพพระบฏวัดองค์รักษ์	102
10 ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาเรซิ่น	107
11 บ้านทรงไทย	109
12 การทำรูปหอม.....	110
13 แสดงขั้นตอนการทอเสื่อ	111
14 การทำไม้ถัก	112
15 ผลิตภัณฑ์โลหะเทียม	114
16 ผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วง	115
17 แผนภูมิการสอนเพื่อการสื่อสารของ B-SLIM Model.....	132
18 ผังมโนทัศน์การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	145
19 ผังมโนทัศน์ (Mind Mapping) กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ..	157
20 ผังมโนทัศน์ของ Morris and McCarthy : 1990	165
21 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโพร์แม็ทซิสเต็ม	167

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ดังนั้นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่ปวงชนทุกคน จึงเป็นภารกิจหลักของรัฐบาลในทุกประเทศ สำหรับประเทศไทยนั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในชาติให้เป็นบุคคลที่มีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยรัฐบาลจะต้องจัดให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่ต้องเก็บค่าใช้จ่าย และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ มีการพัฒนา ปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ให้มีการพัฒนาวิชาชีพและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ (ราชกิจจานุเบกษา. 2542: 9)

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้พัฒนาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยให้ผู้เรียน มีความรู้ ความสามารถและทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยบททั่วไป ความมุ่งหมาย และหลักการ มาตรา 7 ได้กำหนดว่า “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข . . . ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล . . .” และหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 23 “การจัดการศึกษา. . .ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่อง. . .” (3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา” และในมาตรา 27 วรรค 2 ได้มีข้อกำหนดไว้ 2 ประการคือ ประการแรกกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้กำหนดหลักสูตรแกนกลางขั้น โดยมีสาระการเรียนรู้หลักและมาตรฐานเป็นข้อกำหนด ประการที่ 2 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระหลักสูตร เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น สภาพปัญหา

ในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อพัฒนาให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่นๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการเลือกแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 5-17)

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ได้กำหนดให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับชีวิตจริงของตนเอง ได้รู้จักท้องถิ่น เกิดความรักความหวงแหนและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง (กรมวิชาการ. 2542 : 2-3) ซึ่งในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้น เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา และเยาวชนได้ตระหนักในคุณค่า และความสามารถของบรรพบุรุษที่ตั้งสมความรู้ที่มีประโยชน์ และเหมาะสมกับสภาพสังคม ท้องถิ่น และอาจทำให้เยาวชนเกิดความคิด มีค่านิยมที่จะนำความรู้เหล่านี้ไปผสมผสานกับความรู้ที่ได้รับมาจากทางตะวันตกเกิดเป็นองค์ความรู้ที่เหมาะสม มีการปรับเปลี่ยนเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและท้องถิ่นของตนเอง นำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองให้อยู่ในสังคมท้องถิ่นของตนอย่างมีความสุข และมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาไปในทางที่ยั่งยืน ช่วยผลักดันให้เกิดค่านิยมใหม่ในวงการศึกษาและสังคมไทย ซึ่งจะทำให้ประเทศพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องมากขึ้น (วีระพงษ์ แสง-ชูโต. 2544)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นความรู้อันเกิดจากความคิดของคนในท้องถิ่นที่สร้างขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยในการแก้ปัญหาและอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นพื้นฐานทางความคิด สำหรับการพัฒนาและปรับวิถีชีวิตของคนให้เหมาะสมตามศักยภาพและสภาพแวดล้อมของตนเอง แต่ในปัจจุบันสิ่งเหล่านี้ขาดการยอมรับและถูกละเลย ปัจจัยหนึ่งสืบเนื่องมาจากการนำเอาวัฒนธรรมของชาติตะวันตกเข้ามาเผยแพร่โดยขาดการวิเคราะห์และเชื่อมโยง กับวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยที่มีมาอย่างยาวนาน นอกจากนั้นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างรวดเร็วของคนในท้องถิ่นซึ่งทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้ทันจึงเป็นผลให้คนในท้องถิ่นสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ ขาดความภาคภูมิใจในความรู้ภูมิปัญญาตนเอง

ขาดความเชื่อมั่นและขาดการตัดสินใจ การดำเนินชีวิตจะขึ้นอยู่กับข้อมูลและความต้องการจากภายนอกมากขึ้น สภาพการสูญเสียภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่นนี้จะเป็นอันตราย ในอนาคตของคนในท้องถิ่นเองและส่วนรวมตลอดจนการสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย (ภาวดี เกตุภู. 2541: 23)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกมีนโยบาย ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น โดยนำความรู้และเรื่องราวเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน การปกครอง สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ เกษตกรรม การประกอบอาชีพ เทคโนโลยี การละเล่นพื้นบ้าน ภาษา และวรรณกรรม ฯลฯ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ดังกล่าว โรงเรียนองค์กรกิจ จึงนำนโยบายมาพัฒนาสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวทางหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 การจัดกระบวนการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพตามความต้องการของผู้เรียนที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาและอาชีพในท้องถิ่นเน้นการฝึกปฏิบัติ การประกอบอาชีพจริงระหว่างเรียนทั้งในโรงเรียนและสถานประกอบการ มีการระดมทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมา โรงเรียนองค์กรกิจได้มีนโยบายให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วนำมาจัดเป็นกิจกรรมชุมนุม หรือเป็นรายวิชาเพิ่มเติมของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยี ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เช่น สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ ศิลปะ นาฏศิลป์ ดนตรีจะมีค่อนข้างน้อย และวิธีที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมักใช้การบรรยายให้ความรู้แบบบูรณาการข้ามกลุ่มสาระวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ มีการพาผู้เรียนไปเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในชุมชน และให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มวิชาที่กำหนด นอกจากนั้นแล้วได้เชิญปราชญ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา จึงทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์จริงจากการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ และชีวิตประจำวันได้ จึงนับว่าเป็นการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนั้นโรงเรียนองค์กรกิจได้มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน จึงได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้า

มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา และประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม จริยธรรมกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม โดยนำภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การจัดทำ คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เอกสาร หลักฐานงานวิจัย สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งที่เป็นส่วนบุคคล และชุมชน จากการสอบถาม สัมภาษณ์ ผู้ทรงภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายแล้วรวบรวมเป็นเอกสารข้อมูล สารสนเทศ จัดทำเป็นคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนอภินิหาร อําเภอบางบาล จังหวัดนครนายก โดยกำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

1. เพื่อพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่อประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประโยชน์ของการจัดทำคู่มือ

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประกอบอาชีพ และด้านเทคโนโลยี รวมถึงสถานที่สำคัญๆ ที่น่าสนใจในท้องถิ่นอําเภอบางบาล จังหวัดนครนายก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อ

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้เป็นแหล่งสารสนเทศ ในการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ รายวิชาภาษาอังกฤษ

2. ครูสามารถใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

3. ครู และนักเรียน หรือผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สามารถให้เป็นคู่มือในการศึกษา ค้นคว้า เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำไป พัฒนา ส่งเสริม หรือปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการจัดทำคู่มือ

ในการจัดทำ คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย การจัดสาระการเรียนรู้ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และภูมิปัญญาท้องถิ่นรวม 4 ด้าน คือ ด้านเกษตรกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประกอบอาชีพ และด้านเทคโนโลยี

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้คือ

1. คู่มือ หมายถึง การจัดทำเอกสารที่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก และการสาระการเรียนรู้ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย คำแนะนำ เนื้อหา กระบวนการ วิธีการในการดำเนินการ การวัดประเมินผล

2. การพัฒนาคู่มือจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การนำความรู้ และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นในด้านต่างๆ เช่น สถานที่สำคัญ ประวัตความเป็นมาของท้องถิ่น ภูมิปัญญา การเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี การประกอบอาชีพ และเทคโนโลยี มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รายวิชา ภาษาอังกฤษ ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กำหนด

3. สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ หมายถึง รายวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งจัดให้ผู้เรียนได้เรียนทั้งรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน รายวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมากำหนดขอบเขตสาระการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ของบุคคลที่เกิดจากทักษะ ประสบการณ์ การถ่ายทอด การแก้ปัญหา เกี่ยวกับ เกษตรกรรม ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี การประกอบอาชีพ และเทคโนโลยี ที่ใช้ในชีวิตประจำวันของชุมชนในอำเภอองค์กรัก จังหวัดนครนายก ในการจัดทำคู่มือในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ 4 ด้านดังนี้ คือ

4.1 ด้านเกษตรกรรม หมายถึง ความรู้ ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ ด้านการเกษตรกับเทคโนโลยีโดยผ่านการพัฒนาพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิมซึ่งสามารถพึ่งพาตนเองในสถานการณ์ต่างๆได้ เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน การทำสวนไม้ดอกไม้ประดับ และการเพาะเลี้ยงปลา

4.2 ด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี หมายถึง ศิลปวัฒนธรรมและ ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น ที่เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตสืบต่อกันมา ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน วรรณกรรม และตำนานพื้นบ้าน

4.3 ด้านการประกอบอาชีพ หมายถึง ความรู้ ทักษะ ความสามารถในการประกอบ อาชีพแบบพึ่งพาตนเอง เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น ได้แก่ การทอ เสื่อกก การทำธูปหอม การทำตุ๊กตาเรซิน การทำบ้านทรงไทย และการทำไม้ถัก

4.4 ด้านเทคโนโลยี หมายถึง การนำเทคโนโลยี เคื่องจักรกลมาใช้สร้างสรรค์ ผลงาน สิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากภูมิปัญญา ในการคิดแก้ไขเหตุวิกฤตทางเศรษฐกิจมาเป็นโอกาสใน การสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่ชุมชน โดยการดัดแปลงวัสดุจากธรรมชาติเพื่อผลิตผลงาน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วง และผลิตภัณฑ์ โลหะเทียม

5. การประเมินคู่มือ หมายถึง การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ คู่มือ โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย นักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ และครูกลุ่มสาระอื่น ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในนำภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ตลอดจนการสอบถาม สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะนำเสนอในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 1.1 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 1.2 ลักษณะที่สำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 1.3 ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย
 - 1.4 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภองครักษ์
 - 2.1 ประวัติความเป็นมาอำเภองครักษ์
 - 2.2 สถานที่สำคัญในอำเภองครักษ์
 - 2.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภองครักษ์
3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - 3.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
 - 3.2 กระบวนการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร
 - 3.3 การจัดโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา
 - 3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น
4. วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
 - 4.1 การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 4.2 การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
 - 4.3 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
 - 4.4 การจัดการเรียนรู้จากการทำโครงการ
 - 4.5 การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบโฟร์แมทซิสเต็ม
 - 4.6 การวัดและประเมินผล

5. คู่มือ
 - 5.1 ความหมายของคู่มือ
 - 5.2 ประเภทของคู่มือ
 - 5.3 องค์ประกอบของคู่มือ
 - 5.4 ลักษณะที่ดีของคู่มือ
 - 5.5 แนวทางการจัดทำคู่มือ
 - 5.6 การประเมินคู่มือ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.1 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พิมพ์ครั้งที่ 1 พุทธศักราช 2546 ให้ความหมายของคำว่า “ภูมิปัญญา” คือ ความรู้ ความสามารถ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” (Local wisdom) หรือ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” (Popular wisdom) หรือ “ภูมิปัญญาไทย” (Thai wisdom) คือความรู้ หรือการกระทำที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของชาวบ้านหรือทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นจากสติปัญญาและความสามารถของชาวบ้านเองเพื่อใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับกาลสมัยโดยมีกระบวนการสั่งสมแล้วสืบทอดต่อมาถึงชนรุ่นหลัง

กรมวิชาการ (2542 : 5) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านที่ใช้ในการดำเนินชีวิตให้เป็นสุข โดยได้รับการถ่ายทอดสั่งสมกันมาผ่านกระบวนการพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัย

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2544 : 8) ให้ความหมายของ ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความคิด ความเชื่อ ความชัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมกันไว้ในการปรับตัว และการดำรงชีวิตในระบบนิเวศ หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรมที่ได้มีการสืบทอดกันมา และเป็นผลของการใช้สติปัญญาปรับตัวเข้ากับสภาวะการณ์ต่างๆในพื้นที่ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ และมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชนอื่นก่อให้เกิดการแก้ปัญหาในส่วนที่เป็นบริบทของสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่ม

ภาวดี เกตุกุ (2541 : 140) กล่าวว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” หรือ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” เป็นความรู้ ความคิด และการปฏิบัติของชาวบ้านแต่ละท้องถิ่น และผู้ที่เข้าไปทำงานในท้องถิ่น เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเริ่มมีการฟื้นฟูเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อค้นหาคุณค่าที่สามารถนำมาเชื่อมโยงกับกิจกรรมการพัฒนาที่พวกเขารับผิดชอบอยู่ จึงทำให้เกิดการ

แลกเปลี่ยนทางความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ระหว่างนักพัฒนากับชาวบ้านจนเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจในวิถีชีวิตชาวบ้าน อันเป็นผลให้บทบาทของนักพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากการนำเอาความรู้ และทฤษฎีจากวิทยาการสมัยใหม่ไปถ่ายทอดให้กับชาวบ้านฝ่ายเดียวมาเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ระหว่างกันและกัน จึงเกิดแนวความคิดในการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานของ ความรู้ในท้องถิ่น

นิคม ชมภูหลง (2545 : 8-12) ได้จำแนกความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับปัญญาไว้ ดังนี้คือ

1. ภูมิปัญญา (Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเชื่อ และ ศักยภาพในการแก้ปัญหาของมนุษย์ที่สืบทอดกันมาจากอดีตถึงปัจจุบันอย่างไม่ขาดสายและ เชื่อมโยงกันทั้งระบบทุกสาขา

2. ภูมิปัญญาส่วนบุคคล หมายถึง ภูมิปัญญาที่บุคคลเป็นผู้คิด ผู้ใช้ มีผู้เป็นเจ้าของค้น ตำรับซึ่งอาจเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาหรือปราชญ์ชาวบ้าน

2.1 ผู้ทรงภูมิปัญญา (Wisdom Holder) หมายถึง บุคคลผู้เป็นเจ้าของภูมิปัญญา หรือผู้สร้างสรรค์ภูมิปัญญาหรือผู้นำภูมิปัญญาด้านต่างๆ มาใช้ประโยชน์จนประสบความสำเร็จมี ผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับ ยกย่อง สามารถถ่ายทอดเชื่อมโยงคุณค่าแห่งภูมิปัญญานั้นให้แพร่หลาย ออกไปอย่างกว้างขวางในแต่ละสาขานั้นๆ

2.2 ปราชญ์ชาวบ้าน หมายถึง บุคคลผู้เป็นเจ้าของภูมิปัญญาชาวบ้าน และนำภูมิ ปัญญามาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตจนประสบผลสำเร็จ สามารถถ่ายทอดเชื่อมโยงคุณค่าของ อดีตกับปัจจุบัน ได้อย่างเหมาะสม (นิคม ชมภูหลง, 2545; อ้างอิงจาก นันทสาร ลีสลับ, ม.ป.ป)

2.3 ครูภูมิปัญญาไทย หมายถึง ผู้ทรงภูมิปัญญาซึ่งเป็นผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของ ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านและได้รับการยกย่อง จากสภาภูมิปัญญาไทย ให้ดำรงตำแหน่งครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดและสืบสาน ภูมิปัญญาไทยทั้งในระบบการศึกษา นอกกระบบการศึกษา และการศึกษตามอัธยาศัย (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 5)

สามารถ จันทร์สุริย์ (2545 : 5-6) กล่าวว่า ภูมิปัญญา หมายถึง องค์ความรู้ ความคิด ความสามารถ และทักษะของ คนไทยที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการ เลือกรสร เรียนรู้ ปรุงแต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของ คนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

1.2 ลักษณะที่สำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เสรี พงศ์พิศ (นิคม ชมภูหลง . 2545: 16-18; อ้างอิงจาก เสรี พงศ์พิศ 2529) ได้กล่าวถึงลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะที่เป็นนามธรรม เป็นโลกทัศน์ ชีวทัศน์ เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตเป็นเรื่องเกี่ยวกับการ เกิดแก่ เจ็บ ตาย คุณค่าและความหมายของทุกสิ่งในชีวิตประจำวัน

2. ลักษณะที่เป็นรูปธรรม เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น การทำมาหากิน การเกษตร หัตถกรรม ศิลปะ ดนตรี และอื่นๆ ภูมิปัญญาเหล่านี้สะท้อนออกมาใน 3 ลักษณะที่สัมพันธ์ใกล้ชิด คือ

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับโลก คนกับสิ่งแวดล้อม สัตว์ พืช ธรรมชาติ

2.2 ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมกันในสังคมหรือชุมชน

2.3 ความสัมพันธ์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติ สิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้

สามารถ จันทรสุริย์ (2545 : 6) ได้กล่าวถึงลักษณะภูมิปัญญาไทยไว้ 3 ลักษณะคือ

1. ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม สัตว์ พืช ธรรมชาติ

2. ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ที่ร่วมกันในสังคม หรือในชุมชน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติ ตลอดจนสิ่งที่ไม่

สามารถสัมผัสได้ทั้งหลาย

นิคม ชมภูหลง (2545 : 17). ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาไว้ดังนี้

1. ภูมิปัญญาเป็นความรู้ ข้อมูล เนื้อหาสาระ เช่น ความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ เกี่ยวกับผู้หญิง ผู้ชาย ประเภทครอบครัว

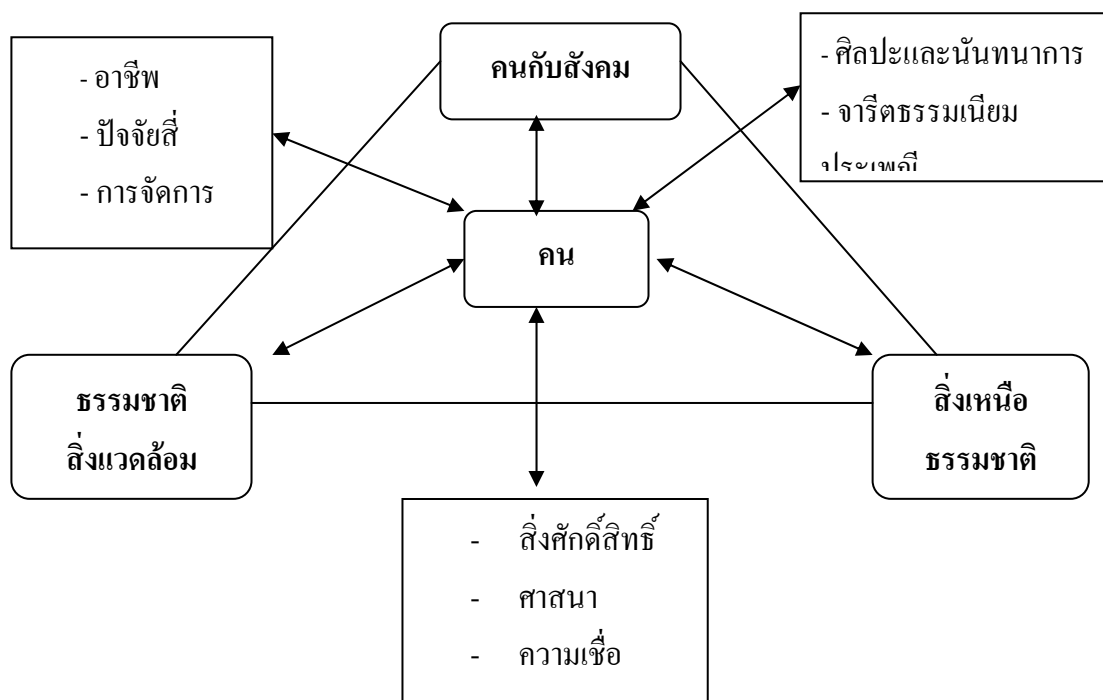
2. ภูมิปัญญาเป็นความเชื่อของสังคมโดยอาจยังไม่มีข้อพิสูจน์ ยืนยันว่าถูกต้อง เช่น เรื่องนรก สวรรค์

3. ภูมิปัญญาคือความสามารถหรือแนวทางในการแก้ปัญหาหรือป้องกันปัญหา เช่น ความสามารถในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว

4. ภูมิปัญญาทางวัตถุ เช่น เรือ บ้านที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ต่างๆในครัวเรือน เพื่อให้ครอบครัวมีความสะดวกสบายตามสภาพ

5. ภูมิปัญญาทางพฤติกรรม เช่น การกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติของคนต่างๆ ในครอบครัว จนทำให้ครอบครัวสามารถดำรงอยู่

สามารถ จันทร์สุรย์ (2545:7) ได้กล่าวว่า ภูมิปัญญามีลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม จะเป็นภูมิปัญญาในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานด้านปัจจัยสี่ ซึ่งประกอบด้วยอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค หรือภูมิปัญญาที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนอื่นในสังคม จะมีลักษณะเป็นจารีต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะและนันทนาการ ภาษาและวรรณกรรม ตลอดจนการสื่อสารต่างๆ และภูมิปัญญาที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติ จะมีลักษณะของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ศาสนา และความเชื่อต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

กล่าวโดยสรุป ภูมิปัญญา มี 2 ลักษณะคือ ภูมิปัญญาที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ วัตถุและการกระทำทั้งหลาย และภูมิปัญญาที่เป็นนามธรรม คือ ความรู้ความเชื่อ ความสามารถ หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหา

1.3 ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญ และมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งต่อวิถีการดำเนินชีวิตเพื่อความอยู่รอดของบุคคลในท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาไทย ไว้ดังนี้คือ

1. ภูมิปัญญาไทยช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น พระมหากษัตริย์ไทยทรงใช้ภูมิปัญญาในการสร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นของประเทศมาโดยตลอด ตั้งแต่สมัยสุโขทัยมาจนถึงสมัยปัจจุบันที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน พระองค์ทรงใช้ภูมิปัญญาสร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ ทางด้านการเมือง จนรอดพ้นภัยพิบัติหลายครั้ง ด้านการเกษตรพระองค์ทรงพระราชทานการเกษตรทฤษฎีใหม่แก่พสกนิกร ด้านการเกษตรแบบผสมผสานและยั่งยืน ฟื้นฟูสภาพแวดล้อม สร้างความสงบร่มเย็นของประชาชนให้กลับคืนมา

2. สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย คนไทยในอดีตมีความสามารถเป็นที่ปรากฏในประวัติศาสตร์มากมาย เป็นที่ยอมรับของนานาชาติอารยประเทศ เช่น นายขนมต้ม เป็นนักมวยที่มีฝีมือเก่งกาจในการใช้อวัยวะทุกส่วน ทุกท่าของแม่ไม้มวยไทยสามารถเอาชนะพม่าในคราวเดียวถึงเก้าคนสิบคน ซึ่งในปัจจุบันมวยไทยถือเป็นภูมิปัญญาด้านศิลปะการป้องกันตัว

ภูมิปัญญาไทยด้านภาษาและวรรณกรรม คนไทยมีอักษรไทยเป็นของตนเองมาแต่ครั้งสมัยกรุงสุโขทัยและวิวัฒนาการมาจนถึงปัจจุบัน เป็นภาษาที่สามารถผันเสียงได้มากที่สุดภาษาหนึ่ง และใช้เป็นภาษาราชการด้วย วรรณกรรมไทยถือว่าเป็นวรรณกรรมที่มีความไพเราะ ได้สรรดรรสครบทุกด้าน

นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาด้านอาหารที่มีความหลากหลายในรสชาติทั้งอาหารคาวและอาหารหวาน ปรุงง่ายมีรสอร่อยถูกปากทั้งไทยและคนต่างชาติ พืชที่ใช้ปรุงอาหารส่วนใหญ่เป็นพืชสมุนไพรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น ราคาถูก เช่น จิง ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด กระชาย ใบโหระพา ใบกะเพรา เป็นต้น

3. ความสามารถปรับปรุงประยุกต์หลักคำสอนทางศาสนาเข้ากับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาปรับใช้ในวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม ทำให้คนไทยเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประณีประนอม รักสงบมีความอดทนและให้อภัย ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ปกติสุข คนในชุมชนพึ่งพาอาศัยกันได้ ทั้งหมดนี้อาศัยหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา เป็นการใช้ภูมิปัญญาประยุกต์พุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน

4. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ภูมิปัญญาไทยมีความเด่นชัดในการยอมรับนับถือและให้ความสำคัญแก่คน สังคม และธรรมชาติ มีสิ่งยืนยันได้ชัดเจนมากมายเช่น ประเพณี 12 เดือน การแสดงความเคารพ และการขอพร เป็นวันแห่งครอบครัว เครือญาติพี่น้องมาพบปะกันด้วยความรักความอบอุ่นทำให้คนได้ช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปัน มีความเคารพ นับถือกันเป็นญาติกันทั้งหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์แนบแน่น รู้จักทำแบบพอมิพอกินไม่ทำลายธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นภูมิปัญญาที่สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติให้อยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน

5. เปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้ตามยุคสมัย ไม่ว่ากาลเวลาจะเปลี่ยนไปอย่างไร ความรู้สมัยใหม่จะล้นหลามเข้ามาเพียงไหน ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมกับยุคสมัย เช่น การรู้จักเอาเครื่องยนต์มาติดตั้งกับเรือใบไปพัดเป็นหางสามารถวิ่งได้เร็วขึ้นเรียกว่า “เรือหางยาว” รู้จักการทำเกษตรแบบผสมผสานพลิกฟื้นธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์

จากที่กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นชนบทรอบนิคมประเพณี และวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของสังคม อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่เหมาะสม ทรงคุณค่าและมีความสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และยังช่วยสร้างความสมดุลระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และอำนวยความสะดวกในการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นชนบท เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายในการทำงานให้สอดคล้องและผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตชาวบ้านมากขึ้น

1.4 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

กรมวิชาการ (2539) ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ 4 ประเภทคือ

1. คติความคิด ความเชื่อ หลักการ ที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมถ่ายทอดกันมา
2. ศิลปวัฒนธรรม และชนบทรอบนิคมประเพณีที่เป็นแบบแผนดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา
3. การประกอบอาชีพในท้องถิ่นที่ยึดหลักการพึ่งตนเอง และได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย
4. แนวคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชาวบ้านนำมาดัดแปลงในชุมชนอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม คำสอนทางศาสนา ความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมกับการประพฤติปฏิบัติ

สามารถ จันทรสุริย์ (2545 : 7-9) ได้กำหนดประเภทหรือสาขาของภูมิปัญญาไทยไว้ 10 สาขาดังต่อไปนี้

1. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะด้านการเกษตรกับเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิมซึ่งสามารถพึ่งพาตนเองได้
2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อแก้ปัญหาการบริโภคอย่างปลอดภัย
3. สาขาการแพทย์แผนไทย หมายถึงความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนสาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ทั้งการอนุรักษ์ พัฒนาและการใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากร
4. สาขากองทุนและธรรมชาติ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและการบริหารกองทุนและธุรกิจชุมชน
5. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
6. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ กวีศิลป์
7. สาขาการจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารดำเนินงานด้านต่างๆ ทั้งองค์กรชุมชน องค์กรศาสนา องค์กรทางการศึกษาตลอดทั้งองค์กรทางสังคมอื่นๆ
8. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษาทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทยและการใช้ภาษา และวรรณกรรมทุกประเภทสาขาศาสนา และประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมกับการประพฤติปฏิบัติ

อังกุล สมคะเนย์. (2543 : 35-52) ได้จัดกลุ่มของภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คติความคิด ความเชื่อ สภาพของภูมิปัญญากลุ่มนี้ได้แก่ แนวความคิด ความเชื่อต่างๆ ที่ปฏิบัติและยึดถือสืบทอดกันมา เพื่อการดำเนินชีวิตสงบสุขในแต่ละท้องถิ่น เช่น

1. ความเชื่อแบบพุทธ ได้แก่ พิธีสวดมนต์ไหว้พระ พิธีฟังเทศน์ในวันสำคัญทางศาสนา พิธีเข้าวัดจำศีล การอบรมจริยธรรมและศีลธรรม
2. ความเชื่อพิธีแบบพราหมณ์ ได้แก่ พิธีสู่ขวัญแบบต่าง ๆ
3. ความเชื่อแบบผี ได้แก่ พระภูมิเจ้าที่ พระภูมินา พิธีเลี้ยงดอนปู่ตา พิธีบูชาแม่เหล็กดีหลักเมือง และการบวงสรวงต่างๆ

4. ความเชื่อแบบบุคคล ได้แก่ การเคารพบรรพบุรุษ ผู้อาวุโส พระสงฆ์และผู้นำทางศาสนา

กลุ่มที่ 2 ศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี สภาพของภูมิปัญญากลุ่มนี้ ได้แก่

1. ศิลปะการเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ หมอลำกลอน หมอลำกลอนประยุกต์ หมอลำหมู หมอลำเซิ้งต่าง ๆ
2. ศิลปะ ดนตรีพื้นบ้าน ได้แก่ การเป่าแคน การตีดพิน วงกลองยาว
3. งานแกะสลัก งานหล่อ ได้แก่ แกะสลักบานประตู หน้าต่าง โปสต์ และแกะสลักต้นเทียน การหล่อใบระกา ช่อฟ้า คันทวย บัวหัวเสาของศาลาและโปสต์
4. ศิลปะ ดนตรีไทย ได้แก่ ขลุ่ย ซอ พิณ ระนาด ซ้อง กลอง ฉิ่ง ฉาบ
5. ประเพณีสิบสองเดือน “ฮีตสิบสอง” ได้แก่ บุญเข้ากรรม บุญคุณลาน บุญข้าวจี บุญพระเวส บุญสงฆ์ บุญบั้งไฟ บุญเบิกฟ้า บุญเข้าพรรษา บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสาก บุญออกพรรษา บุญกฐิน บุญผ้าป่า และบุญกองบัว

กลุ่มที่ 3 การประกอบอาชีพในท้องถิ่น

สภาพของภูมิปัญญากลุ่มนี้ จากการสำรวจพบว่า เป็นส่วนหนึ่งของสภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มที่ 2 คือ งานศิลปกรรมพื้นบ้าน แต่เนื่องจากบุคคลในท้องถิ่น ได้นำมาใช้ในการประกอบอาชีพ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การทอผ้าไหม ได้แก่ ทอผ้าไหมพื้น ไหมมัดหมี่
2. การทอผ้าด้วยกี่กระตุก ได้แก่ ทอผ้าฝ้าย ทอผ้าลายน้ำไหล ทอผ้าฝ้ายผ้าขาวม้า
3. ทอผ้าด้วยกี่พื้นเมือง ได้แก่ ทอผ้าจิดดิดเสื่อ ทอผ้าจิดทำหมอน ทอผ้าห่มลายจิด
4. ทำหมอนจิด ได้แก่ หมอนจิดสามเหลี่ยมทำเบาะนั่ง
5. การจักสานไม้ไผ่ ได้แก่ สานตะกร้า สานหวด สานมวย สานกระติบข้าว สานขันโตก สานกระด้ง สานกระบุง สานข้อง สานไซ สานส้ม
6. การทำไม้กวาด ได้แก่ ไม้กวาดดอกหญ้า ไม้กวาดทางมะพร้าว
7. การทอเสื่อ ได้แก่ ทอเสื่อกก ทอเสื่อไหล ทอเสื่อผือ ทอเสื่อเตย
8. การสาน ได้แก่ หมวกกก หมวกใบตาล หมวกผักตบชวา กระเป่าก
9. เครื่องปั้นดินเผา ได้แก่ อิฐมอญ โอ่ง ไห กระถาง หม้อดิน เต่า
10. การเกษตร ได้แก่ การทำเกษตรผสมผสาน การทำไร่ ทำนา ทำสวน สัตว์เลี้ยง

กลุ่มที่ 4 แนวความคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีสภาพของภูมิปัญญากลุ่มนี้ ได้แก่

1. การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
2. การทำกล้วยตากอบน้ำผึ้ง
3. การทำดอกไม้ประดิษฐ์จากยางพารา

สุทธิวงษ์ พงศ์ไพบูลย์ (2540 : 21-41) ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการยังชีพ เป็นภูมิปัญญาเพื่อการมีชีวิตรอด อยู่อย่างมีความสุข เป็นภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับการเสาะแสวงปัจจัยพื้นฐานในการยังชีพของสังคม ได้แก่ การทำมาหากิน เสาะหาและจัดการเกี่ยวกับปัจจัย 4 คือ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ภูมิปัญญาเหล่านี้ ค่อย ๆ เพิ่มพูนงอกงามขึ้นจนดูประหนึ่งเป็นสิ่งสามัญ ได้แก่

1.1 ภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับการทำมาหากิน เช่นภูมิปัญญาการหาของป่า ล่าสัตว์ การทำ และใช้เครื่องจับสัตว์บก สัตว์น้ำ ภูมิปัญญาในการเลือกข้าวทำนา การไถ การคราด หว่าน ดำ เป็นต้น

1.2 ภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เช่น การสร้างบ้านเรือนแบบ เครื่องผูก ภูมิปัญญา การเลือกใช้วัสดุ วิธีเย็บ ผูกเงื่อน คาดแหละ บ้านเรือนแบบเครื่องสับวิธีตามต่อไม้ การเข้าลิ้น ใช้ สลัก วิธีเรือนเชื่อมพื้นระเบียงกับเรือนใหญ่โดยใช้ “ค้ำคาวห้อยหัว”

1.3 ภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมโภชนา เช่น การรู้จักเลือกสรรอาหาร วิธีถนอม อาหาร และวิธีปรุงอาหาร เป็นต้น

1.4 ภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่ม ได้แก่ภูมิปัญญาในการนำสิ่งต่าง ๆ มาปกปิด ร่างกายให้อบอุ่น เช่น ภูมิปัญญาในการนำหินทำเครื่องมือทอเปลือกไม้ทำเป็นผา การคิดทำฟืน และ กี่ในการทอผ้า ภูมิปัญญาในการถักร้อยซุน ภูมิปัญญาในการย้อมสี การประดิษฐ์ ลวดลาย การจำแนกด้วยรูปแบบเพื่อการใช้สอยเฉพาะกิจ เช่น ผ้าเตี่ยว ผ้ากราบพระ ผ้าห่อหมาก ผ้าห่อพาน เป็นต้น

1.5 ภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับยารักษาโรค ได้แก่ การนำสมุนไพร สัตว์ แร่ บางชนิดมาใช้ เป็นยา วิธีปรุง การใช้ยา เป็นต้น

2. ภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับการพิทักษ์ชีวิตและทรัพย์สิน คนทุกหมู่เหล่าต่างพยายามจะให้ ตนชีวิตยังยืนมั่นคง จึงทุ่มเทใช้สติปัญญาและสิ่งอำนวยต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามความต้องการ ซึ่ง ภูมิปัญญาประเภทนี้สามารถจำแนกย่อย ๆ ออกได้ดังนี้

2.1 ภูมิปัญญาการพึ่งตนเอง เป็นภูมิปัญญาในการพิทักษ์ปกป้องชีวิตทรัพย์สินและ คุ่มครองชีวิตคนรอบข้างให้ปลอดภัย

2.2 ภูมิปัญญาหลบเลี่ยงอันตราย เช่น ภูมิปัญญาของชาวบ้านที่สามารถสังเกตความแปรปรวนของสภาพดินฟ้าอากาศ รู้ว่าจะเกิดฝนตกหนัก ลมแล้ง ทะเลบ้า ฟ้าคะนอง น้ำท่วมใหญ่ เกิดภัยแล้ง ไฟป่า หรือภูมิปัญญาในการโค่นต้นไม้ให้ล้มพาดไปในทางที่ต้องการ ได้การนำความรู้เรื่องการนอนของสัตว์แต่ละชนิดมาช่วยในการเดินทางให้ปราศจากอันตราย

2.3 ภูมิปัญญาการรวมพลังและการพึ่งพิง เช่น ภูมิปัญญาการ “ลาดเวน” คือร่วมกลุ่มตะเวนกันรับผิดชอบ ลาดตระเวนดูแลป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของหมู่บ้าน ภูมิปัญญาการร่วมแรงแบ่งประโยชน์ เช่น การทำนารวม การทำสวนรวม คือ ร่วมกันทำนา หรือ ทำสวนในที่แปลงเดียวกันทุกคนที่ทำมีสิทธิ์เก็บกิน เป็นการสร้างจิตสำนึกร่วมกันทำร่วมกันใช้

2.4 ภูมิปัญญาในการใช้และทำศาสตราวุธ เช่น การทำและใช้ จะโหน่ง นอกจากคิดรูปแบบให้ใช้งาน สับ ฟัน เชือด เหลา อย่างมีดทั่วไป ยังได้เสริมแต่งให้มีส่วนที่จะใช้สำหรับทำร้ายคู่ต่อสู้เพื่อให้เกิดผลหนักเบาต่างกันตามโทษานุโทษ

2.5 ภูมิปัญญาการดูแลบำรุงรักษาชีวิตและทรัพย์สิน เช่น ภูมิปัญญาในการรักษาชีวิตของเด็กและสตรี เป็นต้นว่า ห้ามหญิงที่มีครรภ์นั่งขวางประตู นั่งขวางบันได ห้ามลงจากบ้านเวลากลางคืน เป็นต้น

3. ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการสร้างและพิทักษ์ฐานะและอำนาจ มีทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และตำแหน่งหน้าที่ อาจจำแนกได้ดังนี้

3.1 ภูมิปัญญาการสร้างและขยายอำนาจ ภูมิปัญญาที่ชัดเจน คือ การขยายจำนวนวงศาคณาญาติให้ได้มาก ๆ เพื่อจะได้พวกพึ่งพิง และเพิ่มแรงงาน เริ่มแต่การมี ภรรยาหลาย ๆ คนการผูกนำในผู้อื่นด้วยวัฒนธรรมชายชาตินักเลง คือ ทำคนให้เป็นผู้เชื่อถือได้ด้วยเมตตากรุณา เอื้ออารี กล้าได้กล้าเสีย เข้มแข็งและกล้าหาญ เดี่ยวขาด และยุติธรรม ภูมิปัญญาที่เด่นชัดคือ การผูกเกลอ การทอดแหง การผูกคอง

3.2 มิปัญญาการรักษาฐานะและอำนาจ จำแนกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.2.1 การบำเพ็ญบุญบารมี เพื่อผูกอำนาจวาสนา เช่น ภูมิปัญญาที่ช่วยบ่มเพาะให้กุลบุตร กุลธิดา เป็นคนขยัน สุขุม อคทน ประณีต ซึ่งส่วนหนึ่งจะปรากฏในงานช่างฝีมือ ตลอดจนภูมิปัญญาที่เป็นการขัดเกลาจิตใจและอารมณ์ บำรุงสติปัญญาโดยอาศัยศิลปกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นเครื่องบ่มเพาะ

3.2.2 การเสริมศรัทธาบารมี ภูมิปัญญาการรักษาฐานะและอำนาจลักษณะนี้ส่วนมากจะมีโทษลักษณะผสมอยู่ เพราะมักเป็นไปในทางแข่งขันเพื่อหาทางชนะผู้อื่น เช่น ภูมิปัญญาการทำ และใช้ “ยาสั่ง” การใช้เวทมนต์ คาถา และเครื่องรางของขลังมาช่วยเสริมสร้างศรัทธาหรือภูมิปัญญา

4. ภูมิปัญญาการจัดการเพื่อสาธารณะประโยชน์ ภูมิปัญญากลุ่มนี้ คือ ภูมิปัญญาที่ก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน เช่น การร่วมกันกำหนดทางสัญจรระหว่างหมู่บ้าน การกำหนดให้มีสาธารณะระหว่างที่นาเพื่อเป็นทางเดินสัตว์เลี้ยง ลำเลียงพืช เป็นต้น

5. ภูมิปัญญาที่เป็นการสร้างสรรค์พิเศษ ภูมิปัญญากลุ่มนี้ หมายถึง กลุ่มที่เป็นปัญญาชนชาวบ้านใช้วิสัยทัศน์หรือญาณทัศนะเฉพาะตัวสร้างสรรค์ขึ้น เช่น ภูมิปัญญาในการแต่งวรรณกรรม กล่าวโดยสรุป ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม คติความเชื่อที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ ผู้ชนรุ่นหลังจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของสังคม ชุมชนและเป็นสิ่งที่เหมาะสม ทรงคุณค่า ประโยชน์ เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์ เพื่อพัฒนา ให้สามารถประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา ป้องกันการเกิดปัญหา และสามารถดำรงวิถีชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข มีความมั่นคงปลอดภัยในสังคม

2. ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอองครักษ์

2.1 ประวัติความเป็นมาอำเภอองครักษ์

อำเภอองครักษ์เป็นอำเภอสำคัญอำเภอหนึ่งของจังหวัดนครนายก เมื่อปีพุทธศักราช 2432 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ขุดคลองระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำนครนายก โดยขอยออกเป็นคลองต่างๆ ทั้งสองฝั่งและขนานนามคลองนี้ว่า “คลองรังสิตประยูรศักดิ์” และขนานนามประตูน้ำ แม่น้ำเจ้าพระยาว่า “ประตูน้ำจุฬาลงกรณ์” ส่วนประตูปิด-เปิดน้ำ แม่น้ำนครนายก ทรงพระราชทานนามว่า “ประตูน้ำเสาวภาผ่องศรี” ซึ่งเป็นที่ตั้งของอำเภอองครักษ์เก่า และมีคำเล่าลือกันว่า เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ ได้เสด็จประพาสมณฑลปราจีนบุรี และได้มาประทับแรมบริเวณที่ตั้งศาลเจ้าพ่องครักษ์ปัจจุบัน ในระหว่างประทับแรมอยู่นั้นนายทหารองครักษ์ได้ป่วยและเสียชีวิตลง เพื่อเป็นที่ระลึกแก่ราชองครักษ์จึงได้ตั้งศาลขึ้นเป็นอนุสรณ์ ต่อมาได้เรียกว่า “ศาลเจ้าพ่องครักษ์” และอำเภอนี้จึงได้ชื่อว่าอำเภอองครักษ์ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. 2549 : 34)

เมื่ออำเภอหลังเก่าชำรุดทรุดโทรมลง จึงได้ย้ายมาตั้งที่ที่ว่าการอำเภอใหม่ อยู่ห่างที่ว่าการอำเภอเก่าไปทางทิศใต้ประมาณ 500 เมตร

2. ขนาดและที่ตั้ง

อำเภอองครักษ์มีเนื้อที่ประมาณ 553.25 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยรถยนต์ ประมาณ 49 กิโลเมตร

- ทิศเหนือ จดอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก และอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

- ทิศตะวันออก จดอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
- ทิศใต้ ติดต่ออำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา และอำเภอบ้านสร้าง

จังหวัดปราจีนบุรี

- ทิศตะวันตก ติดอำเภอชัยบุรี และอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

3. สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นลุ่มน้ำลาดชัน สภาพของดินไม่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก เพราะเป็นดินเปรี้ยว

4. การปกครอง

อำเภอองครักษ์แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 11 ตำบล ดังนี้

- 4.1 ตำบลองครักษ์
- 4.2 ตำบลชุมพล
- 4.3 ตำบลโพธิ์แทน
- 4.4 ตำบลบางปลากรด
- 4.5 ตำบลทรายมูล
- 4.6 ตำบลบึงศาล
- 4.7 ตำบลศิระกระบือ
- 4.8 ตำบลบางลูกเสือ
- 4.9 ตำบลบึงพระอาจารย์
- 4.10 ตำบลบางสมบุรณ์
- 4.11 ตำบลคลองใหญ่

อำเภอองครักษ์ มีเทศบาลตำบลจำนวน 1 แห่ง คือ เทศบาลตำบลองครักษ์ ประชากร อำเภอองครักษ์มีประชากรจำนวนประมาณ 55,528 คน

5. สภาพเศรษฐกิจ

ประชากรมีอาชีพหลักคือการทำนา ได้แก่การทำนาปลังและนาปีการทำสวน เนื่องจากพื้นดินอำเภอองครักษ์เป็นดินเปรี้ยว ไม่เหมาะแก่การทำนาจึงหันมาปลูกพืชอื่นๆ แทน เช่น ส้มเขียวหวาน สน ยูคาลิปตัส และทำสวนไม้ดอกไม้ประดับ การทำสวนชนิดนี้เป็นการเพาะชำเพื่อการส่งออก โดยไม่ต้องปลูกลงดิน อาศัยขี้เถ้าแกลบก็สามารถทำเป็นอาชีพได้

การทอเสื้อผ้า เป็นอาชีพรองจากการทำนา มักทำกันหลังการเก็บเกี่ยว ชาวบ้านมักทำกันในครัวเรือน เมื่อมีจำนวนเหลือมากจึงนำส่งขายในตลาดทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น อาชีพอีกอย่างหนึ่ง คือการเย็บผ้าห่ม การปักลายเสื้อ และการเย็บหมอน เป็นต้น

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของอำเภอองครักษ์ในปัจจุบันอยู่ในภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจาก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. 2549: 34-39)

1. เป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์
2. เป็นที่ตั้งของศูนย์วิจัยพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ
3. มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคม
4. มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ทางการเกษตรเป็นที่อยู่อาศัย เช่นการสร้างบ้านจัดสรรต่างๆ

2.2 สถานที่สำคัญในอำเภอองครักษ์

2.2.1 ศาลเจ้าพ่อองครักษ์

เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติไทยแห่งหนึ่ง ซึ่งมีประวัติความเป็นมาดังนี้คือ (สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอองครักษ์. 2549: ไม่มีเลขหน้า)

มีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่า ครั้งสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้น เถลิงถวัลย์ราชสมบัติได้เสด็จประพาสจังหวัดปราจีนบุรีโดยเสด็จทางชลมารคผ่านตามลำน้ำ นครนายก และได้เสด็จประทับแรมบริเวณที่ตั้งศาลเจ้าพ่อองครักษ์ปัจจุบัน ในระหว่างประทับแรม อยู่ณนายทหารราชองครักษ์ได้ป่วยและเสียชีวิตลง เพื่อเป็นที่ระลึกแก่ราชองครักษ์จึงได้สร้างศาล ขึ้นเป็นอนุสรณ์และเรียกศาลแห่งนี้ว่า “ศาลเจ้าพ่อองครักษ์” และแม่น้ำบริเวณหน้าศาลเจ้าพ่อ องครักษ์ เป็นวังน้ำวน น้ำไหลเชี่ยวมากชาวเรือเชื่อว่ามิจะระเซ้เจ้าพ่ออยู่ ถ้าจะเอาเรือผ่านต้องทำพิธี เช่นไหว้ด้วยมะพร้าวอ่อน แล้วจึงจะสามารถนำเรือผ่านไปได้อย่างปลอดภัย สำหรับทาง ราชการถือว่าน้ำตรงวังน้ำวนนี้เป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ จึงได้นำไปทำพิธีสงฆ์มนต์เมื่อก้าว ประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน

สิ่งที่น่าสนใจศึกษาและเรียนรู้ ศาลเจ้าพ่อองครักษ์แห่งนี้เป็นที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ เคารพนับถืออย่างยิ่งของชาวอำเภอองครักษ์ทั้งชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นอย่างมาก ใน ความเชื่อถือของผู้เคารพนับถือบูชาเจ้าพ่อองครักษ์ โดยเฉพาะชาวอำเภอองครักษ์นั้น เจ้าพ่อ องครักษ์ถือเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ต่างพากันมากราบไหว้บูชาขอพร บนบาน ให้ เกิดความสำเร็จต่างๆตามที่ปรารถนา และบังเกิดความเจริญรุ่งเรืองเป็นสิริมงคลต่อกันมาหลายชั่ว อายุคน ในการบนนั้นก็จะบอกเจ้าพ่อว่า จะถวายจิวหรือมหรสพในแบบต่างๆหรือไม่ก็บนบอกว่า จะขอถวายหัวหมู มะพร้าวอ่อน ประทัดพวงใหญ่ หรือไม่ก็บูชาที่มวนเป็นบุหรี่ ซึ่งบอกกันว่า เจ้าพ่อชอบมากเป็นพิเศษ แต่เดิปีหลังจากเทศกาลตรุษจีนแล้ว 15 วัน ซึ่งชาวองครักษ์จะถือว่าเป็น วันเกิดของเจ้าพ่อ องครักษ์ ตั้งแต่ตอนเช้าของวันดังกล่าวก็จะมีประชาชนของอำเภอองครักษ์ต่างพา กันมาเช่นไหว้โดยนำ หมู เป็ด ไก่ ผลไม้ และขนมพร้อมเครื่องเซ่นไหว้ชนิดต่างๆ เดินทางมายัง

บริเวณศาลเจ้าพ่อ นำสิ่งของที่เตรียมมากราบไหว้บูชาถวายเจ้าพ่อ ในช่วงเดือน 9 ของทุกๆปีจะมี
 ี้วประจำปีเพื่อถวายเจ้าพ่อเป็นเวลา 5 วัน 5 คืน ตอนเช้าก่อนเริ่มงานจะมีการอัญเชิญรูปปั้นเจ้าพ่อ
 องค์กร์พร้อมทั้งกระถางรูปและกระถางน้ำมนต์ของเจ้าพ่ออยู่กลางขบวน แห่รอบตลาดเขต
 เทศบาลตำบลองค์กร์ ซึ่งขณะขบวนแห่เจ้าพ่อไปนั้นก็จะมีการประชาชน ชาวบ้าน ร้านค้าต่างๆ พา
 กันตั้งเครื่องบูชาจุดธูป จุดประทัดถวายเจ้าพ่อตลอดเส้นทางที่ขบวนเจ้าพ่อแห่ผ่านเป็นจำนวนมาก
 ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ผสมผสานกันระหว่างประเพณีไทยและจีนที่สืบทอดกันมานานนับ
 ร้อยปี

2.2.2 วัดประสิทธิเวช

ประวัติความเป็นมา

ชาวบ้านมักเรียกกันติดปากว่า “วัดเก่า” หรือ “วัดบางปรากฏ” เพราะสมัยแรกชื่อจริงว่า “วัด
 บางปรากฏ” ชื่อตามหมู่บ้านแล้วมาเปลี่ยนเมื่อ พ.ศ. ใดไม่ทราบไม่มีหลักฐานปรากฏ ปัจจุบันวัด
 ประสิทธิเวช ตั้งอยู่ที่ หมู่ 10 ตำบล บางปลาคด อำเภอองค์กร์ จังหวัดนครนายก ในพื้นที่ 21 ไร่
 3 งาน 35 ตารางวา ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของที่ว่าการอำเภอองค์กร์ ระยะทาง 12 กิโลเมตร
 ก่อสร้างครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2223 ต่อมาอุโบสถหลังเก่าชำรุดทรุดโทรมลงไม่สามารถบูรณะซ่อมแซม
 ได้จึงได้สร้างใหม่เมื่อ พ.ศ. 2530 วัดประสิทธิเวชมีผู้เล่าสืบต่อกันมาว่า มีอุบาสกโงบุญผู้หนึ่งชื่อ
 นายสิทธิ์ มีภรรยาชื่อ นางเวช ได้เป็นผู้ริเริ่มก่อสร้างเป็นครั้งแรกวัดจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “วัดประ
 สิทธิเวช” ตามชื่อผู้ริเริ่มก่อตั้ง วัดประสิทธิเวช เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างใน ปี พ.ศ. 2536 และวัดที่มี
 ผลงานดีเด่น ปี พ.ศ. 2537

สิ่งที่น่าสนใจเรียนรู้

วัดประสิทธิเวชเป็นวัดที่ประชาชนทั่วไปเคารพ นับถือ ศรัทธา ผู้ที่เลื่อมใสทุกทิศจะมา
 ปลอ่ยนก ปลอ่ยปลา ทำสังฆทาน ทำพิธีสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา บังสูกุลเป็นบังสูกุลตาย เมื่อ
 ยามมีทุกข์ ไม่สบายใจ ผู้ที่เลื่อมใสเคารพศรัทธาก็จะพากันมาที่วัดประสิทธิเวชแห่งนี้เป็นที่พึ่ง
 ทางใจของประชาชนจนญาติโยมบริจาคทรัพย์สินสร้างอาคารจำนวน 14 ล้านบาท เป็นอาคาร 2 ชั้น
 ชั้นที่ 2 เป็นกุฏิพระสร้างเป็นเรือนไทยเป็นจุดชมวิวยามเช้า มีศาลากลางน้ำ และศาลาริมน้ำทรงไทย
 ไว้เป็นที่นั่งพักผ่อนของประชาชนที่มาวัดประแห่งนี้ (สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
 องค์กร์, 2549 : ไม่มีเลขหน้า)

2.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอองครักษ์

ในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านนั้น คือ การรวบรวมแหล่งเรียนรู้ที่เป็นข่าวสาร สารสนเทศ วิทยากร ภูมิปัญญาชาวบ้าน และประสบการณ์อื่นๆ ที่จะนำมาสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการสืบค้นสอบถามให้ได้ข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์จัดระบบตลอดจนการจัดพิมพ์เป็นเอกสาร คู่มือ เพื่อเป็นสื่อเผยแพร่แก่ผู้สนใจคนอื่นๆ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นประเภทได้ดังนี้คือ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. 2549 : 90)

1. ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม ประกอบด้วย
 - 1.1 การทำสวนไม้ดอกไม้ประดับ
 - 1.2 การเพาะเลี้ยงปลาที่ฟาร์มแสงสว่างพันธุ์ปลา
 - 1.3 การเพาะพันธุ์ปลาคูกบึกอูย
2. ภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ประกอบด้วย
 - 2.1 จิตรกรรมภาพพระภูวคองครักษ์
 - 2.2 ตำนาน และวรรณกรรมพื้นบ้าน
 - 2.3 การละเล่นพื้นบ้าน
3. ภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย
 - 3.1 การทำรูปหอม
 - 3.2 การทำตุ๊กตาเรซิน
 - 3.3 การทอเสื่อกก
 - 3.4 การทำบ้านทรงไทย
 - 3.5 การทำไม้ถัก
4. ภูมิปัญญาด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย
 - 4.1 ผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วง
 - 4.2 ผลิตภัณฑ์โลหะเทียม

1. ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ การประมง การเพาะปลูกขยายพันธุ์พืช การทำไร่นาสวนผสมที่มีความโดดเด่น สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้อย่างพอเพียง มีรายได้จากผลผลิตมีแนวความคิด ที่แปลกใหม่ที่พัฒนาเป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน เช่น เป็นผู้คิดริเริ่มในการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ การเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลา การทำเกษตรแบบผสมผสาน การทำเกษตรที่เอื้อประโยชน์ในชีวิตความเป็นอยู่และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.1 การทำสวนไม้ดอกไม้ประดับ

ศูนย์ไม้ดอกไม้ประดับตั้งอยู่ที่บริเวณคลอง 15 อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก เป็นแหล่งเพาะและขยายพันธุ์พืชทั้งไม้ดอกไม้ประดับต่างๆซึ่งนับว่าใหญ่ที่สุดในประเทศไทย พันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับที่นี้จะจัดส่งไปยังแหล่งจำหน่ายทั่วประเทศ นักท่องเที่ยวสามารถมาแวะชมและเลือกซื้อได้ในราคาขายส่งและที่ศูนย์สาธิตการตลาดหมู่ที่ 11 มีวัตถุประสงค์จำหน่ายไม้ขายในราคาถูกลงการที่จะไปเที่ยวชมศูนย์ไม้ดอกไม้ประดับนั้นหาได้ไม่ยากจากปากคลองสิบ5 ตรงไปตามถนนเรื่อยๆแล้วเลี้ยวขวาตรงวัดสันติธรรมเลยไปประมาณ 8 กิโลเมตรก็จะถึง (สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอองครักษ์. 2549: ไม่มีเลขหน้า)

ประวัติความเป็นมา

นายเวียง นางผาด หนองพงษ์ เมื่อก่อนมีอาชีพทำนา การทำนาไม่พอกินพอใช้ ประสบการขาดทุนจึงต้องการหาอาชีพเสริม ในปี พ.ศ. 2525 ได้จัดตั้งกลุ่มอาชีพเสริมภายในหมู่บ้าน เมื่อพอกินพอใช้จะได้ไม่ต้องเข้ากรุงเทพฯ เริ่มจากการทำก๋วยเตี๋ยว ทำดอกไม้ แต่ไม่มีตลาดรองรับ ต่อมาบริษัทมาจ้างทำตุ๊กตาก็ทำไม่ไหวจึงเลิกทำ ในปี พ.ศ.2530 มีนายบุญ แซ่โล้ว มีอาชีพเพาะชำต้นไม้ เลยมารับจ้างกรอกดินใส่ถุงและขุดดินในละแวกนี้ใส่ถุงขาย ที่อยู่ในปัจจุบันสมัยก่อนมีแต่หญ้าเป็นป่าหญ้าจึงนำรถมาขุดปรับพื้นที่ ถมดิน แล้วรวมกลุ่มกันทำสวนปึกชำอายุคาลิปตัดสมาปึกชำแต่ไม่มีลูกค้าก็หาตลาดเอง ต่อมา มีนายหน้าพาคนมาซื้อจึงเป็นที่รู้จักกันแบบปากต่อปากพอกิจการดีขึ้นก็แบ่งเงินกันคนละ 2-3 หมื่นบาทขายไปปลูกขายกันเองปัจจุบันในหมู่บ้านแถวนี้ปลูกต้นไม้ขายกันเป็นจำนวนมาก

นางผาด หนองพงษ์ เป็นเจ้าของสวนป่าผาด บุคคลที่ทำให้ชาวบ้านนี้กลายเป็นชาวสวนไม้ดอกไม้ประดับถึง 2 ตำบล ป่าผาดมีความคิดว่าจะตั้งอนุสาวรีย์ นายบุญ แซ่โล้ว พ่อค้าล่องเรือขายของในคลอง15 ผู้เพาะไม้ดอกไม้ประดับขายเป็นรายแรก โดยทำเป็นอาชีพเล็กๆน้อยๆมาก่อน เจ้าของสวนที่มีชื่อเสียงหลายคนเคยเป็นลูกจ้างเพราะชำไม้สวนนายบุญมาก่อนรวมทั้งนางผาด หนองพงษ์ เองด้วย

สิ่งที่น่าสนใจในเรียนรู้

เขตที่เป็นศูนย์กลางไม้ดอกไม้ประดับประกอบอาชีพเพาะชำกล้าพันธุ์ไม้เอง จำหน่ายเองทุกครัวเรือนเป็นตลาดซื้อขายไม้ดอกไม้ประดับโดยตรงเดินเข้าไปในเขตคลอง 15 จะมีความรู้สึกละลานตา สดชื่น ร่มเย็น เสมือนอยู่ในโลกสีเขียวราวสวรรค์ แต่งแต้มด้วยสีสรรพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับงดงามนานาพรรณ อาทิ เช่น ต้นปาล์มฟอกซ์เทล พริกขี้หนูในกระถางเป็นพุ่ม

บอนสี บอนไซ เทียนทอง เข้ม ไทรทอง ขบาฮาวาย ขบาค่าง ประทัดจีน เป็นต้น (สำนักงาน
การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอองครักษ์.2549: ไม่มีเลขหน้า)

1.2 การเพาะเลี้ยงปลา “ฟาร์มแสงสว่างพันธุ์ปลา”

ประวัติความเป็นมา

ดร.เพ็ญ วาริชนันท์ เดิมชื่อนายเพ็ญ แซ่โล้ว หรือ นายโล้วบักก้วย แซ่โล้ว หรือ
นายเพ็ญพันธุ์ ไตรพัฒนพร เมื่ออายุ 17 ปี (พ.ศ. 2488) ได้เดินทางจากประเทศจีนเข้ามาอยู่ใน
ประเทศไทย ได้หาเลี้ยงชีพโดยเริ่มจากการช่วยล้างจาน เสิร์ฟอาหาร และรับจ้างหาน้ำในช่วงเย็น
สามารถสะสมเงินทุนได้จำนวนหนึ่ง จึงได้ลงทุนทำนาที่อำเภอลำลูกกาแต่ไม่ประสบความสำเร็จ
ต่อมาในปี พ.ศ.2494 ตัดสินใจเปลี่ยนอาชีพจากการทำนา มาแจวเรือรับจ้างและขายผัก เมื่อสะสมได้
เงินจำนวนหนึ่งแล้วนำมาลงทุนเลี้ยงปลาในกระชังที่คลองบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

จากการแสวงหาข้อบกพร่องในการเลี้ยงปลาจากประสบการณ์ที่ได้รับตลอดระยะเวลา
12 ปี จึงสามารถแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆได้เป็นอย่างดี รู้จักการเลี้ยงปลาให้ได้ผลดีอย่างเต็มที่
รวมทั้งมีความชำนาญการและเชี่ยวชาญในการผสมเทียมพันธุ์ปลา ต่อมาได้ขยายกิจการการเลี้ยง
ปลาในกระชังจากคลองบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพฯ มาอยู่ที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
มีบ่อปลา 164 บ่อ ในเนื้อที่กว่า 200 ไร่ ตั้งชื่อบ่อเพาะเลี้ยงนี้ว่า “แสงสว่างพันธุ์ปลา” ซึ่งถือว่าเป็น
ฟาร์มปลาที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

สิ่งที่น่าสนใจและเรียนรู้

แสงสว่างพันธุ์ปลา เป็นสถานที่ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาในนาข้าว การเพาะ
พันธุ์ปลา การผสมเทียมปลา และการเลี้ยงสัตว์น้ำ ปลาที่ฟาร์มแห่งนี้เลี้ยงมีหลายชนิดได้แก่ ปลา
จีน เช่นปลาเก๋อ ปลาอินทรี และปลาชังอื้อ ส่วนปลาไทย เช่น ปลาดุก ปลาสวาย ปลาตะเพียน
ปลานิล ปลาไน ปลาช่อน ปลายี่สก ปลาสลิด ปลาแรด ปลายี่สกไทย ฯลฯ

1.3 การเพาะพันธุ์ปลาดุกบิกอูย

ประวัติความเป็นมา

เมื่อประมาณปลายปี 2530 เกษตรกรได้นำปลาดุกเทศเพศผู้ หรือ ปลาดุกรัสเซียจาก
ประเทศลาวมาผสมข้ามพันธุ์กับปลาดุกอูยเทศเพศเมียผลปรากฏว่าสามารถเพราะพันธุ์ได้ดี ปลาพันธุ์นี้
อัตราการเจริญเติบโตเร็ว ทนทานต่อโรคสูง พันธุ์ปลาที่เกิดจากคู่ผสมนี้ทางการประมงให้ชื่อว่า
“ปลาดุกอูยเทศ” แต่ชาวบ้านทั่วไปเรียกว่า “บิกอูย” หรืออูยบ่อ (กองส่งเสริมการประมง กรม
ประมง. 2530 : 1-2)

เกษตรกรในอำเภอองครักษ์นิยมเลี้ยงปลาคุณผสมอุยเทศ หรือบิกอูยเช่นเดียวกับเกษตรกรในจังหวัดอื่นๆ เพราะคุณสมบัติดังกล่าว และนิยมบริโภคเนื่องจากมีรสชาติดี ราคาถูก ฤดูเพาะพันธุ์ เริ่มต้นเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ปลาบิกอูยนิยมเพาะพันธุ์โดยการฉีดฮอร์โมนผสมเทียม การคัดเลือกแม่พันธุ์อายุประมาณ 1 ปี หรือ 7-8 เดือน พ่อพันธุ์อายุประมาณ 1 ปีขึ้นไป หลังจากฉีดฮอร์โมนเร่งให้แม่ปลาไข่และฉีดฮอร์โมนให้พ่อพันธุ์มีน้ำเชื้อมากขึ้น เมื่อรีดไข่ปลาคุณตัวเมียและผ่าเอาน้ำเชื้อจากตัวผู้จำนวนไข่ประมาณ 1 กิโลกรัม ใช้น้ำเชื้อตัวผู้ประมาณ 1-2 ตัว นำไข่ปลาคุณที่ได้รับการผสมกับน้ำเชื้อแล้วไปฟัก ทั้งนี้โรยไข่บนแผงผ้ามุ้งเขียวเบอร์ 20 ที่ระดับต่ำกว่าผิวน้ำประมาณ 4 นิ้ว ส่วนน้ำในบ่อมีระดับลึกประมาณ 7 นิ้ว เปิดน้ำไหลผ่านตลอดเวลาและควรมีเครื่องเพิ่มอากาศใส่ไว้ในบ่อฟักไข่ปลาด้วย ลูกปลาคุณที่ฟักออกเป็นตัวจะหลุดลงสู่พื้นก้นบ่อด้านล่าง แล้วย้ายแผงผ้าที่ใช้ฟักไข่ออกจากบ่อ อายุประมาณ 2 วัน เริ่มกินอาหารได้ ต่อจากนั้นขนย้ายปลานำสู่บ่อซีเมนต์ขนาดประมาณ 2-5 ตารางเมตร เพื่ออนุบาลลูกปลาคุณที่มีขนาดเล็ก น้ำที่ใช้ในการอนุบาลลูกปลาควรเปลี่ยนถ่ายทุกวัน เพื่อป้องกันน้ำเน่าเสียทิ้งเร่งให้ปลาคุณกินอาหารและเจริญเติบโตดี ถ้าใช้บ่อดิน ในการอนุบาลลูกปลาอัตราการเจริญเติบโตและการอยู่รอดจะยากกว่าการอนุบาลในบ่อซีเมนต์

การเลี้ยงปลาคุณบิกอูยให้ได้ขนาดตามต้องการของตลาดควรย้ายปลาไปยังบ่อเลี้ยงซึ่งเป็นที่ตั้งบ่อซีเมนต์และบ่อดิน ส่วนฟาร์มที่อำเภอองครักษ์นิยมเลี้ยงในบ่อดินโดยการเตรียมบ่อปลาด้วยการตากก้นบ่อให้แห้ง สะอาด ใส่ปูนขาวปรับสภาพดิน และใส่ปุ๋ยคอกเพื่อให้เกิดอาหารธรรมชาติสำหรับลูกปลา ระยะเวลาในการเลี้ยงปลาประมาณ 4-5 เดือนสามารถจับขายได้ การเลี้ยงปลาสำหรับผู้ขาดความชำนาญจะลำบากมากที่สุด เกษตรกรควรมีความมานะอดทน พยายามสังเกตสภาพน้ำ อาหาร การเจริญเติบโตของโรคต่างๆ ที่อาจจะเกิดกับปลา การเพาะขยายพันธุ์ และการผสมเทียมเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ มีรายได้ดี นับเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวอำเภอองครักษ์อีกอาชีพหนึ่ง

2. ภูมิปัญญาด้านศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี คือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านศิลปกรรมท้องถิ่น งานจิตรกรรม ตำนาน และวรรณกรรมพื้นบ้าน และการละเล่นพื้นบ้าน แยกเป็นประเภทได้ดังนี้

2.1 ศิลปกรรมท้องถิ่น ด้าน จิตรกรรม เป็นศิลปกรรมการวาดรูป ระบายสี ในรูปลักษณะของจิตรกรรมฝาผนังตามศาสนสถาน จิตรกรรมในสมุดไทยและภาพพระบฏ ในอำเภอองครักษ์มีภาพจิตรกรรมที่งดงาม คือ ภาพพระบฏวัดองครักษ์

ภาพพระภูวดีทองครักษ์ ซึ่งวัดทองครักษ์ธรรมปัญญาารามแห่งนี้ เป็นวัดที่ตั้งอยู่ในเขต ตำบลทรายมูล อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก มีภาพจิตรกรรมที่ได้รับการเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี จากเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน คือ พระครูอตุลวุฒิกโร เป็นภาพเรื่องราวเกี่ยวกับพระมหาเวชสันดรชาดก ครบทั้ง 13 ภาพ ลักษณะเป็นภาพเขียนสีบนพื้นผ้า โทนสีเนื้ออมส้ม ตัดด้วยสีดำด้านหลังภาพ แต่ละภาพ จะเขียนราคาและชื่อผู้เช่าถวาย

2.2 ตำนานและวรรณกรรมพื้นบ้าน ในอำเภอองครักษ์มีความเชื่อและผูกพันกับนิทาน เรื่อง “กระต่ายสามขา” และ “ตำนานบึงพระอาจารย์” ซึ่งเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านเกี่ยวกับคติทาง พระพุทธศาสนาที่เล่าสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ ได้แก่

นิทานเรื่อง “กระต่ายสามขา” (ตำนานบึงพระอาจารย์)

เมื่อครั้งอดีตกาลที่ล่วงมาแล้ว มีพระอาจารย์ผู้เรืองวิชารูปหนึ่ง (ไม่ปรากฏชื่อ) จำพรรษาอยู่ที่วัดโพธิ์แทน ตำบลบางปลากรด อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก วันหนึ่งมีโยม คนหนึ่งได้นำกระต่ายมาถวายพระอาจารย์ในเวลาวิกาล พระอาจารย์จึงเรียกสามเณรรูปหนึ่งมาแล้ว สั่งให้สามเณรนั้นนำกระต่ายไปย่างเอาไว้ฉันในตอนเช้า สามเณรจึงรับกระต่ายไปย่างขณะที่กำลัง ย่างอยู่นั้นได้ส่งกลิ่นหอมมารับประทาน สามเณรไม่สามารถทนกลิ่นหอมจึงได้นำมากระต่ายมา ช่างหนึ่งแล้วนำไปฉันโดยไม่ให้ผู้ใดรู้เห็น ส่วนที่เหลือนำไปเก็บไว้เพื่อถวายพระอาจารย์ในตอน รุ่งเช้า ครั้นถึงเวลาพระฉันภัตตาหารเช้า สามเณรจึงนำกระต่ายที่เหลือสามขา นั้นมาถวายพระ อาจารย์ เมื่อพระอาจารย์รับไว้ และเห็นว่ากระต่ายมีเพียงสามขา จึงถามสามเณรว่า “เณร กระต่าย ไปไหนขาหนึ่ง ” เณรจึงตอบว่ากระต่ายมีสามขา พระอาจารย์บอกว่า “กระต่ายต้องมีสี่ขา” สามเณรก็ตอบยืนยันคำเดิมเสมอว่ากระต่ายมีสามขา พระอาจารย์จะถามสักเท่าใดสามเณรก็ตอบว่า กระต่ายมีสามขาอยู่เช่นเดิม หรือจะทำโทษเข็ญติสามเณรก็ตอบว่ามีสามขาอยู่อย่างเดิมเสมอไม่ ยอมรับว่ากระต่ายมีสี่ขา พระอาจารย์พิจารณาแล้วเห็นว่าสามเณรผู้นี้มีใจเด็ดเดี่ยวเมื่อพูดอย่างใด แล้วก็ยืนยันอยู่อย่างนั้น ไม่ยอมรับสารภาพ หรือเปลี่ยนคำพูดเดิม

พระอาจารย์จึงถามสามเณรว่า “ เณรจะไปฉันอาหารกับพระเจ้าแผ่นดินได้หรือไม่ ” สามเณรตอบว่า “ได้” พระอาจารย์เห็นว่าสามเณรมีความกล้าหาญมาก เมื่อใช้ให้ทำสิ่งใดก็พึงทำ ทุกอย่าง พระอาจารย์จึงได้ทำผงดลงยันต์ให้สามเณร แล้วบอกแก่สามเณรว่าเมื่อจะเข้าไปฉันอาหาร กับพระเจ้าแผ่นดินก็ให้เอาผงดนี้ขโลมทาตัวให้ทั่ว สามเณรจึงรับผงดยันต์จากพระอาจารย์แล้วปฏิบัติ ตามคำสั่งของพระอาจารย์ทุกประการ สามเณรเข้าไปในพระราชวัง เมื่อถึงเวลากำหนด พระเจ้า แผ่นดินเสวยพระกระยาหาร สามเณรก็ร่วมฉันอาหารกับพระเจ้าแผ่นดิน (ไม่ปรากฏเวลาชัดเจน) พระเจ้าแผ่นดินทรงสังเกตเห็นความผิดปกติ พระกระยาหารที่โรงครัวของพระราชวังจัดมาไม่พอ

เสวย ครั้งก่อนเสวยจึงเกิดความสงสัย แล้วรับสั่งให้พนักงานโรงครัวจัดอาหารเพิ่ม และให้อาหาร มีรสเผ็ดร้อน พนักงานในครัวปฏิบัติตามรับสั่ง เมื่อเวลาเสวยพระกระยาหารสามเณรได้นั้นอาหาร พร้อมพระเจ้าแผ่นดิน มีอนันตสามเณรอันอาหารเผ็ดร้อนเข้าไปจึงมีเหงื่อออกทำให้หงท้าวละลาย ออกมาจากปรากฏร่างของสามเณร พระเจ้าแผ่นดินทรงทอดพระเนตร และมีพระราชดำรัสถาม สามเณรว่า “ท่านมาจากที่ไหน ใครใช้ให้มา” แล้วทรงถามว่า “อยู่ที่ไหน” สามเณรจึงทูลถวายว่า “อยู่ที่วัดโพธิ์แทน” พระเจ้าแผ่นดินรับสั่งให้ทหารพระราชวังนำตัวสามเณรไปกักขังไว้

ในขณะนั้นข่าวเล่าือมาถึงพระอาจารย์ว่าสามเณรได้ถูกกักขังอยู่ในพระราชวัง พระอาจารย์จึงไปเยี่ยมลูกศิษย์ของตนในพระราชวัง พระอาจารย์ขออนุญาตเจ้าหน้าที่เวรยามเพื่อ เข้าเยี่ยมลูกศิษย์ พระอาจารย์ได้เสกหมากให้สามเณรฉัน สามเณรจึงหลบหนีออกจากที่คุมขังได้ พระอาจารย์และสามเณรจึงกลับไปอยู่ที่วัดตามเดิมต่อมาพระเจ้าแผ่นดินพร้อมทหารมหาดเล็กได้ เดินทางไปจับพระอาจารย์และสามเณร ระหว่างทางไปวัดโพธิ์แทนนั้นต้องข้ามแม่น้ำเพื่อขึ้นฝั่ง แล้วเดินทางเข้าวัดโพธิ์แทน (ปัจจุบันหมู่บ้านนั้นเรียกว่า “ลาดสะเอ็ด” ซึ่งเพี้ยนไปแต่เดิมชาวบ้าน เรียกว่า “ท่าเสด็จ”) พระเจ้าแผ่นดินเสด็จถึงเวลาเช้าขณะที่ พระอาจารย์ พระสงฆ์ และสามเณร กำลังฉันอาหาร ทหารเข้าไปล้อมเพื่อจะจับกุม พระอาจารย์จึงขออนุญาตฉันอาหารให้เรียบร้อย ก่อน เมื่อฉันเสร็จแล้ว พระอาจารย์จึงถามลูกศิษย์และสามเณรว่า “ใครจะไปกับพระอาจารย์บ้าง” บรรดาศิษย์และสามเณรตอบว่า “ไป” พระอาจารย์จึงเสกน้ำมันดีในขันน้ำสำหรับรับประทาน อาหาร แล้วเสกน้ำมันดีนั้นไปยังศิษย์ สามเณรกลายเป็นลูกกึ่ง ลูกปลา ฝ่ายข้างพระอาจารย์ กลายเป็นนกกะยางจิกลูกกึ่ง ลูกปลา คาบบินหนีไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบันเรียกว่า “บึงพระอาจารย์” หรือ “วัดปากคลอง” พระอาจารย์อยู่ที่นั่นต่อมา (พระครูอรุณธรรมประวัติ วัดอรุณฉายาราม : ผู้เล่า, อ้างอิงจากคณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุใน คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระชนมพรรษา 6 รอบ . 2544 : 1-311)

2.3 การละเล่นพื้นบ้าน หมายถึง การเล่นเพลงพื้นบ้าน โดยผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์การขับลำนำ การพ็อนรำ การคิดวิธีการเล่นพื้นบ้าน การละเล่นเพลงระบำใน จังหวัดนครนายก ส่วนใหญ่เล่นในงานมงคล งานรื่นเริง และเทศกาลต่างๆ เช่น งานตรุษ สงกรานต์ งานสารท งานบวช ฯลฯ การละเล่นเพลงพื้นบ้านมีมาตั้งแต่ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (จากการบอกเล่าของนางทองอยู่ รักษาพล อ้างอิงจาก คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระ เกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระชนมพรรษา 6 รอบ. 2544 : 1-311)

การเล่นเพลงระบำบ้านนา ประกอบด้วย พ่อเพลงแม่เพลงตั้งแต่ 2-3 คนขึ้นไป มีลูกคู่ร้องรับ 1-2 คน แล้วสามารถเล่นเพลงระบำได้ การกำหนดจังหวะใช้การปรบมือ เนื้อหาเล่นเป็นชุดๆตั้งแต่ไหว้ครู เกริ่นชวนฝ่ายหญิงรำ ฝ่ายหญิงไหว้ครูแล้วเริ่มว่าบทแต่งตัวซึ่งหมายความว่า จะออกไปพบแล้ว ประคำพุดกันมีแขวงอื่นๆ เช่น แขวงนา แขวงเกวียน ฯลฯ อาจเล่นเป็นเรื่องราวทางวรรณคดี เช่น ไชยเชษฐ ลักษณาวงศ์ เป็นต้น จบลงด้วยบทลา การละเล่นเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่เล่นกันในเวลาประมาณ 20 นาที ถึงเที่ยงคืนหรือเล่นตั้งแต่หัวค่ำถึงรุ่งเช้า

เพลงระบำบ้านนามีลักษณะแตกต่างจากเพลงระบำบ้านไร่ คือ ลูกคู่จะร้องรับว่า “แถวรำ เจ้าเอ๋ย รำเอ๋ย รำเณะ ไม่น่ายเขาร่างามเอ๋ย” ลูกคู่ชายรับว่า “ซาไว้” ลูกคู่หญิงรับว่า “ฉลาดชา” หรือ “ฉลาดเอ๋ย” (สารสนเทศ: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครนายก)

3. ภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ หมายถึง ความรู้ ทักษะ ความสามารถในการประกอบอาชีพแบบพึ่งพาตนเอง เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น ประกอบด้วย

3.1 การทำรูปหอม

รูปเป็นเครื่องหอมชนิดหนึ่งที่คู่กับเทียนในพิธีกรรมทางศาสนา และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อต่างๆของมนุษย์ รูปหอมจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการประกอบพิธีกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตโดยตรงบริเวณตำบลบางปลากรด อำเภองครักษ์ เป็นแหล่งผลิตรูปหอมที่สำคัญแห่งหนึ่งเพื่อจำหน่ายยังตลาดทั่วไป โดยเฉพาะที่บ้านเลขที่ 45/2 หมู่ 5 ตำบลบางปลากรด อำเภองครักษ์ นายเชื่อง มะลิขาว ซึ่งเดิมเคยเป็นลูกจ้างร้านทำรูปในกรุงเทพฯ ด้วยความชำนาญเป็นพิเศษและสนใจการทำรูปหอมจริงจึงจึงได้ออกจากโรงงานรูปดังกล่าวมาประกอบธุรกิจทำรูปหอมขนาดครอบครัวที่บ้านของตนเองโดยซื้ออุปกรณ์ต่างๆในการผลิต เช่น ก้าน (ไม้ไผ่) ขี้ผึ้ง เป็นต้น

ขั้นตอนและวิธีการทำรูปหอม มีดังนี้

- นำก้านรูปมาจุ่มน้ำตามระดับความยาวของเนื้อรูปที่กำหนด
- นำก้านรูปที่จุ่มน้ำแล้วมาคลุกขี้ผึ้งที่ผสมกาว
- เขย่าก้านรูปให้แน่นและเรียบ (เรียกว่าต้อ)
- ทำซ้ำๆกันประมาณ 4-5 ครั้ง ให้มีความหนาของเนื้อรูปจับก้านรูปตามต้องการ
- นำไปตากให้แห้ง แล้วจุ่มก้านในน้ำผสมสีแดง (ก้านรูปจะแดง) เฉพาะส่วนก้าน
- ถ้าเป็นรูปหอมให้ใช้น้ำหอมฉีดเนื้อรูปก่อนบรรจุห่อ

ธุรกิจการทำรูปดังกล่าวเริ่มต้นจากกิจการเล็กๆในครอบครัวแล้วนำออกสู่ตลาดการ ขยายส่งจนขยายวงกว้างออกสู่จังหวัดต่างๆ ได้แก่ กรุงเทพฯ นนทบุรี สระบุรี ฯลฯ แล้วขยาย กิจการเป็นโรงงานขนาดย่อมมีพนักงานประมาณ 25 คน ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นและหมู่บ้านเดียวกัน เป็นการส่งเสริมรายได้ให้แก่ชาวบ้านในท้องถิ่น

3.2 การทำ ตุ๊กตาเรซิน

ประวัติความเป็นมา

ในปี พ.ศ. 2530 มีคนในหมู่ 7 ตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ เข้าไปทำงานใน กรุงเทพฯ และได้รู้จักกับคนที่ทำงานเรซินและได้ทดลองทำดู อยู่ต่อมาได้เดินทางกลับบ้านและไม่ มีงานทำจึงทดลองทำตุ๊กตาเรซินขายแล้วนำออกขายด้วยตนเองงานที่ทำออกขายชิ้นแรกเป็นงาน ประเภทเครื่องบูชาที่อยู่ตามศาลพระภูมิ เช่น ช้าง ม้า ตา ขาย ตุ๊กตาเรียกว่าตุ๊กตาเสียดบาล เดิม นั้นตุ๊กตาเหล่านี้เป็นไม้แกะสลัก ปูนพลาสติก ถ้าเป็นปูนพลาสติกจะไม่ทนนาน ต่อมาได้มีการ ขยายงานเป็นรูปแบบต่างๆที่เห็นว่าทำได้เช่น กุมาร นางกวัก เทวดา เทพต่างๆ ส่งขายตามร้าน เครื่องบูชาจากครั้งแรกเริ่มต้นทำงานนี้เพียง 2 คน สามีภรรยาต่อมามีงานมากขึ้นจึงแบ่งงานให้คน ช้างบ้านไปลองทำดูและมีการขยายงานออกไปบริเวณบ้านข้างเคียงมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2542 ได้จัดตั้งกลุ่มอาชีพขึ้นทางสำนักงานพัฒนาชุมชนของครักษ์ได้เข้ามา สืบถาม ความจำเป็นพื้นฐาน และได้พูดคุยถึงปัญหา อุปสรรคของแต่ละอาชีพและได้แนะนำให้ นายมานพ จันทร์ทอง รวบรวมคนที่มีอาชีพเดียวกันนี้ จัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพใช้ชื่อว่า “กลุ่มอาชีพ ตุ๊กตาเรซิน” ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2542 มีสมาชิกก่อตั้ง 28 คน โดยการแนะนำของ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภองครักษ์ประสานงานกับนายมานพ จันทร์ทอง ต่อมาได้รับเงิน สนับสนุนจากโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน และได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาฝีมือ แรงงานจังหวัดนครนายกดำเนินการจัดหาวิทยากรที่มีความรู้เรื่องนี้มาเปิดอบรมให้ ในปี พ.ศ. 2544 ได้กู้ยืมเงินจากธนาคารออมสิน และได้รับการสนับสนุนจากอุตสาหกรรมจังหวัดนครนายกเข้ามา ดูแลแก้ไขปัญหาต่างๆเช่น จัดหาเครื่องมือ ครุภัณฑ์ หาแหล่งเงินทุน เปิดอบรมให้ความรู้แก่ สมาชิกในกลุ่ม ประสานงานเรื่องการบรรจุภัณฑ์ ออกแบบชื่อสินค้า เป็นต้น

รูปแบบของงานที่ผลิต

งานที่ทำจากเรซินมีหลายชนิด เช่น เครื่องบูชา พระ กุมาร นางกวัก เทพ เทวดาต่างๆ ที่เรียกว่าตุ๊กตาเสียดะบาลและงานที่เป็นของฝาก ของชำร่วย ของที่ระลึก
ขั้นตอนการผลิตตุ๊กตาเรซิน

- 1) หารูปแบบที่ต้องการ เช่น หุ่นปั้นจี๊ฟิง หรือรูปแบบอื่นๆที่ต้องการ
- 2) ทำแบบแม่พิมพ์ด้วยยางซิลิโคน
- 3) หล่อด้วยน้ำยาเรซินโดยการเทลงไปในแม่พิมพ์ยางซิลิโคน
- 4) เมื่อซิลิโคนแข็งตัวดีแล้ว ถอดแม่พิมพ์ออก ตะไบขัดแต่งตะเข็บส่วนเกินออก
- 5) ลงสีตามต้องการ
- 6) เก็บรายละเอียดของงาน บรรจุใส่กล่องตามชนิดผลิตภัณฑ์ ส่งขายตามตลาด

วัสดุที่ใช้ ได้แก่ น้ำยาเรซิน ตัวทำแข็ง โคมอน ยางซิลิโคน สีผสมเรซิน แคลเซียม ปูนพลาสติก สีน้ำ สีน้ำมัน สีต่างๆ ทินเนอร์ แล็กเกอร์ ใยแก้ว ดินน้ำมัน เครื่องประดับอุปกรณ์ ตกแต่งต่างๆ เครื่องมืออุปกรณ์ ได้แก่ ปืนลม กาพันสี แอร์บัดเก็บงาน สว่าน หินเจีย เลื่อยมือ ตะไบ พู่กัน และแปรงทาสี จุดเด่นของงาน มีรูปแบบที่หลากหลายเป็นที่นิยมและสวยงามทันสมัย

3.3 การทอเสื่อกก (การทอเสื่อกก ณ ตำบลศิระกระบือและตำบลโพธิ์แทน)

ประวัติความเป็นมา

การทอเสื่อกก เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นผลงานที่ทำด้วยมือ เรียบง่าย มุ่งประโยชน์ ในการใช้สอยมากกว่าด้านคุณค่าทางศิลปะเป็นผลงานฝีมือช่างของคนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง โดยถ่ายทอดวิธีการและรูปแบบมาจากบรรพบุรุษ มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำรงชีวิตของชาวบ้านทั้ง ในทางตรงและทางอ้อม

การทอเสื่อกกเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้ปูลาด และแลกเปลี่ยนซื้อขาย อำเภอองครักษ์มีแหล่งทอเสื่อกกที่ตำบลโพธิ์แทน และตำบลศิระกระบือ ซึ่งทอเสื่อกกันเป็นล้าเป็นสันมานานหลายสิบปีแล้ว โดยเริ่มทำเสื่อที่ตำบลศิระกระบือก่อน ต่อมา เมื่อประมาณ 40-50 ปี ที่แล้วตำบลโพธิ์แทนจึงนำพันธุ์กกจากตำบลศิระกระบือมาปลูกและทอเสื่อ ทั้งนี้จะเริ่มปลูกกกประมาณเดือนเมษายนของทุกปี ใช้เหง้าปลูก วิธีการทำเหมือนนาข้าว ควร มีน้ำมากเพื่อช่วยเลี้ยงลำต้นประมาณเศษ 3 ส่วน 4 ของต้นกกเพื่อพุงลำต้น ถ้าน้ำน้อยลำต้นจะหัก ปลูกประมาณสามเดือนจึงตัดได้ หลังจากนั้นอาจสัลดเส้นกก คือ เลือกเส้นกกตามขนาดความยาว 4, 5, 6, 7 และ 8 คืบแต่ในปัจจุบันไม่นิยมกก 4 คืบ ต่อจากนั้นจึงตัดเส้นกกตากแดดจัดๆสัก 2 วัน นำบางส่วนมาข้อมสีแล้วนำไปใช้เป็นเส้นทอ เสื่อกกของอำเภอองครักษ์ทอเป็นเสื่อลายขัด (เสื่อ

โหล) ทุกขนาดความยาว 1.80 เมตร ราคาส่งประมาณ 30- 80 บาท ไม่นิยมทำเสื้อยาวๆ เพราะขายยาก และไม่นิยมทำเป็นผลิตภัณฑ์ หรือเครื่องใช้ใช้อื่น การทอเสื้อนิยมใช้สีกตามธรรมชาติ มีกสิที่ย้อมแล้วมาแทรกสลับหว่างตามความเหมาะสม

3.4 การทำบ้านทรงไทย

ประวัติความเป็นมา

นายแพ เสนอใจ ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านโพธิ์แทน อำเภองครักษ์ ได้ริเริ่มทำบ้านทรงไทย ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2546 โดยการจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพผลิตบ้านจำลองทรงไทย ซึ่งในปัจจุบันมีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 25 คน กลุ่มอาชีพทำบ้านทรงไทยนี้ส่วนใหญ่แล้วจะทำเป็นอาชีพเสริม หลังจากการทำมาแล้วเสร็จ เนื่องจากในฤดูแล้งน้ำสำหรับทำนามีน้อยไม่เพียงพอกับการ จึงหันมาทำบ้านทรงไทย ที่บ้านของผู้ใหญ่แพ เป็นแหล่งสาธิตการทำบ้านเรือนไทย และนอกจากนี้แล้วยังเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสอนนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆในอำเภองครักษ์ ที่มีความสนใจต้องการเรียนรู้และทำเป็น นอกจากนั้นแล้วผู้ใหญ่แพยังรับสอนคนในหมู่บ้าน รวมถึงคนที่สนใจจากจังหวัดใกล้เคียงมาเรียนด้วย

สิ่งที่น่าสนใจเรียนรู้

เป็นรูปแบบบ้านทรงไทยมีหลายรูปแบบ มีทั้งบ้านเดี่ยว บ้านคู่ บ้าน 5 หลัง เป็นการนำเอื้อไม้สักที่เป็นแผ่นมาตัดเป็นลายฉลุ ใช้กาวยาในการประกอบบ้านทรงไทยต้องทำให้รูปทรงบ้านแข็งแรง การทำบ้านทรงไทยเป็นการฝึกสมาธิอย่างหนึ่งและทำให้คนใจเย็นขึ้น ปัจจุบันบ้านทรงไทยเป็นที่นิยมของชาวต่างชาติสั่งซื้อบ้านทรงไทยมาเป็นจำนวนมาก จึงมีแนวคิดจะถ่ายทอดเผยแพร่วิชาความรู้ดังกล่าวให้ผู้สนใจศึกษาเพื่อนำไปประกอบอาชีพได้ (นายแพ เสนอใจ : ผู้ให้สัมภาษณ์)

3.5 สวนไม้ถักนพมาศ

ประวัติความเป็นมา

อำเภองครักษ์เป็นท้องถิ่นที่มีแหล่งไม้ดอกไม้ประดับที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับถือกำเนิดมาจากความขยันความวิริยะอุตสาหะของชาวไทยเชื้อสายจีน ธรรมดาคนหนึ่งชื่อ นายบัน แซ่ไคว้ โดยเริ่มจากธุรกิจเล็กๆในชุมชนและขยายเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ จนกระทั่งเป็นธุรกิจระดับประเทศ ปัจจุบันมีเกษตรกรในอำเภองครักษ์จำนวนมากที่ดำเนินรอยตามแนวทางของบรรพบุรุษจนประสบความสำเร็จในอาชีพดังกล่าว

สิ่งที่น่าสนใจเรียนรู้

จากการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับที่มีปริมาณมากนับล้านต้นทำให้มีกล้าที่ตกอ้อมมีขนาด ความสูงเกินความต้องการของตลาดจำนวนมาก ดังนั้น นายมานพ ชมพู ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงคิดหาวิธีเพิ่มมูลค่ากล้าไม้ที่ตกอ้อมเหล่านั้น โดยการนำไม้เหล่านั้นมาถักเป็นรูปร่างต่างๆ เช่น กระเช้า หัวใจ กำแพง แจกัน ปรากฏว่าเป็นที่นิยมของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างยิ่ง จึงได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับและการเพิ่มมูลค่าผลผลิต (ไม้ถัก) และจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้อาชีพ คลอง 15 มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปโดยมี นายมานพ- ชมพู เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และฝึกทักษะการทักไม้ให้กับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถขยายพันธุ์กล้าไม้ และเพิ่มมูลค่าผลผลิตโดยการถักต้นไม้ได้อย่างมีคุณภาพ (สัมภาษณ์นายมานพ ชมพู : ผู้ให้สัมภาษณ์)

4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเทคโนโลยี หมายถึง การนำเทคโนโลยีเครื่องจักรกลมาใช้สร้างสรรค์ผลงาน สิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาในการคิดแก้ไขเหตุวิกฤตทางเศรษฐกิจมาเป็นโอกาสในการสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่ชุมชนโดยการดัดแปลงวัสดุจากธรรมชาติ เพื่อผลิตผลงานเลียนแบบธรรมชาติ ประกอบด้วย

4.1 ผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วง

ประวัติความเป็นมา

นายอุดม พลเดชอุดมคุณ ประกอบอาชีพเป็นพ่อค้าไม้ หาไม้จากจังหวัดต่างๆ ทั่วทุกภาคของประเทศไทยเพื่อนำไปขายต่อให้กับผู้รับเหมาก่อสร้าง ต่อมาประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ธุรกิจก่อสร้างได้รับผลกระทบขายไม้แล้วเก็บเงินไม่ได้ จึงเบนเข็มกลุ่มลูกค้าเป้าหมายมาเป็นกลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านทางภาคเหนือที่ผลิตแจกันทรงสูงจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ไม้ที่ต้องการมาก คือ ไม้มะม่วงแต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จอีกเช่นกันเนื่องจากเก็บเงินค่าสินค้าไม้ไม่ได้แต่ได้เป็นสินค้าอย่างอื่นทดแทน ซึ่งก็คือแจกัน อาศัยความเป็นพ่อค้าเก่า จึงนำสินค้าไม้มะม่วงไปวางขายที่ตลาดจตุจักร ปรากฏว่าขายได้ดี เป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ และมีการสั่งซื้อเพิ่มจึงทำให้หันมาทำธุรกิจผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วงอย่างจริงจัง

ลักษณะธุรกิจที่ว่าเป็นการนำไม้มะม่วงที่ชาวบ้านล้มสวนหรือโค่นทิ้งไม่รู้จะเอาไปทำอะไรก็จะรับซื้อมาในราคาถูกเพื่อนำมาแปรรูปเป็นสินค้าส่งออกโดยการออกแบบให้เป็นของตกแต่งบ้าน เช่น ชามโบว์ ไม้ฝักผลไม้บนโต๊ะอาหาร เจึงเทียนที่ชาวยุโรปชอบใช้ ถาดใส่

อาหาร แจกกันรูปทรงแปลกๆ ลวดลายสีสันทันบนแจกันสะดูดา ไม้มะม่วงมีคุณสมบัติที่ดีหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นความคงทนสามารถนำมาผลิตได้หลายรูปแบบ อีกทั้งยังมีราคาถูกกว่าไม้ชนิดอื่นลูกค้าสามารถเลือกแบบตามความต้องการของบริษัท หรือออกแบบด้วยตัวเองตามสไตล์ที่ลูกค้าชื่นชอบ

สิ่งที่น่าสนใจศึกษาเรียนรู้

การเลือกใช้วัสดุดิบในการทำผลิตภัณฑ์ เริ่มจากการมองหาวัสดุดิบที่มีราคาถูกและใช้ต้นทุนในการทำต่ำและขายได้ง่าย ดังนั้นไม้มะม่วงที่ปลูกกันมากทั่วทุกภาคของประเทศไทยสามารถลดต้นทุนในการขนส่งหรือสั่งซื้อจากที่อื่นได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นแล้วไม้มะม่วงยังมีคุณสมบัติเป็นไม้เนื้ออ่อน มีลายเนื้อไม้สวยเมื่อนำมาขัดผิวจะกลายเป็นไม้ที่สวยงาม ราคาถูกหาได้ง่ายภายในประเทศ

ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์

- 1) นำไม้มาถึงและตัดแบ่งออกแบบให้ได้ตามที่ต้องการ
 - 2) เมื่อได้แบบที่ต้องการแล้วนำไปอบความชื้นให้เหลือไม่เกิน 15 เปอร์เซ็นต์ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเชื้อรา ซึ่งจะใช้เวลาในการอบประมาณ 4-7 วัน
 - 3) จากนั้นจึงนำมาขัดผิวให้เรียบเพราะเมื่อขัดผิวแล้วลายไม้ก็จะโดดเด่นขึ้นมา
 - 4) นำไปลงสี ซึ่งขั้นตอนนี้บริษัทจะปิดเป็นความลับเพราะเป็นเทคนิคในการทำ
 - 5) แกะสลักลวดลายให้สวยงาม
- ซึ่งขั้นตอนการทำทั้งหมดนี้จะเป็นการใช้แรงงานคนทั้งหมดและที่สำคัญในการผลิตและการออกแบบงานแต่ละชิ้นนั้นจะถ่ายรูปและเก็บเทคนิคขั้นตอนการทำไว้และมีรหัสของสินค้าไว้ทุกชิ้นแบบที่ส่งออกจำหน่ายนั้นก็มีมากมายหลากหลายรูปแบบ เมื่อลูกค้าต้องการสั่งซื้อแบบไหนสามารถที่จะทำได้ง่ายไม่ต้องเสียเวลาในการคิดและทำใหม่ ซึ่งการใช้วิธีการแบบนี้ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างมาก (นายอุดม พลเดชอุดมคุณ : ผู้ให้สัมภาษณ์)

4.2 โลหะเทียม

ประวัติความเป็นมา

ร้อยเอกวิเชียร ฐิตะสมิต อดีตเคยเป็นวิทยากรในการสอนวิชาอาชีพเสริม และหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ได้ส่งไปอบรมวิชาอาชีพเสริมจากหลายหน่วยงานทำให้มีความรู้หลากหลายในสายวิชาอาชีพ ทั้งเรื่องการทำหยกเทียม การทำผ้ามัดย้อมและอื่นๆ หลังจากที่เริ่มนำความรู้ต่างๆที่ได้เรียนมาประยุกต์เพื่อสร้างภาพแกะสลักโลหะเทียมขึ้นมาในตอนแรกเริ่มทำกัน

เฉพาะในครอบครัว ต่อมาเพื่อนบ้านเห็นว่าการทำงานแกะสลักโลหะเทียมเป็นงานที่น่าสนใจ สามารถสร้างรายได้เป็นอย่างดี จึงขอเข้ามาศึกษาเรียนรู้ จนปัจจุบันกลุ่มที่สร้างผลงานชนิดนี้ มีจำนวนสมาชิกมากกว่า สิบครอบครัว นอกจากนี้ภาพแกะสลัก โลหะเทียมนี้ยังได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ประเภทของที่ระลึกศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

สิ่งที่น่าสนใจเรียนรู้

ผลงานภาพแกะสลักโลหะเทียมนี้มีความน่าสนใจอยู่ที่ผลงานทำมือ ภาพที่ออกมามีความสวยงาม หรรษา ดูสวยสมจริง เหมือนกับโลหะแท้ไม่มีผิดเพี้ยน เช่น ภาพพระรามแผงศรที่อยู่ในกรอบสี่ทองอร่ามตัดกับสีเงินโบราณของโลหะเทียมที่ดูเหมือนภาพที่แกะสลักมาจากภาพโลหะจริง ลวดลายที่โค้งมนแสดงถึงความสวยงามอ่อนช้อย สีของภาพเหมือนภาพเก่าโบราณที่ทรงคุณค่า มีทั้งภาพรามเกียรติ์ รูปช้างทรง ภาพในวรรณคดี

ผลงานด้านผลิตภัณฑ์โลหะเทียม ศิลปะภาพนูนบนกระดาษสา ลักษณะงานแต่ละชนิดมีลักษณะดังนี้

1) การทำแม่พิมพ์ แม่พิมพ์ข้างทำขึ้นเพื่อใช้หล่อชิ้นงานต่างๆ เช่น งานหล่อเทียนแฟนซี หล่อชิ้นงานปูนพลาสติก งานหล่อผ้าบาร์ที่สำเร็จรูป งานทำผลิตภัณฑ์ไฟเบอร์กลาส หล่อปูนซีเมนต์ และงานหล่ออื่นๆ

2) การหล่อไฟเบอร์กลาส เป็นงานประเภทกันชนรถยนต์ หมวกกันน็อก หมวกเหล็ก บังโคลนรถยนต์ ป้านไฟเบอร์ ทรายสัญลักษณ์ ซ่อฟ้า ไบระกา ภูเขาเทียม น้ำตกเทียม เคลือบเรือ ไม้ให้คงทน ทำประตู่ไฟเบอร์ ถังน้ำ อ่างอาบน้ำ อ่างล้างจาน และอื่นๆ จุดเด่นของงานชนิดนี้มีลักษณะผิวบาง น้ำหนักเบา ซึ่งเป็นงานที่ไม่เหมือนงานพลาสติกหล่อหรืองานตุ๊กตาเรซิน

3) ภาพนูนต่ำบนกระดาษสา คือ การนำเอากระดาษสา และกระดาษที่ใช้แล้วมาทำประโยชน์หรือสร้างงานเป็นการเพิ่มค่าให้กับกระดาษสาและการนำเอากระดาษที่ใช้แล้วมาใช้เป็นประโยชน์อีกรูปแบบหนึ่งซึ่งสามารถนำไปทำผลิตภัณฑ์รูปแบบต่างๆได้เช่น การทำการ์ดอวยพร ภาพแขวนผนัง ทำปกอัลบั้ม กรอบรูป ทำกล่องใส่ของต่างๆ

4) ผลิตภัณฑ์โลหะเทียม คือการทำภาพนูนต่ำจากวัสดุชนิดหนึ่งเลียนแบบโลหะตอกลายที่ทำจากแผ่นอะลูมิเนียม แผ่นเงินหรือแผ่นทองแดง และทำได้คราวละมากๆ ใช้เวลาน้อยความคงทนหรือคงรูปไม่แพ้โลหะจริงและสามารถสร้างสีสันได้ตามใจชอบ

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้น สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ในชุมชนนั้นส่วนใหญ่เกิดจากการใช้ความรู้ ความสามารถเพื่อการอยู่รอดในสังคม การประกอบ

อาชีพการเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง การเกษตรแบบผสมผสานแนวความคิดเดิมนำมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีที่ทันสมัย จนเกิดเป็นภูมิปัญญาใหม่เพื่อถ่ายทอดสู่ลูกหลานต่อไปในอนาคต

3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

3.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคม การศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไรนั้นต้องอาศัยหลักสูตรเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิวณิช (2542 : 48) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้กับผู้เรียน โดยวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งทางด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และทักษะต่างๆอันเป็นมวลประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของผู้เรียน

นิคม ชมภูหลง (2545: 45) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งมวล และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทางสถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนให้ได้ประสบการณ์ ตามความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นและประเทศชาติอย่างเหมาะสมกับวัย โดยผ่านกระบวนการประเมินอย่างเป็นระบบ

หลักสูตรระดับท้องถิ่น หมายถึง ประสบการณ์ทั้งมวลที่โรงเรียนจัดทำขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยพยายามใช้ทรัพยากรท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้บนพื้นฐานของสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่แท้จริง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตนเอง (นิคม ชมภูหลง; 2545: 45)

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางโดยการจัดทำรายละเอียดในแผนการสอนคู่มือครู เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการสอน สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล หรือการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรโดยการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

3.2 กระบวนการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น จำเป็นต้องมีระดับขั้นตอนของการพัฒนาเพื่อให้สนองความต้องการของผู้ใช้หลักสูตรทุกระดับ หลักสูตรในประเทศไทยโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ระดับ

1. หลักสูตรระดับชาติ
2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น
3. หลักสูตรระดับโรงเรียน

นิคม ชมภูหลง (2545: 97-99) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรควรทำดังนี้คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรระดับชาติ ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลาง จัดเนื้อหาสาระอย่างกว้างขวางบรรจุสาระที่จำเป็นที่ทุกคนต้องเรียนรู้เหมือนกันโดยยึดถือแนวทางระดับชาติ เอกสารหลักสูตรในระดับนี้ คือ หนังสือหลักสูตร และคู่มือการใช้หลักสูตร

2. การพัฒนาหลักสูตรระดับเขตการศึกษา คือการพิจารณาตีความหลักสูตรระดับชาติให้มีความสัมพันธ์กับลักษณะชีวิตของท้องถิ่น นำมาปรับขยายให้สอดคล้องกับภูมิประเทศในเขตการศึกษา เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน มีเอกสารหลักสูตรในระดับนี้คือ แผนการสอน

3. การพัฒนาหลักสูตรระดับจังหวัด โดยการนำหลักสูตรที่ได้พัฒนามาจากหลักสูตรระดับเขตการศึกษาแล้วนำมาปรับให้เหมาะสมกับแต่ละจังหวัดมากขึ้น เอกสารหลักสูตรในระดับนี้คือ โครงการสอนหรือกำหนดการสอน

4. การพัฒนาหลักสูตรระดับอำเภอหรือกลุ่มโรงเรียน เป็นการนำเอาหลักสูตรระดับจังหวัดที่ได้พัฒนาแล้วมาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับชุมชนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

5. การพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน เป็นการพิจารณาโครงการสอนหรือกำหนด

6. การสอนระดับอำเภอหรือกลุ่มโรงเรียน ปรับขยายจนสามารถนำไปใช้ให้เกิด

สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายและจัดเตรียมสิ่งต่างๆ เพื่อเอื้ออำนวยในการใช้หลักสูตรให้เกิดผลดี การพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียน เป็นการปรับครั้งสุดท้ายเพื่อให้สอดคล้องกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น เน้นการตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542: 150-151) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
2. ศึกษาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร
3. ศึกษาวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆของท้องถิ่น

4. การประมวล และพิจารณาสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ มีการปรับ เพิ่ม ขยายหลักสูตรแกนกลาง และการสร้างหลักสูตรย่อยเสริมหลักสูตรแกนกลาง สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนาชีวิตและสังคมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และท้องถิ่น รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3 การจัดโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา

กรมวิชาการ. (2545 : 5-11) ได้กำหนดให้สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย เพื่อจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หน่วยการเรียนรู้รายภาคเรียน รายปี กำหนดเวลาเรียนอย่างชัดเจน จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน เพื่อให้สถานศึกษา นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

แนวทางการจัดโครงสร้างหลักสูตรในสถานศึกษา สามารถทำได้ ดังนี้คือ

1. ศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างของหลักสูตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น
 - 1.1 ระดับช่วงชั้น กำหนดเป็น 4 ช่วงชั้น ได้แก่ ช่วงชั้นที่ 1 ป. 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ป.4-6 ช่วงชั้น ที่3 ม. 1-3 ช่วงชั้นที่ 4 ม. 4-6
 - 1.2 กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ
 - 1.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว และ กิจกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร
 - 1.4 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
 - 15 กำหนดเวลาเรียน ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 เวลาเรียนปีละ 800-1,000 ชั่วโมง เฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง ช่วงชั้นที่ 3 เรียนประมาณปีละ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง เฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง ช่วงชั้นที่ 4 เรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง เฉลี่ยวันละ 6 ชั่วโมง
2. ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดหลักสูตรและเวลาเรียน
 - 2.1 จัดทำรายวิชาแต่ละกลุ่มสาระให้ครบตามมาตรฐานที่กำหนด จำทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นหน่วยการเรียนรู้รายวิชาใหม่ให้ผู้เรียนเรียนตามความถนัด ตามความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.2 การจัดเวลาเรียน ช่วงชั้นที่ 1-3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปี กำหนดจำนวน คาบเรียนให้เหมาะสมสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ในระดับช่วงชั้น 4 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาค กำหนดหน่วยกิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระ การเรียนรู้ ใช้เกณฑ์พิจารณาจากเวลาเรียน 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน เท่ากับ 1 หน่วยกิต

3. ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 4. ศึกษาข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย
 - 4.1 ข้อมูลทั่วไปและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
 - 4.2 ข้อมูลด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา
 - 4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ครู อาจารย์ บุคลากร
 - 4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และศิษย์เก่า
 5. การศึกษาวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อกำหนดทิศทาง และ มุ่งเน้นการทำหลักสูตร เวลาเรียนซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
 6. การจัดโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษา จำแนกเป็นขั้นตอนดังนี้
 - 6.1 กำหนดเวลาเรียนของช่วงชั้นตามกรอบเวลาที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลาง
 - 6.2 กำหนดสัดส่วนการจัดเวลา ระหว่างสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม กับกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน
 - 6.3 กำหนดสัดส่วนเวลาเรียนระหว่างสาระการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน
 - 6.4 กำหนดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม
 - 6.5 นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษา
- สรุป สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมาย เพื่อนำมากำหนดโครงสร้าง หลักสูตร กำหนดสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อนำมาใช้ใน การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน

ยุทธนา ปฐมวรชาติ. (2545: 11-18) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานของสถานศึกษาใน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพ จึงควรดำเนินการทั้งใน ด้านการเตรียมการ เช่น การเตรียมความพร้อมเพื่อการพัฒนาหลักสูตร แต่งตั้งคณะกรรมการ และคณะที่ปรึกษา ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทั้งคณะครู ผู้บริหาร ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตัวแทนจากผู้ประกอบการ ตัวแทนจากนักเรียน ตัวแทนจากคณะกรรมการสถานศึกษา โดยมี การศึกษาและจัดทำข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการ พัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การจัดทำ

รายละเอียดของเนื้อหา กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียน การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรเพื่อเป็นร่องรอยต่อการประเมินมาตรฐานตามแนวการ ประเมินคุณภาพ

3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น

กรมวิชาการ (2543: 9) ได้เสนอวิธีการจัดการเรียนการสอนไว้ดังนี้ คือ

1. ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและปราชญ์ท้องถิ่น
2. เน้นการศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจวิถีคิด และความคิดของภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. นำกระบวนการหรือความคิด แนวปฏิบัติของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดเป็นกระบวนการ

เรียนการสอน

4. เสริมสร้างกระบวนการคิดที่เป็นระบบ เป็นวิทยาศาสตร์
5. ฝึกนักเรียนคิดหลายด้านหลายมุม คิดอย่างเป็นอิสระ แล้วสรุปเป็นความรู้และ

ประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

6. ผสมผสานระหว่างความรู้สากลกับความรู้ท้องถิ่น
7. เน้นกระบวนการมากกว่าผลผลิต
8. ครูผู้สอนหรือปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้จัดกิจกรรม 4 แนวทางคือ

8.1 ครูผู้สอนเป็นผู้ควบคุมการใช้หลักสูตร โดยพิจารณานำหลักสูตรไปใช้ให้ สอดคล้องกับกลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตรแกนกลาง โดยใช้ระยะเวลาจำนวนคาบที่กำหนดไว้ใน แผนการสอนของกลุ่มประสบการณ์นั้นๆ

8.2 เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

8.3 นำบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้กับผู้เรียน

8.4 สอดแทรกคุณธรรม ค่านิยมต่างๆ ที่ปรากฏตามเนื้อหาของหลักสูตร

นอกจากนี้แล้วกรมวิชาการยังได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน ในระดับ ท้องถิ่น ที่ต้องการให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสามารถทำได้ 3 ลักษณะดังนี้คือ

1. ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนการสอน และมอบหมายงาน/กิจกรรม ให้เด็กไปทำที่บ้าน โดยครู ผู้บริหารจะเป็นผู้ประสานงาน ครูและชาวบ้านจะช่วยกันติดตามผลและ ประเมินผลเด็ก ผลงานจะเป็นของเด็กและชาวบ้าน

2. ให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยชาวบ้านจะใช้วิธีการนำเด็ก

ไปศึกษาแหล่งความรู้ในชุมชน ครูจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทราบว่าถ้าจะเรียนรู้กับชาวบ้านจะต้องทำอย่างไร และจะได้ความรู้อะไร

3. โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมกันประสานกระบวนการเรียนรู้ใน โรงเรียนและชุมชนเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นควรมีการผสมผสานระหว่างความรู้สากลเข้ากับความรู้ท้องถิ่น ครู และปราชญ์ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการเรียนรู้โดยการคิดวิเคราะห์สร้างกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ

มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ. (2547 : 2-3) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสู่หลักสูตรการศึกษาในระบบโรงเรียนถูกมองว่าจะช่วยให้สามารถปรับเปลี่ยนไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากการที่คนมีความสัมพันธ์กับส่วนต่างๆ ในท้องถิ่นของตนเอง จึงเชื่อกันว่าการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่เป็นภูมิปัญญา จะทำให้ผู้เรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น มีความรัก ความผูกพันกับท้องถิ่น มีความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่ในท้องถิ่น ขณะเดียวกันความรู้ที่ผู้เรียนได้รับก็เป็นความรู้ที่จะทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนความรู้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันนำไปสู่การเกิดขึ้นของสังคมแห่งการเรียนรู้ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้โดยการจัดระเบียบให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องถูกจัดระเบียบภายใต้หลักการในเชิงวิชาการของหลักสูตรทั้งด้านวิธีคิด กฎเกณฑ์ กิจกรรม ความรู้ ซึ่งวางอยู่บนฐานคิดของความรู้แบบวิทยาศาสตร์ที่ยึดหลักเหตุผลอันนำไปสู่การเรียนรู้ผลผลิตหรือสาระของภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยแนวคิดดังกล่าวมีผลให้ฐานคิดของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มองว่าสรรพสิ่งต่างๆ ล้วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอิงอาศัยซึ่งกันและกันในลักษณะของความเป็นองค์รวมต้องถูกสลายตัวตนด้วยกระบวนการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติ และความรู้ในเรื่องหลักสูตรเพื่อกำกับ สอดส่อง ดูแลให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ทศนา แสงศักดิ์. (2547 : 12-18) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาในปัจจุบันเน้นในเรื่องการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของคนส่วนใหญ่ในชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนในการพัฒนาการศึกษา ร่วมกับสถานศึกษาในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่สถานศึกษาและใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความหวงแหน มีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าในท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

อรพิน แก้วดวง (2544: 67-70) ได้รวบรวมแนวคิดและนำเสนอถึงการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ไว้ โดยสรุป 7 งานดังนี้

1. งานด้านพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ประกอบด้วย

1.1 กำหนดให้เรียนเนื้อหาซึ่งเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นโดยตรง โดยเนื้อหาที่กำหนดให้เรียนนี้อาจจัดเป็นหน่วยหรือวิชาเฉพาะ หรืออาจแทรกอยู่ในเนื้อหาเรื่องอื่น ๆ ก็ได้

1.2 เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยท้องถิ่นสามารถจะดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตร ได้ในลักษณะดังต่อไปนี้

1.2.1 ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2.2 ปรับรายละเอียดของเนื้อหา

1.2.3 ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่

1.2.4 จัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่

1.2.5 จัดทำเนื้อหา/รายวิชาเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่

2. งานด้านการเรียนการสอน

ในงานด้านการเรียนการสอนครูเป็นผู้มีบทบาทในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 ครูจะศึกษาชุมชน พร้อมทั้งเก็บข้อมูลจากชุมชนทั้งจากการสังเกตและสอบถามชาวบ้านผู้รู้ในท้องถิ่น ตลอดจนควรนำสิ่งที่อยู่รอบๆตัวผู้เรียนหรือสิ่งที่ปัญหาของชุมชนมา กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน

2.2 ครูต้องศึกษาศาสตร์ชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน พร้อมทั้งศึกษาวิธีการดึงเอาสิ่งที่เป็นศาสตร์สากล เข้าไปผสมผสานกับความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.3 ครูควรรหาโอกาสเพิ่มเติมความรู้ และศึกษาวิธีการต่างๆ จากการไปเยี่ยมโรงเรียนอื่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตน และพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น

2.4 ในการจัดการเรียนการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ ครูควรดึงศักยภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นวิทยากร หรือเป็นที่ปรึกษา ควรระดมบุคคลากร คณะบุคคลที่เข้าใจในการศึกษา เช่น พระสงฆ์ องค์กรท้องถิ่น วิทยากรท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเท่าที่จะทำได้

2.5 ครูควรจัดให้มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายไม่ยึดแต่หนังสือเรียนเท่านั้น

2.6. ในการจัดการเรียนการสอนครูควรให้เด็กมีส่วนร่วมมากที่สุดเพราะจะทำให้เข้าใจถึงกระบวนการในการแสวงหาความรู้ได้ และครูควรสังเกตพฤติกรรมของเด็กในการแก้ปัญหาเองด้วย บางครั้งครูอาจจะให้คำแนะนำช่วยเหลือ

2.7 ครูควรจัดให้มีการพานักเรียน ไปทัศนศึกษา แหล่งความรู้ที่สำคัญของชุมชน

2.8 บางครั้งในการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นอาจไม่ต้องสอนในโรงเรียน แต่ให้เด็กได้ร่วมกิจกรรมที่ชาวบ้านจัดขึ้นตามโอกาสอำนวยและให้ชาวบ้านเป็นครูของเด็กในชุมชนนั้นๆ

3. งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ท้องถิ่นสามารถเลือกใช้ ปรับปรุงหรือจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสมโดยจำแนกประเภทสื่อการเรียนการสอนที่ท้องถิ่นจัดทำขึ้นดังนี้

3.1 สื่อการเรียนการสอนประเภทหนังสือเรียน หนังสือเรียนที่ท้องถิ่นจัดทำได้คือ

3.1.1 รายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่ท้องถิ่นจัดทำขึ้นใหม่และได้รับอนุญาตให้ใช้แล้ว

3.1.2 รายวิชาในวิชาบังคับเลือกเสรีและเนื้อหาในกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ที่ท้องถิ่นได้มีการวิเคราะห์แล้วเห็นว่าจำเป็นต้องจัดทำหนังสือเรียน เพื่อให้มีเนื้อหาสอดคล้องตามความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

3.2 สื่อการเรียนการสอนประเภทคู่มือครู แผนการสอน แนวการสอน หนังสือเสริมประสบการณ์ แบบฝึกหัด และสื่อการเรียนการสอนอื่นๆ ท้องถิ่นสามารถจัดทำขึ้นได้ และนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม โดยอยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารสถานศึกษา

4. งานวัดและประเมินผล

4.1 ในระบบวัดผล ควรเน้นภาคฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น

4.2 ควรกำหนดจุดประสงค์ให้มีลักษณะเป็นรูปธรรมและเป็นพฤติกรรมที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จะทำให้การวัดผลมีความชัดเจนขึ้น

4.3 การวัดผลในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ผู้สอนควรสังเกตและบันทึกพฤติกรรมผู้เรียน ในแบบบันทึกตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้ายของการเรียนการสอน โดยกำหนดให้เป็นรูปธรรม

5. งานห้องสมุด

ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางแห่งวิชาการที่ปวงที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองและเป็นแหล่งความรู้ที่จะสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานห้องสมุดดังนี้

5.1 จัดให้มีหนังสือ หลักสูตร เอกสาร ใบความรู้ เกี่ยวกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา การปฏิบัติศาสนกิจวันสำคัญทางศาสนา สถานที่สำคัญ บุคคลสำคัญ ทรัพยากรท้องถิ่น ประเพณีการบายศรีสู่ขวัญ การจักสานงานเกษตร การเพาะพันธุ์ปลา การเลี้ยงสัตว์และการทำดอกไม้ประดิษฐ์ จากวัสดุท้องถิ่น

5.2 จัดมุมแสดงวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับเครื่องดนตรีท้องถิ่นหรืองานแกะสลัก งานหล่อ งานปั้น และอุปกรณ์การประกอบอาชีพดั้งเดิมของท้องถิ่น

5.3 จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับวันสำคัญทางพุทธศาสนา ป้ายนิเทศเผยแพร่ความรู้และเทคนิคใหม่ๆ

6. งานนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดของการเรียนของนักเรียนในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านงานนิเทศภายในปฏิบัติดังนี้

6.1 จัดทำคู่มือ แฟ้มเอกสาร ข้อมูล และเครื่องมือสำหรับการนิเทศเกี่ยวกับกิจกรรมพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา ศิลปะการแสดงดนตรีท้องถิ่น ประเพณีสิบสองเดือน

6.2 จัดทำคู่มือศิลปะดนตรีท้องถิ่น งานแกะสลัก ประเพณีสิบสองเดือน

6.3 จัดทำคู่มือเกี่ยวกับการประกอบอาชีพดั้งเดิมของท้องถิ่นและการเกษตร

6.4 จัดทำคู่มือเกี่ยวกับเทคนิคการเพาะพันธุ์ปลา เลี้ยงสัตว์ การประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น

7. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

งานประชุมอบรมทางวิชาการ หมายถึง กระบวนการสอน การให้การศึกษาให้ความรู้ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานประชุมอบรมทางวิชาการ ปฏิบัติงานดังนี้

7.1 จัดอบรมจริยธรรม ศีลธรรม

7.2 จัดอบรม ประชุมสัมมนาการอนุรักษ์สถานที่และแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของท้องถิ่น

7.3 จัดประชุมอบรมทางวิชาการเกี่ยวกับการประกอบอาชีพท้องถิ่น

7.4 จัดการประชุมอบรมทางวิชาการเกี่ยวกับการเผยแพร่เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพท้องถิ่น

พรชัย ภาพันธ์ (2546: 31-34) กล่าวถึงการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาโดยมีแนวทางการดำเนินการเป็น 3 ส่วนคือ

1. กำหนดสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้รายปี รายภาคเรียน รายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนจัดการเรียนรู้

2. กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่สถานศึกษาในการที่จะช่วยสร้างคุณภาพการศึกษาให้มีความก้าวหน้าสู่ความเป็นสากล เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดำเนินชีวิตและเป็นทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหาของชุมชน

กฤษฎา ยศขจรรัฐ (2546: 126-127) ได้กล่าวถึงการดำเนินการนำเอาหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่โรงเรียน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. รวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยครูผู้สอนและนักเรียนสอบถาม สัมภาษณ์ผู้ทรงภูมิรู้ในท้องถิ่น กรรมการโรงเรียน และผู้ปกครอง

2. การเสาะหาผู้ทรงภูมิรู้ในท้องถิ่นโดยใช้การสอบถามจากผู้รู้ในชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน

3. การติดต่อประสานงานกับผู้ทรงภูมิรู้ในท้องถิ่น

กฤษฎา ยศขจรรัฐ ยังได้กล่าวถึงการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสู่โรงเรียนควรดำเนินการดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ทรงภูมิรู้ในท้องถิ่น ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลสัมฤทธิ์

2. การให้นักเรียนได้ไปฝึกงานที่บ้านหรือที่สถานประกอบการ

3. การเชิญผู้ทรงภูมิรู้มาร่วมสอน

4. การนำสิ่งที่เป็นภูมิรู้เฉพาะเรื่องมาสอดแทรกในเนื้อหาวิชา

5. การสำรวจเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิความรู้ในท้องถิ่น โดยการสัมภาษณ์ในเรื่องที่สนใจแล้วจัดทำเป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอน

อุดม เขยถิงศ์ (2545: 38-39) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี คือ ครู ควรจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึก รักที่จะการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนการสอนนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกแห่ง อย่างต่อเนื่องและยาวนานตลอดชีวิต เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากผู้เรียนได้มีโอกาสสัมผัสของจริง สถานการณ์จำลอง การได้ทดลองทำ ได้ปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะสามารถนำผลของการเรียนรู้ที่รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตได้

ดังนั้นการจัดการกิจกรรมการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นจะต้องนำเอาทรัพยากรอันมีค่าของท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น ด้านอาชีพเกษตรกรรม ดนตรี วรรณกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รู้จักท้องถิ่นของตนเอง เกิดความรักผูกพันในท้องถิ่น รวมทั้งใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการประกอบอาชีพ การจัดการเรียนการสอนควรเป็น

กระบวนการที่จัดให้ผู้เรียนได้รู้จักการเรียนรู้อัตนวิสัย วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการที่หลากหลาย

กรมวิชาการ (2539: 6-12) ได้เสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีแนวทางในการดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 1.1 ขั้นตอนการพัฒนา
 - 1.1.1 การสนทนากลุ่ม (ตามประเด็นที่กำหนด)
 - 1.1.2 นำผลการสนทนากำหนด จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลการเรียน
 - 1.1.3 ตรวจสอบความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญ และผู้เข้าร่วมสนทนา
 - 1.2 การสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย
 - 1.2.1 ผู้นำการสนทนา อาจจะเป็นอาจารย์ใหญ่หรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ซึ่งจะเป็นผู้ชี้แจงให้ทุกคนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสนทนาและกระตุ้นให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น
 - 1.2.2 สมาชิก ประกอบด้วย ครูผู้สอน ผู้รู้ในท้องถิ่น กรรมการศึกษาของโรงเรียน และ ผู้ปกครองนักเรียนคุณสมบัติของสมาชิก ในการสนทนากลุ่มต้องมีคุณสมบัติ 1) ไม่มีความขัดแย้งกัน 2) พื้นฐานทางสังคมใกล้เคียงกัน 3) รู้เรื่องการดำเนินงานทางการศึกษาของโรงเรียนพอสมควร 4) รู้จักและเข้าใจสภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง
 - 1.3 ประเด็นการสนทนา มีขั้นตอนการปฏิบัติ ตามที่เสนอดังภาพประกอบ 2
 - 1.4 การนำไปใช้ โดยการกำหนดเป็นรายวิชาใหม่หรือสอดแทรกในกลุ่มวิชาหรือรายวิชาต่าง ๆ โดยให้มีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บทเดิมกับเนื้อหาใหม่ที่จัดทำ

ภาพประกอบ 2 ประเด็นในการสนทนการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. การจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

- 2.1 ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและปราชญ์ท้องถิ่น
- 2.2 เน้นการศึกษาวิเคราะห์ ทำความเข้าใจวิถีคิดและความคิดของภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.3 นำกระบวนการ หรือแนวปฏิบัติของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกระบวนการเรียนการสอน
- 2.4 เสริมสร้างกระบวนการคิดที่เป็นระบบเป็นวิทยาศาสตร์
- 2.5 ฝึกให้ผู้เรียนคิดได้หลายด้าน คิดอย่างอิสระแล้วสรุปเป็นความรู้และประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

- 2.6 ผสมผสานระหว่างความรู้สากลกับความรู้ท้องถิ่น
 - 2.7 เน้นที่กระบวนการมากกว่าผลผลิต
 - 2.8 ครูผู้สอนหรือปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 3. บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
 - 3.1 กรมต้นสังกัด
 - 3.1.1 ส่งเสริม สนับสนุน ครูผู้สอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งด้านวิชาการ และงบประมาณ ที่จะใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน
 - 3.1.2 จัดให้มีเครือข่ายและศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นในระดับต่างๆ และสามารถเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน
 - 3.1.3 ส่งเสริมให้โรงเรียนนำชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
 - 3.1.4 ให้ความสำคัญอิสระแก่โรงเรียนในเรื่องการสอนและการสอบ
 - 3.1.5 นำผลการดำเนินงานของครูผู้สอนมาเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาให้รางวัล
 - 3.2 เขตการศึกษา/จังหวัด/อำเภอ
 - 3.2.1 สร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องบทบาทในการร่วมจัดการศึกษา
 - 3.2.2 ดำเนินการจัดทำศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น และให้เชื่อมโยงซึ่งกันและกันได้
 - 3.2.3 ให้บริการและเผยแพร่ข้อมูลที่จัดเก็บไว้
 - 3.2.4 นิเทศ ติดตาม และให้คำแนะนำแก่โรงเรียนเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
 - 3.3 ผู้บริหารและครูผู้สอน
 - 3.3.1 ตระหนัก เห็นความสำคัญ และคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
 - 3.3.2 ตระหนักในตนเองว่าไม่ใช่ผู้รู้หมดทุกอย่าง แต่เป็นผู้ที่สร้างกระบวนการเรียนและเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้
 - 3.3.3 ศึกษา สำรวจ และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 3.3.4 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - 3.3.5 เชิญวิทยากรท้องถิ่น ร่วมวางแผนและจัดกิจกรรมร่วมกับครูผู้สอน
- กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานศึกษาต้องมีการร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษา

รวมทั้งชุมชนซึ่งเป็นแหล่งของภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนผู้เรียนก็มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

4. วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

กรมวิชาการ (2545: 105-145) ได้เสนอแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำสาระหลักสูตร แนวคิดเกี่ยวกับการสอน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ซึ่งนำเสนอเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้คือ

4.1 การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learners- Centered Activities)

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นวางแผน (Planning) วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ระบุพื้นฐานความสามารถทางภาษา ตั้งเป้าหมายและจุดประสงค์ของรายวิชา เลือกเนื้อหาให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นทักษะภาษา(Language skills) ทักษะการเรียนรู้ (Learning skills) และการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านภาษา (Linguistic exercises) และกิจกรรมทางการสื่อสาร (Communicative Tasks) ในรูปแบบที่หลากหลายเช่น

- 1.1 การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play)
- 1.2 การใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)
- 1.3 การเรียนรู้จากโครงงาน (Project –Based Learning)
- 1.4 การเรียนแบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry Method)
- 1.5 การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)
- 1.6 การเรียนแบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning)
- 1.7 การเรียนแบบสร้างความรู้ (Constructivist Learning)
- 1.8 กิจกรรมการแก้ปัญหา (Problem Solving)

2. ขั้นดำเนินการ (Implementation) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ 1) วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นไปในลักษณะเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) 2) แหล่งความรู้ควรเป็นการตกลงกันร่วมกันระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน

3. ขั้นการวัดผลและประเมินผล (Evaluation) ควรมีการประเมินทั้งรายวิชา และการจัดการเรียนการสอน

สมชาย ศิริทอง (2545: 39-42) ได้เสนอวิธีการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้สอนต้องจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งจากสื่อและแหล่งวิทยาการต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน จัดส่งเสริมการนิเทศและจัดแหล่งเรียนรู้ ผู้เรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับเป็นผู้เรียน ครูผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบประสบการณ์ตรง การเรียนแบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการเรียนแบบการทำโครงการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน Walk Rally นับเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากสามารถบูรณาการเข้าได้กับทุกรายวิชา ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม สร้างความเป็นกันเองและคุ้นเคย ส่งเสริมบรรยากาศที่สนุกสนาน

ลักษณะของกิจกรรมเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมทั้งความคิด การพูด การแสดงออก สมาชิกทุกคนได้แสดงบทบาทผู้นำ ผู้ตาม ผู้ชี้แนะ ผู้ปฏิบัติ เน้นความสามัคคี ความสัมพันธ์ ผู้เรียนรู้จักตนเองมากขึ้น การจัดกิจกรรมครูเป็นผู้มีบทบาทในการวางแผน ขั้นตอนและวิธีการเรียนที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนการทำงานประสบผลสำเร็จ มีประสบการณ์ตรงและสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อให้ดำรงอยู่ในความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

4.2 แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching)

แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวันและให้ความสำคัญกับโครงสร้างไวยากรณ์ที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหา ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาทุกทักษะทั้งทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2538: 1-7) ได้สรุปใจความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในด้านต่างๆ เช่น เสียง ศัพท์ โครงสร้างทางภาษามาประกอบเพื่อสื่อความหมาย กิจกรรมช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษา กิจกรรมที่จัดขึ้นช่วยให้การเรียนภาษาเป็นไปอย่างธรรมชาติ กิจกรรมช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิสัย แก้วแสนไชย (2548: 16 - 19) ได้กล่าวว่า วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะเน้นการบูรณาการของทักษะด้านต่างๆ (Integration) การสื่อสารเป็นการใช้ภาษาคำพูดและท่าทาง (Verbal and non-verbal) เน้นการใช้ภาษาตามหน้าที่ (Function) มากกว่ารูปแบบ (Form) เน้นความสามารถด้านการใช้ภาษา (Communication) มากกว่าความรู้ทางภาษาศาสตร์ (Linguistics) เน้นการนำไปใช้ได้ถูกต้องตามความเหมาะสม (Appropriateness) และเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner Centered)

4.3 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ใช้วิธีการตั้งคำถาม และกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อแสวงหาความรู้และทักษะโดยไม่ยึดติดกับโครงสร้างของสาขาวิชาต่างๆทางด้านวิชาการ และเป็นประโยชน์ในการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้แบบบูรณาการนั้นเป็นการเชื่อมโยงทางความคิดรวบยอดจากวิชาและประสบการณ์ต่างๆเข้าด้วยกัน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ขยายโลกทัศน์และวิสัยทัศน์ให้กว้างขึ้น ตอบสนองความสามารถทางพหุปัญญาของผู้เรียน และตอบสนองความสามารถที่จะแสดงออกทางอารมณ์ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริงและสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้แล้วผู้เรียนยังสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกันในการทำงานกลุ่มผู้เรียนสามารถใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และร่วมพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสม และยังเป็นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้วิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับข้อความในมาตรา 24 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีลักษณะบูรณาการได้หลายรูปแบบ เช่น บูรณาการระหว่างความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ บูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางด้านจิตใจ บูรณาการระหว่างความรู้กับการกระทำ บูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวัน และบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการคือ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มด้วยตนเอง โดยส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มลักษณะต่างๆที่หลากหลายในการเรียนการสอนและผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมอย่างแท้จริง ในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนควรจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิบัติจริง และสามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันได้ จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกล้าคิดกล้าทำ ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมและจริยธรรมที่ถูกต้องดีงาม. (กรมวิชาการ. 137-146)

4.4 การเรียนรู้จากการทำโครงการ (Project-Based Learning)

มัลลิกา พงศ์ปวิตร และศรีภูมิ อัครมาส (2546 : 2-10 , อ้างอิงจาก Simon Haines. n.d.) ได้กล่าวว่าจัดการเรียนการสอนจากการทำโครงการเป็นการสอนแบบมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ใช้การสอนที่ยึดหลักสูตรเป็นสำคัญ เป็นการร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ เน้นที่ทักษะมากกว่าโครงสร้างทางไวยากรณ์ และความสำคัญของชิ้นงานป็นปลาย นอกจากนี้แล้วการจัดทำกิจกรรม โครงการนำไปสู่การบูรณาการทั้งทางด้านทักษะและกระบวนการ

แสวงหาความรู้ข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆของผู้เรียนเอง ในการทำโครงการมีลำดับขั้นตอนแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ๆทั้งโครงการแบบเต็มรูปแบบและแบบกิจกรรมเสริม

1. โครงการแบบเต็มรูปแบบ (Full- Scale Project) ดำเนินการโดย

1.1 การวางแผนในห้องเรียน (Classroom Planning) ครูและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับเนื้อหาและขอบข่ายของโครงการ

1.2 การดำเนินการทำโครงการ (Carrying out the Project) ผู้เรียนดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

1.3 การทบทวนและติดตามงาน (Reviewing and Monitoring the Work) อภิปรายและประเมินผลย้อนกลับทั้งระหว่างการทำและหลังการทำโครงการ

2. โครงการแบบกิจกรรมเสริม (Bridging Activities) มีขั้นตอนคือ

2.1 วางแผนอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาและขอบข่ายของโครงการโดยผู้เรียนตัดสินใจจะทำงานเดี่ยว เป็นคู่ หรือกลุ่มย่อย ครูผู้สอนช่วยเหลือด้านการใช้ภาษาที่จำเป็นต้องใช้

2.2 ปฏิบัติ (Do) ลงมือปฏิบัติในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน

2.3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Share) ทำในห้องเรียนโดยผู้เรียนนำเสนอโครงการเพื่อนๆ ถามคำถามและอภิปราย

เพชร วังศ์ประไพโรจน์. (2544 : 1-7) ได้อธิบายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด มีวิธีการและรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายแตกต่างกันตามลักษณะของเนื้อหา กิจกรรมมีความสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหา การจัดการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ มีการฝึกปฏิบัติจริง มีการบูรณาการความรู้สาขาต่างๆ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ นั้น เพื่อให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ประสบการณ์ ปฏิบัติงานตามความสามารถ ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนได้ทำงานอย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา และได้แบ่งประเภทของโครงการออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. ประเภทโครงการแบบสำรวจ (Survey Research Project)

2. โครงการประเภททดลอง (Experiment Research)

3. โครงการประเภทการพัฒนาหรือการประดิษฐ์ (Developmental Research Project)

4. โครงการประเภทสร้างทฤษฎีหรืออธิบาย (Theoretical Research Project)

ลำดับขั้นการเรียนรู้ แบบโครงงาน คือ

1. สังเกตปรากฏการณ์ หรือศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆเพื่อให้มองเห็นปัญหา
2. ครูเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนสังเกตด้วยตนเองจนเกิดข้อสงสัย มีปัญหา และคิด แก้ปัญหา
3. กำหนดปัญหาที่สนใจ แล้วศึกษาให้ชัดเจน
4. วางแผนปฏิบัติงาน
5. ลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
6. เขียนรายงานเพื่อนำข้อมูลจากการศึกษามาทำรายงานสรุป อภิปราย และประเมินผล
7. นำเสนอโครงงานต่อสาธารณชน โดยนำเสนอข้อมูลหรือผลสรุป หรือสิ่งที่ประดิษฐ์

ในรูปแบบรายงาน การจัดป้ายนิเทศ หรือการแสดงละคร

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประเภทโครงงาน เป็นโครงงานตามสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเลือกทำด้วยความสนใจ ต้องการทราบหรือสงสัยในสิ่งที่เรียน มีการบูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมมากำหนดเป็นโครงการในการศึกษาหาคำตอบหรือทดสอบ ประดิษฐ์สิ่งของขึ้นมาใช้และสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้

4.5 การเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบโฟร์แมทซิสเต็ม

(4 MAT'S Learning System)

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบโฟร์แมทซิสเต็ม เป็นการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการรับรู้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม มีการจัดเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตและไต่ตรองเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนจะบูรณาการจากสิ่งที่ได้สังเกตมาเป็นความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรมแล้วนำมาลงมือปฏิบัติ มีการประยุกต์ใช้ความรู้ การค้นคว้า และการทดลองปฏิบัติ การจัดกิจกรรมเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือการอภิปรายการทำงานกลุ่ม และกิจกรรมการแก้ปัญหา ลักษณะของผู้เรียนมี 4 แบบ ตามแนวคิดของโฟร์แมทซิสเต็ม คือ

ผู้เรียนแบบที่ 1 (Imaginative Learners) ผู้เรียนมีความถนัดในการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมมีการสังเกต ไต่ตรอง เชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิมเป็นการเรียนแบบร่วมมือ การอภิปราย การทำงานกลุ่ม ผู้เรียนในกลุ่มนี้จะมีคำถามนำคือ “ทำไม” (Why?)

ผู้เรียนแบบที่ 2 (Analytic Learners) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่เรียนรู้ความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม เช่น ความรู้ที่เป็นทฤษฎี รูปแบบ และความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ การอ่าน การค้นคว้าข้อมูลจากตำรา เอกสาร การเรียนจากการบรรยาย ผู้เรียนกลุ่มนี้มีคำถามนำคือ “อะไร” (What?)

ผู้เรียนแบบที่ 3 (Commonsense Learners) มีความสามารถความถนัดในการรับรู้จากความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรมแล้วนำมาปฏิบัติมีการประยุกต์ใช้ความรู้ การค้นคว้า การทดลอง ปฏิบัติ กิจกรรมเน้นการปฏิบัติการแก้ปัญหา คำถามนำสำหรับกลุ่มนี้คือ “อย่างไร” (How?)

ผู้เรียนแบบที่ 4 (Dynamic Learners) ผู้เรียนมีความถนัดในการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมแล้วนำมาปฏิบัติ การเรียนรู้เป็นการสำรวจค้นคว้า การค้นพบด้วยตนเองแล้วนำมาเชื่อมโยงไปสู่การทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง คำถามนำสำหรับกลุ่มนี้คือ “ถ้า” (If?)

กรมวิชาการ (กรมวิชาการ. 2544: 166 – 170; อ้างอิงจาก Morris and McCarthy : 1990) ตั้งข้อสังเกตว่า จากลักษณะของผู้เรียนทั้ง 4 แบบดังกล่าวข้างต้น นำมาจัดรูปแบบการเรียนการสอนแบบโพร์แม็ทซิสเต็มโดยแบ่งขั้นตอนในการสอนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาอย่างเต็มที่เป็นการพัฒนาหุปัญญา ซึ่งประกอบด้วยขั้นการสอน 8 ขั้น คือ 1) การสร้างประสบการณ์ 2) การสะท้อนประสบการณ์ 3) การบูรณาการสิ่งที่ได้จากการสังเกตเป็นความคิดรวบยอด 4) การพัฒนาทฤษฎีและความคิดรวบยอด 5) การลงมือปฏิบัติตามที่กำหนด 6) การเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว 7) การวิเคราะห์เพื่อเห็นประโยชน์หรือการประยุกต์ใช้ 8) การลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและการแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่น

4.6 การวัดและประเมินผล (Measurement Assessment and Evaluation)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ครูใช้พัฒนาคุณภาพ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ อย่างเต็มศักยภาพ สถานศึกษาจะต้องจัดทำ เกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน

กรมวิชาการ. (2546 : 243-256) ได้อธิบายว่า สถานศึกษาจะต้องมีผลการเรียนรู้จากการวัดและประเมินผลทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ รวมถึงการประเมินจากภายนอกเพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งการประเมินผลแต่ละระดับมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนและใช้เวลาที่แตกต่างกันในการประเมินดังนี้

1. การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน มุ่งเน้นที่จะทราบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ วิธีการที่ใช้ต้องมีความหลากหลาย เน้นการปฏิบัติที่เหมาะสม สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง สามารถประเมินพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมหรือผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมงาน

2. การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายภาคเรียน รายปี และช่วงชั้น สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ และการนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนชั้น

3. การประเมินคุณภาพระดับชาติ เป็นการวัดผลผู้เรียนที่สถานศึกษาจะต้องจัดในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ได้แก่ ชั้น ป.3 ชั้น ป.6 ชั้น ม.3 และชั้น ม.6 เข้ารับการประเมินระดับชาติในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินนำไปพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินผลทางภาษา

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูเป็นผู้ ออกแบบวิธีการสอนและเทคนิคการสอนภายในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดความรู้แบบผสมผสาน โดยคาดหวังว่าผู้เรียนจะมีความรู้และทักษะทางภาษา ลักษณะภาษาที่จะนำมาประเมินควรเป็นภาษาที่ใช้ในสถานการณ์การสื่อสารตามสภาพจริงทั้งความสามารถในการนำความรู้เนื้อหาทางภาษา ซึ่งประกอบด้วย เสียง คำศัพท์ โครงสร้าง ไวยากรณ์ ไปใช้ในการสื่อสาร และสมรรถภาพของการใช้ภาษาในการสื่อสาร ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 4 สมรรถภาพย่อย ดังนี้

1. สมรรถภาพทางภาษา (Linguistic Competence) ได้แก่ การเปล่งเสียง การสร้างคำ การใช้คำศัพท์ และโครงสร้างประโยค

2. สมรรถภาพทางภาษาศาสตร์สังคมและวัฒนธรรม (Socio-linguistic and Socio-cultural Competence) การรู้จักวัฒนธรรมสังคม รู้จักปรับภาษาให้เหมาะกับบุคคล และบทบาทตามสถานภาพในสถานการณ์การสื่อสาร

3. สมรรถภาพทางการเรียบเรียงถ้อยคำ (Discursive Competence) เป็นการเรียบเรียงลำดับความคิด เชื่อมโยงประโยคเป็นข้อความในการสื่อสาร

4. สมรรถภาพทางยุทธศาสตร์การสื่อสาร (Strategic Competence) เป็นความสามารถในการใช้วิธีต่างๆ เพื่อให้การสื่อสารดำเนินได้อย่างต่อเนื่อง เช่น การอธิบายคำด้วยท่าทาง หรือการใช้ประโยคเทียบเคียง

การกำหนดจุดประสงค์ในการประเมิน

ในการประเมินทักษะทางภาษา ผู้สอนต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินตามสมรรถภาพในการสื่อสารโดยแบ่งเป็นประเด็นตามจุดประสงค์ในการประเมิน ได้แก่ การประเมินเนื้อหาทางภาษาหรือการใช้ภาษา วัดไวยากรณ์ คำศัพท์ การออกเสียง ประเมินสมรรถภาพทางภาษาในการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับบุคคล การเรียบเรียง ถ้อยคำ การแก้ปัญหาในการพูด ประเมินการเรียนรู้ทางภาษา และการประเมินทักษะการเรียนรู้ทั่วไป การทำงานเป็นกลุ่ม การรู้จักตนเอง การหาข้อมูลที่ไม่รู้ และการปฏิบัติตามคำสั่ง

แนวทางการทดสอบทางภาษา

ครูผู้สอนจะต้องจัดวิธีการทดสอบทักษะการใช้ภาษาทั้ง 4 ทักษะ ดังนี้

1. การทดสอบทักษะการฟัง ได้แก่ 1) การทดสอบการจับใจความสำคัญของการพูด เช่น ฟังข่าวแล้วให้ผู้เรียนเขียนบุคคล สถานที่ที่ได้ยิน ฟังครูอธิบาย เล่าเรื่องเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของ สถานที่ หรือเหตุการณ์สำคัญๆ นักเรียนเขียนสรุปได้ทดสอบความเข้าใจข้อความ 2) การทดสอบความเข้าใจข้อความ เช่น จับใจความสำคัญโดยการฟังเรื่องราว บทความ ฟังแถบบันทึกเสียงเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน ฟังบทสนทนา แล้วสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องต่างที่ได้ฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งได้ 3) การทดสอบการรับข้อมูล ผู้เรียนฟังข้อความแล้วกรอกข้อมูล หรือทำเครื่องหมาย สรุป จดบันทึกบทความที่ได้ฟัง 4) การทดสอบการถ่ายทอดคำพูดหรือเรื่องราว 5) การเขียนตามคำบอก
2. การทดสอบทักษะการพูด แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ 1) การพูดที่มีการควบคุม เช่น การแนะนำตัว การสอบปากเปล่า การเล่าเรื่อง การให้พูดตามสถานการณ์สมมุติโดยใช้ภาษาตามหน้าที่ 2) การพูดโดยอิสระในสถานการณ์การสื่อสารอย่างแท้จริง คือ การบรรยายเหตุการณ์ การแสดงความคิดเห็น การพูดตามหัวข้อที่กำหนด การบรรยายสิ่งของหรือบุคคล
3. การทดสอบทักษะการอ่าน เช่น การอ่านออกเสียง การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
4. การทดสอบทักษะการเขียน ได้แก่
 - 1) การเขียนเรียงความโดยมีตัวแนะ เช่น ให้ดูภาพ แล้วเขียนคำบรรยาย เขียนบทสนทนาจากเรื่องเล่า ฟังข้อความจากเทปแล้วเขียนสรุปความ

2) การเขียนอย่างอิสระ ผู้เรียนจะแสดงสามารถในการเรียงลำดับความคิด การใช้คำศัพท์ที่เหมาะสม

จากแนวความคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การทดสอบทางภาษา เป็นการบูรณาการลักษณะย่อยๆทางภาษาเข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาได้จริง

นภา หลิมรัตน์. (2544: 13-19) ให้ความหมาย การวัดผล (Measurement Assessment) และการประเมินผล (Evaluation) มีองค์ประกอบที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน คือ วัตถุประสงค์การศึกษา กับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องตั้ง วัตถุประสงค์ด้านการสอน การสร้างองค์ความรู้และทักษะ รวมถึงเจตคติ การกำหนดวัตถุประสงค์ ที่จะสอนเป็นการเลือกวิธีการสอน หรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม การวัดประเมินผลเพื่อเป็นการตรวจสอบผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่

การวัดผลประเมินผลจัดเป็นส่วนสำคัญในการศึกษา ครูต้องตระหนักและให้ความสำคัญ ในการออกข้อสอบ เรื่องความยุติธรรม เพราะการวัดผลที่ดีย่อมนำไปสู่การประเมินผลที่ถูกต้อง การวัดผลประเมินผลที่ดีมีคุณภาพนั้นสามารถกำกับการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ปฏิบัติตามทิศทางที่ ต้องการได้นอกเหนือจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และยังนำไปปรับปรุงกระบวนการจัดการ เรียนการสอนได้ เป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนหรือไม่ ดังนั้นในการวัดและประเมินผลผู้สอน ควรตระหนักว่าการวัดต้องมีความชัดเจน เครื่องมือที่ใช้วัดน่าเชื่อถือ มีความเที่ยงตรง เหมาะสม สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด และมีความหลากหลาย

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2545: 72-76) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า การวัดผล เป็นกระบวนการ ที่ได้มาซึ่งจำนวนและตัวเลขเพื่อหาจำนวน ลำดับหรือรายละเอียดของคุณลักษณะด้วยวิธีการและ เครื่องมือที่เหมาะสม การประเมินผล คือการนำผลที่ได้จากการวัดมาตัดสินวินิจฉัยและสรุปผล อย่างมีระเบียบ ทั้งด้านการเรียนของผู้เรียน และการสอนของครู วิธีการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการวัดผลควบคู่กันไปทั้งในระหว่างสอน เช่น การซักถามระหว่าง สอน สังเกตการปฏิบัติงาน การตรวจสอบแบบฝึกหัด หรือการวัดความรู้จากประสบการณ์เดิม ก่อนการเรียน จนกระทั่งถึงการวัดหลังการเรียนรายวิชา ในยุคปฏิรูปการศึกษาครูต้องใช้ การวัดประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ประเมินความสามารถจริงในชั้นเรียน โดยใช้แฟ้มสะสมงาน
2. ประเมินความสามารถของผู้เรียนโดยวัดจากหลักสูตรที่จัด
3. ประเมินปฏิสัมพันธ์
4. ประเมินจากงานหรือโครงการที่เน้นให้เห็นกระบวนการทำงาน
5. ประเมินเพื่อตรวจสอบเป้าหมาย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลต้องทำตลอดเวลาที่สอน มีการจัดเก็บข้อมูล หรือร่องรอยของการประเมินอย่างเป็นระบบ สามารถปรับให้เข้ากับการวัดและประเมินผลในปัจจุบัน เน้นกระบวนการวัดที่หลากหลายตามสภาพจริงที่เกิดขึ้น

5. คู่มือ

5.1 ความหมายของคู่มือ

นักวิชาการ ได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคู่มือ ไว้ดังนี้

วรรณ สุกันธชาติ (2540: 40) กล่าวว่า คู่มือการสอนหรือคู่มือครูจะต้องประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของการเรียน มีเนื้อหาในรายวิชา มีการแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมของนักเรียนกระตุ้นให้นักเรียนรักจักหาเหตุผล มีการกำหนดการใช้วัสดุประกอบการเรียน

เอกวุฒิ ไกรมาก (2541: 51) ได้อธิบายไว้ว่าคู่มือ เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ครูหรือผู้ใช้ได้ศึกษา เข้าใจง่ายและง่ายต่อการปฏิบัติตามเพื่อส่งเสริมและประกอบการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

อำนาจ เถาตระกูล (2541: 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คู่มือเป็นเอกสารที่มีรายละเอียดเสนอแนะแก่ผู้ใช้ให้สามารถเข้าใจแนวทางการใช้และข้อพึงปฏิบัติที่จะช่วยให้การนำเรื่องนั้นใช้งานได้ตรงตามเจตนารมณ์

อนุชิต เจริญนิยร (2545: 22) ได้สรุปความหมายไว้ว่า คู่มือเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจและง่ายต่อการการปฏิบัติตาม เพื่อให้การทำการกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง มีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุด ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ และความสามารถ มีทักษะที่ใกล้เคียงกัน

ปรีชา ช้างขวัญยืนและคณะ (2542: 153) ให้ความหมายไว้ว่า หนังสือคู่มือเป็นหนังสือที่ใช้ควบคู่กับการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นหนังสือที่ให้แนวทางปฏิบัติแก่ผู้ใช้สามารถกระทำสิ่งนั้นๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ สมมาตร ปรงสุวรรณ (2545: 76) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า คู่มือหมายถึง หนังสือ คำรา เอกสารแนะนำ หรือเป็นสื่อที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติควบคู่กับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีเนื้อหานั้นๆ ที่ผู้อ่านสามารถนำไปปฏิบัติจนบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย ซึ่งตรงกับกรมวิชาการ (2543: 18) อธิบายความหมายว่า คู่มือครูเป็นหนังสือที่ใช้ควบคู่กับสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยมีการกำหนดเนื้อหา แนวทางการปฏิบัติแก่ผู้ใช้ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามแนวทางของคู่มือ

ศิริบุญ จงวุฒิเวศน์, และมาเรียม นิลพันธุ์ (2542: 42) ให้ความหมายในการจัดทำคู่มือไว้ว่า คู่มือที่สร้างขึ้นต้องเป็นแหล่งความรู้ของผู้ศึกษาสามารถช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจมากขึ้นและสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง

วิสรรณ พลเสน (2547: 39) สรุปความหมายของคู่มือว่าเป็นหนังสือ ตำรา เอกสาร แนะนำหรือเป็นสื่อทำความเข้าใจที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใ้คู่มือได้ศึกษาค้นคว้า เตรียมการทำความเข้าใจเรื่องที่จะทำได้ง่ายขึ้นและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดของนักวิชาการที่ได้ศึกษา สรุปได้ว่า คู่มือหมายถึง หนังสือ ตำรา หรือ เอกสาร ที่มีเนื้อหาสาระ การแนะนำแนวทางสำหรับผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ แนวทางการใช้และข้อพึงปฏิบัติ และเพื่อส่งเสริม ประกอบการเรียน การจัดกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 ประเภทของคู่มือ

คู่มือเป็นสื่อที่ให้ข้อคิดและแนวทางในการดำเนินการ ให้บรรลุเป้าหมายจึงมีนักการศึกษาหลายท่าน ได้จัดแบ่งประเภทของคู่มือไว้ดังนี้

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2539: 127-132) อธิบายว่า คู่มือโดยทั่วไปแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. คู่มือครู (Teacher's manual or handbook) เป็นหนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่างๆ ใช้ควบคู่กับตำราเรียนหรือหนังสือเรียน

2. คู่มือผู้เรียนหรือแบบฝึกปฏิบัติ (Student's manual or workbook) เป็นหนังสือที่ผู้เรียนใช้ควบคู่กับหนังสือเรียน ปกติจะประกอบด้วย สาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหาคำถาม ที่ว่างสำหรับเขียนตอบและการทดสอบ

3. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ในการทำกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมใด แก่ผู้อ่านโดยมุ่งให้ผู้อ่านเข้าใจ สามารถดำเนินการในเรื่องนั้นๆ ได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้อง

อำนาจ เถาตระกูล (2541: 10) ได้อธิบายประเภทของคู่มือว่ามี 3 ประเภท คือ

1. คู่มือหลักสูตร เป็นเอกสารที่แนะนำให้ผู้ใ้หลักสูตรได้สามารถเข้าใจแนวทางการใช้และข้อพึงปฏิบัติ

2. คู่มือฝึกงาน เป็นเอกสารเสนอแนวทางให้ผู้ใ้ช้ไปปฏิบัติ หรือฝึกงานทั้งภายในและภายนอกสถานประกอบการ รวมทั้งให้ผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการฝึกงาน ได้มีแนวทางการปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน

3. คู่มือนักเรียน เป็นเอกสารที่เสนอแนะแก่ผู้เรียนในการปฏิบัติตนโดยมีข้อมูล กฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

อนุชิต เจริญจำเริญ (2545: 23) ได้จัดแบ่งคู่มือตรงกับ ภัทรกร เฟื่องฟู (2546: 38) ซึ่งจัดแบ่งประเภทของคู่มือออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้คือ

1. คู่มือการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งเสนอแนะแนวทางหรือเทคนิคการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อที่มีความสอดคล้องกับรายวิชาและระดับชั้นเรียนนั้นๆตามที่หลักสูตรกำหนด เช่น คู่มือรายวิชา คู่มือการใช้สื่อการเรียนการสอน

2. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั่วไป ซึ่งเสนอแนะแนวทางการดำเนินกิจกรรมต่างๆเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา หรือคำอธิบายรายวิชา

บันลือ พุกกะวัน (2537: 28) เสนอความคิดเห็นไว้ว่า หนังสือคู่มือครูมีหลายแบบสามารถแยกประเภทได้ดังนี้

1. คู่มือครูรายวิชา เป็นตำราที่เสนอแนะเทคนิคการสอนแต่ละรายวิชา แต่ละระดับชั้น
2. คู่มือสอนรายวิชาและรายชั้น เป็นตำราที่เสนอแนะการสอนรายวิชาในระดับชั้นนั้นๆ เพื่อช่วยให้ครูที่ปฏิบัติการสอนสามารถดำเนินการสอนเป็นรายบทเรียนควบคู่กับบทเรียนที่นักเรียนใช้อยู่

3. คู่มือครูสอนรายชั้นเรียน เป็นตำราที่เสนอแนะการสอนในระดับชั้นนั้นๆ ซึ่งครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือรายวิชา คู่มือประเภทนี้จัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนในระดับชั้นนั้นๆ ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและการตรวจสอบผลการเรียนในระดับชั้นนั้น

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ (2535: 77) แบ่งคู่มือออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือการสอนหรือคู่มือการจัดกิจกรรมที่ให้ความรู้และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตร การสอนและการจัดกิจกรรมการเรียน

2. คู่มือหนังสือเรียน เป็นคู่มือที่จัดขึ้นควบคู่กับหนังสือเรียน อธิบายการใช้หนังสือเรียนให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือเรียน มีลักษณะกึ่งแผนการสอนถึงคู่มือนักเรียน

3. คู่มือการใช้สื่อหรือนวัตกรรม การทำหรือการผลิตสื่อและนวัตกรรมขึ้นในโรงเรียน เพื่อเผยแพร่ผลงาน แสดงความรู้ความสามารถของผู้ทำผลงานและมีผู้อื่นสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง

จากแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับคู่มือที่กล่าวมาแล้วนั้นพอจะสรุปได้ว่า คู่มือแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ด้วยกันคือ

1. คู่มือเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่เสนอแนวทางหรือเทคนิคการสอนการใช้สื่อ ที่มีความสัมพันธ์กับรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง หรือระดับชั้นเรียนต่างๆตามที่หลักสูตรกำหนด

2. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั่วไปที่เสนอแนะแนวทาง หรือเทคนิคการจัดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อตามหลักสูตรที่กำหนดเป้าหมายไว้ ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเนื้อหาหรือคำอธิบายรายวิชา ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าคู่มือการจัดกิจกรรมเป็นคู่มือที่มีความเหมาะสมในการจัดทำอย่างยิ่ง

5.3 องค์ประกอบของคู่มือ

ในการจัดทำคู่มือนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญที่สำคัญๆ สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานผู้ศึกษาได้รวบรวมความคิดเห็นของนักวิชาการไว้ดังนี้

ศกรินทร์ สุวรรณโรจน์ (2535: 89) กล่าวว่าองค์ประกอบของคู่มือโดยทั่วไป คือ

1. คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จะจำเป็นต่างๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์
2. เนื้อหา สาระ และกระบวนการ หรือขั้นตอนในการดำเนินการ
3. ความรู้เสริม หรือแบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยให้ผู้อ่านใช้ในการฝึกฝน
4. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไข
5. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่างๆ

ปรีชา ช้างขวัญยืน และคณะ (2539: 154-155) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือไว้ว่าคู่มือควรประกอบด้วยรายละเอียดที่สำคัญๆ คือ คำชี้แจงของการใช้คู่มือซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์ของคู่มือ ความรู้พื้นฐาน วิธีการใช้ และคำแนะนำการใช้คู่มือ เนื้อหาการเตรียมการสอน กระบวนการและการจัดกิจกรรม

นิพนธ์ เสือก้อน (2537: 23) ได้กล่าวว่า การจัดทำคู่มือ คือ การจัดทำแผนที่เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมประกอบ คือ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักสูตร การวัดผลการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ และการจัดทำแผนการสอนที่เน้นกระบวนการ

มนตรี ชมชื่น (2548: 61) ได้สรุปแนวคิดขององค์ประกอบของคู่มือไว้ว่า คู่มือที่ดีนั้นต้องมีแหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านหรือผู้ใช้ในการค้นคว้าเรื่องต่างๆอย่างลึกซึ้งและง่ายต่อความเข้าใจ โดยประกอบไปด้วย คำชี้แจงในการใช้คู่มือ เนื้อหาของเรื่องที่จะค้นคว้าในทุกด้าน วิธีการนำไปใช้ และการแนะนำแหล่งความรู้อ้างอิงต่างๆ

เอกวุฒิ ไกรมาก (2541: 54) อธิบายองค์ประกอบของคู่มือ ว่าควรประกอบด้วย รายละเอียดที่สำคัญ คือ

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือจะต้องครอบคลุมวัตถุประสงค์ของคู่มือ ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการใช้คู่มือ วิธีการใช้คู่มือ รวมถึงคำแนะนำการใช้คู่มือ
 2. เนื้อหาที่จะสอนมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายประกอบ และอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่จะอ่าน
 3. การเตรียมการสอน ประกอบด้วย การเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็น การเตรียมเอกสารประกอบการสอน แบบฝึกหัดและแบบฝึกปฏิบัติ ข้อสอบ คำเฉลย ฯลฯ มีการติดต่อประสานงานที่จำเป็น
 4. กระบวนการ วิธีการ คู่มือครูต้องให้ข้อมูลหรือรายละเอียดเกี่ยวกับคำแนะนำ ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการสอนที่จะช่วยให้การสอนบรรลุผล คำถาม ตัวอย่าง แบบฝึกหัดและสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการสอน ตลอดจนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำ ซึ่งมักจะมาจากประสบการณ์ของผู้เรียน
 5. การวัดผลประเมินผลซึ่งประกอบด้วย เครื่องมือวัด วิธีวัดผล เกณฑ์การประเมินผล
 6. ความรู้เสริม คู่มือครูที่ดีต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ และสามารถคาดคะเนได้ว่า ผู้ใช้มักจะประสบปัญหาในเรื่องใด จัดหาหรือจัดทำข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ของครู
 7. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ผู้เขียนคู่มือสามารถนำเอาประสบการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นมาช่วยผู้ใช้หรือผู้อ่านสามารถทำในสิ่งนั้นได้อย่างราบรื่นไม่เกิดอุปสรรคปัญหา สามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้ใช้หรือผู้อ่านคู่มือ
 8. แหล่งข้อมูลหรือแหล่งอ้างอิงที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการศึกษาค้นคว้า
- จากการศึกษาองค์ประกอบของการจัดทำคู่มือที่ดีนั้นพอสรุปได้ว่า คู่มือควรมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ควรมีคำชี้แจงการใช้คู่มือ มีเนื้อหาสาระและคำอธิบายวิธีการหรือแนวทางการปฏิบัติการเตรียมการเกี่ยวกับวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย ควรมีคำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหา การป้องกันที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้อ่าน หรือผู้นำคู่มือไปปฏิบัติได้ถูกต้อง ตลอดจนควรมีคำแนะนำแหล่งความรู้อ้างอิงที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาค้นคว้า

5.4 ลักษณะที่ดีของคู่มือ

ในการจัดทำคู่มือนั้นสิ่งที่จำเป็นและควรคำนึงถึง คือ ลักษณะของคู่มือ เพราะว่าผู้ใช้หรือผู้ที่ศึกษาคู่มือนั้นจะให้ความสนใจหรือไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะที่ดีของคู่มือ

ปรีชา ช่างขวัญยืน และคณะ (2539: 132) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของคู่มือจะต้องมีความชัดเจนให้รายละเอียดครอบคลุมเพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง การเขียนคู่มือต้องครอบคลุมประเด็นต่างๆดังนี้

1. ควรระบุให้ชัดเจนว่าคู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
3. คู่มือนี้ช่วยผู้ใช้ได้อย่างไร ผู้ใช้ได้ประโยชน์อะไรบ้าง
4. ควรมีส่วนที่ให้หลักการ ความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ในการใช้คู่มือเพื่อให้เกิดประโยชน์
5. ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับการเตรียมตัวการเตรียมวัสดุอุปกรณ์
6. ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
7. ควรมีคำถามหรือกิจกรรมให้ผู้ใช้คู่มือทำ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในกาอ่านหรือปฏิบัติ
8. ควรใช้เทคนิคต่างๆ ในการช่วยให้ผู้ใช้คู่มือได้โดยสะดวก
9. การใช้แหล่งอ้างอิงที่มีประโยชน์แก่ผู้อื่นซึ่งอาจเป็นบรรณานุกรม รายชื่อชมรม สถานประกอบการ รายชื่อบุคคลสำคัญ เป็นต้น

คีรีบุญ จงวุฒิเวศน์ และมาเรียม นิลพันธุ์ (2542: 17-18) ได้แบ่งลักษณะที่ดีของคู่มือออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านเนื้อหา

เนื้อหาสาระหรือรายละเอียดในคู่มือควรตรงกับเรื่องที่จะศึกษาและไม่ยากเกินไป ควรนำเสนอเนื้อหาให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้อ่าน เนื้อหาที่มีความเหมาะสมนำไปอ้างอิงได้ มีกรณีตัวอย่างประกอบในบางเรื่อง เพื่อให้ทำความเข้าใจได้ง่าย และควรมีการปรับปรุงเนื้อหาของข้อมูลให้ทันสมัย
2. ด้านรูปภาพ

การจัดพิมพ์ตัวอักษรที่ใช้ควรมีตัวโต และรูปแบบที่ชัดเจน อ่านง่าย เหมาะกับผู้ใช้ ควรมีภาพหรือตัวอย่างประกอบเนื้อหา ลักษณะของการจัดรูปเล่มควรทำให้น่าสนใจ การใช้ภาษาควรเข้าใจง่ายเหมาะสมกับผู้ศึกษา และระบบการนำเสนอควรเป็นระบบจากง่ายไปหายาก
3. ด้านการนำไปใช้

ควรระบุขั้นตอนการใช้ มีแผนภูมิ ตาราง หรือตัวอย่างประกอบให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีข้อมูลเพื่อสามารถใช้ประสานงานต่างๆ ได้สะดวกรวดเร็ว

เอกวุฒิ ไกรมาก (2541: 57) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของกลุ่มมือไว้ดังนี้

1. ผู้ศึกษาต้องเข้าใจลักษณะเนื้อหาสิ่งที่จะสอนได้ชัดเจน
2. ช่วยให้ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการตามแนวทางขั้นตอนต่างๆ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วมากขึ้น ตลอดจนสามารถศึกษาคัดแปลงหรือยืดหยุ่นได้
3. กิจกรรมเสนอแนะ กิจกรรมที่กำหนดให้สามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม
4. แนวการเขียนคู่มือมุ่งเน้นจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
5. ความแปลกใหม่ของกิจกรรมเป็นแนวปฏิบัติได้ และสามารถปฏิบัติอย่างได้ผล
6. รูปแบบและวิธีการเขียนต้องสะดวกต่อการนำไปใช้ จึงเป็นรูปแบบและขั้นตอนที่เขียนแนวปฏิบัติ การจัดกิจกรรมต้องเขียนอย่างละเอียดผู้ใช้สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้โดยมีภาพแผนภูมิแผนผังประกอบซึ่งช่วยให้อธิบายการปฏิบัติตามขั้นตอนได้ง่ายขึ้น

สมมารด ประจสุวรรณ (2544: 83) ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับคู่มือที่ดีควรมีลักษณะในประเด็นหลักๆ ด้านเนื้อหาที่ถูกต้องและครอบคลุมสาระของกลุ่มมีนั้นๆ การจัดลำดับของข้อมูลนำเสนอเป็นขั้นตอนเข้าใจง่าย รายละเอียดของกลุ่มต้องชัดเจนเข้าใจง่าย ผู้ศึกษาคู่มือเมื่ออ่านแล้วสามารถนำไปปฏิบัติตามได้และรูปแบบของคู่มือควรมีความสวยงาม ทนต่อการใช้

สรุปได้ว่าลักษณะที่ดีของกลุ่มมีนั้นต้องมีความเหมาะสมกับผู้ศึกษาค้นคว้า มีความทันสมัย ให้ความรู้ที่ถูกต้องชัดเจนเข้าใจง่าย สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจปฏิบัติตามแนวทางหรือขั้นตอน วิธีการได้อย่างเหมาะสม รูปเล่มมีความสวยงามทนทานต่อการนำไปใช้

5.5 แนวทางการจัดทำคู่มือ

เพื่อให้การจัดทำคู่มือ มีความถูกต้อง ชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าการทำคู่มือจากหน่วยงาน องค์การและบุคคลดังนี้

ปรีชา ช้างขวัญยืนและคณะ (2539: 132-134) ได้อธิบายไว้ว่าการเขียนคู่มือนั้นจะต้องเน้นแนวปฏิบัติเป็นสำคัญ วิธีการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องเขียนให้สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ และควรแสดงภาพ แผนภูมิ แผนผัง เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ง่าย ส่วนการเขียนคู่มือต้องใช้ภาษาที่ผู้อ่านได้รับความรู้ และเข้าใจ ดังนั้นคู่มือจึงต้องมีความชัดเจน มีรายละเอียดครอบคลุมประเด็นที่น่าสงสัยไว้ทั้งหมด เพื่อที่ผู้อ่านจะได้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน

สมจิตร ทับทิม (2548: 73) ได้สรุปประเด็นสำคัญไว้ว่า การเขียนคู่มือนั้นจะต้องเน้นการปฏิบัติเป็นสำคัญ ส่วนวิธีการจัดกิจกรรมต้องเขียนให้ละเอียดสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ และควรแสดงภาพ แผนภูมิ แผนผัง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ง่าย การเขียนคู่มือเป็นการสอนหรือการให้ความรู้แก่ผู้อ่านทางด้านภาษาเขียน แต่เนื่องจากผู้อ่านไม่มีโอกาสที่

ชักถามผู้เขียนในประเด็นที่สงสัย กลุ่มจึงจำเป็นที่จะต้องมีการมีประเด็นเนื้อหาที่ละเอียด ครอบคลุม ประเด็นที่น่าสงสัยไว้ทั้งหมดเพื่อให้ผู้อ่านได้ศึกษาทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง

พิศุจน์ มีไปล์ (2549: 1-130) ได้จัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีสตอรีไลน์ สำหรับครูผู้สอนในโรงเรียนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เป็นการเสนอแนะแนวทางวิธีการบูรณาการหลักสูตร และวิธีการบูรณาการ การเรียนการสอนเข้าด้วยกันโดยครูผู้สอนได้เรียนรู้ กระบวนการและฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วสามารถนำไปเป็นทางเลือกทางหนึ่งในการพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับคู่มือที่ดีได้นำเสนอรายละเอียด ต่างๆไว้ตามลำดับ สะดวกแก่การทำทำความเข้าใจ มีตัวอย่างประกอบให้การศึกษาหลายอย่าง มี แผนภาพประกอบการอธิบาย มีการทดลองนำไปปฏิบัติซึ่งช่วยให้เกิดทักษะและความเข้าใจอย่าง ยั่งยืน

ทัศนีย์ ทิพย์คงคา (2547: 1-133) จัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนในจังหวัด ปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และนักเรียนใช้เป็นแนวทางใน การศึกษาข้อมูลแหล่งเรียนรู้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา รายละเอียดของ คู่มือจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ตรงของ นักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื้อหาของคู่มือมีรายละเอียดแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ และสถานที่สำคัญซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา

วิสรณ พลเสน (2547: 1-207) ได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้จัดทำมีความสอดคล้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน มัธยมศึกษา โดยผู้เขียนมุ่งหวังให้ครูที่ปรึกษาได้นำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้นักเรียน เพื่อเป็นแนวทางป้องกันการเกิดปัญหาขึ้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงพร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขกับ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านยาเสพติด และนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และการ เสนอแนะกิจกรรมที่ครูที่ปรึกษาสามารถนำกิจกรรมไปปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน แต่ละคนทำให้อีกกิจกรรมมีประโยชน์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

มนตรี ชมชื่น (2548: 1-183) ได้ทำคู่มือการทอผืนผ้าตีนจกไท-ยวน จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อครูสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง “การทอ ผ้าจก” ในโรงเรียน เพื่อทำให้ทราบถึงลักษณะและทอผืนผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี นำไปถ่ายทอดให้นักเรียนได้เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของชุมชน ก่อให้เกิดความรู้ความ เข้าใจเล็งเห็นคุณค่าของผ้าทอพื้นบ้านอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและยังเป็นแนวทางในการ อนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะพื้นบ้านการทอผ้า

สมจิตร ทับทิม (2548: 1-218) จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกระบวนการเรียนการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาทำกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ไปพัฒนานักกิจกรรมการเรียนการสอนกับสาระการเรียนรู้ต่างๆ ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมและกระบวนการจัดกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา นักเรียนสามารถศึกษากิจกรรมในคู่มือและปรับพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม

วรพล โปธิ์เต็ง (2546: 1-194) จัดทำคู่มือการใช้แบบประเมินหน่วยมาตรฐานองค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทยของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี โดยมุ่งหวังให้ผู้รู้คู่มือเข้าใจวิธีการประเมินได้ง่ายขึ้น การประเมินมีความเที่ยงตรง มีความเชื่อมั่น และมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาองค์กร อ.ช.ท. ของสถานศึกษาเข้าสู่ระบบมากขึ้น รายละเอียดในคู่มือประเมินซึ่งประกอบด้วยคำชี้แจงการใช้คู่มือ วัตถุประสงค์ของคู่มือ ขั้นตอนการประเมินแบบประเมินหน่วยองค์การ คำอธิบายตัวชี้วัด ตัวอย่างการประเมินและแหล่งอ้างอิงสำหรับผู้สนใจที่ต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมพร ประมวลศิลป์ชัย (2543: 103) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนภูมิปัญญาไทยเพื่อเป็นสื่อการสอน นักเรียนเรียนโดยการศึกษาวิเคราะห์เรื่องใกล้ตัวภายในท้องถิ่นของนักเรียนเอง กระบวนการแสวงหาความรู้ภายในชุดการเรียนภูมิปัญญาไทยมีความสัมพันธ์กันทั้งเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองได้ง่ายขึ้น นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนาน และเรียนได้อย่างตั้งใจมากขึ้น

ภาวดี เกตุกุ (2541: 140) จากการศึกษาพบว่า ค่านิยมต่อภูมิปัญญาไทยทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดภูมิปัญญาไทยทางวิทยาศาสตร์มีค่านิยมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยครูผู้สอน โดยมีสาเหตุเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการสอนที่แตกต่างกัน และการปลูกฝังค่านิยมทางภูมิปัญญาไทยของครูที่สอน

วีระพงษ์ แสง-ชูโต. (2544: 162) ได้กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะเป็นพลวัต คือมีการพัฒนาปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา โดยผู้ใช้ภูมิปัญญาเหล่านั้นมีใจกว้างและสนใจยอมรับสิ่งใหม่ๆ ที่เข้ามาในชุมชน และเมื่อเห็นประโยชน์ก็ทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใช้สิ่งเหล่านี้ให้เหมาะกับภูมิ

ปัญหาที่มีอยู่แล้วโดยมิได้ทำให้หลักการ หรือภาพรวมของภูมิปัญญาเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด แต่ทำให้การทำงานสะดวกขึ้น รวดเร็วขึ้น และได้ผลหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน ดีขึ้น

บังอร ฝ่ายสัจจา. (254: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่าแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทราแบ่งออกเป็น 9 ประเภทได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา ประเพณี และด้านโภชนาการ การนำมาใช้จัดการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่นำมาใช้ในด้านการใช้เป็นวิทยากรในกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ

ปัญหาที่พบในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ การพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมวิทยากรไม่มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนั้นการนำภูมิปัญญามาเป็นสื่อเพื่อการศึกษา คือ ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอน

ปราณี ทองประพันธ์. (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเพชรบุรีพา จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่าการนำภูมิปัญญามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มภูมิปัญญาที่นำมาใช้มากที่สุด คือ กลุ่มศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณีที่เป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา และปัญหาที่พบที่พบมากที่สุดในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน คือ การนำผู้เรียนออกไปสู่แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วุษ กวางษ์กลาง (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน การจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดหาหรือการจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยครูและนักเรียนภูมิปัญญาที่ถูกนำมาใช้มากที่สุด คือ ด้านเกษตรกรรมเกี่ยวกับการปลูกพืช ด้านโภชนาการเกี่ยวกับการประกอบอาหารพื้นบ้านหรืออาหารอีสาน และด้านอุตสาหกรรมหัตถกรรมเกี่ยวกับการจักสาน ส่วนด้านความพึงพอใจต่อสภาพการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องของท้องถิ่นมากที่สุด การมีส่วนร่วมในการกำหนด

สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรหรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความพึงพอใจเป็นอันดับสุดท้าย

พระชยสร สมบุญมาก (2549: 190-191) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเน้นกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาล้านนา : กลองสับดัชชัย ผลการวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเรื่องกลองสับดัชชัยเป็นไปตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้ ผู้วิจัย ประชาชนชาวบ้าน ครูผู้ช่วยสอนมีส่วนร่วมในการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการนำหลักสูตรไปใช้กับผู้เรียนและการประเมินผลด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ พบว่าผู้เรียนทราบประวัติความเป็นมาของกลองสับดัชชัย รู้จักเครื่องดนตรีประกอบ คือ ซ้อง ฉาบ ผู้เรียนบางคนสามารถปฏิบัติตามแผนการสอนแต่ละแผนได้อย่างถูกต้อง และสามารถตีกลองสับดัชชัยได้ เนื่องจากจากผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการตีกลองสับดัชชัยจากปราชญ์ชาวบ้านที่มีชื่อเสียง ได้รับการปลูกฝังเรื่องคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจากผู้ปกครองหรือเครือญาติซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและเกิดแรงจูงใจ

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาศูนย์ท้องถิ่นในสถานศึกษา โดยใช้สื่อ หรือแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น กิจกรรมมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เพื่อปลูกฝังค่านิยมทางวัฒนธรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เป็นภูมิปัญญา ด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี มากที่สุด

บทที่ 3

ขั้นตอนและวิธีการจัดทำคู่มือ

ในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร / รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำโครงร่างของคู่มือ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินคุณภาพของคู่มือ

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำคู่มือฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร / รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากตำรา บทความ วารสาร สัมภาษณ์ สอบถามผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการเขียนคู่มือ

2. ศึกษาหลักการเขียนคู่มือจากหนังสือ คู่มือต่างๆ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดทำคู่มือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. รวบรวม และสรุปแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นำมาเป็นข้อมูลในการเขียนคู่มือ

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำโครงร่างของคู่มือ

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ดำเนินการดังนี้

1. กำหนดกรอบเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านเกษตรกรรม 2) ด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี 3) ด้านการประกอบอาชีพ 4) ด้านเทคโนโลยี และวิธีการจัดทำสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีองค์ประกอบของคู่มือ ดังนี้

1.1 ปก

1.2 คำนำ

1.3 สารบัญ

1.4 คำแนะนำการใช้คู่มือ

1.5 วัตถุประสงค์

1.6 ประโยชน์ของคู่มือ

1.7 เนื้อหา

ตอนที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศท้องถิ่นอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ตอนที่ 2 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตอนที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

1.8 แบบประเมินคุณภาพและความเป็นไปได้ในการใช้คู่มือ

1.9 บรรณานุกรม

2. เสนอรายชื่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาร่างคู่มือ ผู้จัดทำคู่มือได้ขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญพิจารณาร่างคู่มือ มีรายนามดังนี้

2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ อาจารย์พิเศษภาควิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.2 อาจารย์ ดร. ราชนันท์ บุญธิมา สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.3 จำเอกบุญส่ง วรวัฒน์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินคุณภาพของคู่มือ

เพื่อให้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีคุณภาพเหมาะสม ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับ ครู อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษารวมถึงใช้เป็นแนวทางการปรับปรุง ส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของคู่มือ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบโครงร่างของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.1 นำร่างคู่มือเสนอผู้เชี่ยวชาญคณะที่ 1 จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอรับคำแนะนำในด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูลการจัดทำสาระการเรียนรู้ และวิธีการจัดกิจกรรมการ

เรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกระบวนการจัดการเรียนการสอน

1.2 แก้ไขปรับปรุง โครงร่างของกลุ่มมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญคณะที่ 1

1.3 นำโครงร่างของกลุ่มมือที่แก้ไขปรับปรุงแล้วส่งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

2. ตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเอกสารประกอบ โดยดำเนินการดังนี้

2.1 นำโครงร่างของกลุ่มมือ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญคณะที่ 2 จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการจัดทำสาระหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ มีรายชื่อดังนี้

1) นายเอื้อ จานทอง

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

2) นางสุภาวดี สายรัตน์

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

3) นางวาสนา วรรณฉวี

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

4) นายบุญช่วย จันทร์พรหมมา

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

5) นายจิรสิทธิ์ โสภาก

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

2.2 ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของกลุ่มมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญคณะที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มมือ ด้านเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ แบบสอบถามมีลักษณะปลายเปิด

2.3 แก้ไขโครงร่างของกลุ่มมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

2.3.1 ปรับปรุงการนำเสนอข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีหัวข้อที่ชัดเจน โดยได้ระบบหัวข้อให้มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง

2.3.2 เขียนข้อความเชื่อมโยงเนื้อหาไปสู่ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอน ควรเขียนให้ชัดเจน เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนนั้นๆ ได้จริง

2.3.3 บรรยายสรุปเนื้อหาในแต่ละด้านให้มีความชัดเจน

2.3.4 เขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศโดยนำเสนอตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบให้เห็นขั้นตอน และวิธีการ
นำเสนอกิจกรรม

2.3.5 กระบวนการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ ควรมีการวัดที่หลากหลาย

2.3.6 การสรุปเนื้อหาแต่ละกิจกรรมให้เห็นความชัดเจนของเนื้อหา

3. ตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ

3.1 นำโครงร่างของคู่มือที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วมาจัดทำเป็นคู่มือ เสนอต่อ
ผู้เชี่ยวชาญคณะที่ 3 จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้เพียงใดในการนำคู่มือไปใช้ มีรายชื่อดังนี้

ผู้อำนวยการสถานศึกษา มีรายชื่อดังนี้

1) นายเพ็ญศักดิ์ แจ่มเหตุผล

ผู้อำนวยการ โรงเรียนองครักษ์ (ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ)

2) นายวิชัย สุภอักษร

ผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองนครนายก (ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ)

1) นายอิทธิชัย รัตนเศรษฐ์

ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านนา “นายกพิทยากร”

2) นางยุพิน ศรีสวัสดิ์

ครูชำนาญการ โรงเรียนองครักษ์

3) นายเกษม ฐิติกุล

ครูชำนาญการ โรงเรียนองครักษ์

4) นางศิริลักษณ์ หินแก้ว

ครูชำนาญการ โรงเรียนองครักษ์

5) นายประจวบ พูลทรัพย์

ครูชำนาญการ โรงเรียนองครักษ์

6) นางสาวอำภา แก้วภราดัย

ครูชำนาญการ โรงเรียนองครักษ์

7) นายชัยรัตน์ ระรวยทรง

ครูชำนาญการ โรงเรียนองครักษ์

8) นางวารุณี ชื่นอารมณ์

ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนองครักษ์

3.2 เกณฑ์การตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลุ่มมือ ในการตรวจสอบความเป็นไปได้ของการดำเนินการจัดทำคู่มือ ผู้จัดทำได้ดำเนินการดังนี้

3.2.1 การเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามดังปรากฏในภาคผนวก เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลุ่มมือ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักวิชาการ ผู้บริการสถานศึกษา ครูผู้สอน ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็น

3.2.2 การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาได้ทั้งหมดแล้วจึงจัดดำเนินการจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลุ่มมือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2.3 การกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด/สามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด ระดับความคิดเห็นมาก/สามารถนำไปปฏิบัติได้มาก ระดับความคิดเห็นปานกลาง/สามารถนำไปปฏิบัติได้ปานกลาง ระดับความคิดเห็นน้อย/สามารถนำไปปฏิบัติได้น้อย ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด/สามารถนำไปปฏิบัติได้น้อยที่สุด โดยให้คะแนนตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด/สามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก/สามารถนำไปปฏิบัติได้มาก	เท่ากับ	4	คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง/สามารถนำไปปฏิบัติได้ปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย/สามารถนำไปปฏิบัติได้น้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด/สามารถนำไปปฏิบัติได้น้อยที่สุด	เท่ากับ	1	คะแนน

3.2.4 การแปลความหมาย ผู้ศึกษาได้นำคะแนนที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คณะที่ 2 และคณะที่ 3 จำนวน 15 คน มาทำการสรุปหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	สามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	สามารถนำไปปฏิบัติได้มาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	สามารถนำไปปฏิบัติได้ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	สามารถนำไปปฏิบัติได้น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	สามารถนำไปปฏิบัติได้น้อยที่สุด

3.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพและความเป็นไปได้ในการนำคู่มือไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จากผู้เชี่ยวชาญคณะที่ 3 มีผลปรากฏตามตารางที่แนบท้าย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถนำไปปฏิบัติของการนำคู่มือไปใช้
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อ ที่	กิจกรรม	(\bar{X})	S.D.	ระดับความ สามารถนำไป ปฏิบัติ
1	เมื่อท่านอ่านคำแนะนำแล้วช่วยให้เข้าใจและสามารถปฏิบัติ ตามได้	4.46	0.51	มาก
2	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำคู่มือไปกำหนด นโยบาย การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาได้	4.66	0.48	มากที่สุด
3	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู เห็นคุณค่าและความสำคัญของ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.66	0.48	มากที่สุด
4	ครูสามารถนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในคู่มือไปกำหนด หลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้	4.66	0.48	มากที่สุด
5	ครูสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมากำหนดขั้นตอนในการ จัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศได้	4.60	0.5	มากที่สุด
6	ครูสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมมาจัด กิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร ภาษาต่างประเทศได้	4.60	0.5	มากที่สุด
7	ครูสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่แบบ บูรณาการทักษะทางภาษากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น	4.60	0.5	มากที่สุด
8	ครูสามารถนำข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการประกอบ อาชีพมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	4.46	0.51	มาก
9	ครูสามารถนำข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเทคโนโลยีมาจัด กิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ด้วยโครงการ ภาษาต่างประเทศได้	4.46	0.51	มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ ที่	กิจกรรม	(\bar{X})	S.D.	ระดับความ สามารถ นำไปปฏิบัติ
10	ครูผู้สอนสามารถแนะนำผู้เรียนเกี่ยวกับ สื่อ อุปกรณ์ที่ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้	4.60	0.5	มากที่สุด
11	กระบวนการจัดกิจกรรมเข้าใจง่ายสามารถปฏิบัติตาม ขั้นตอนที่แนะนำได้	4.53	0.63	มากที่สุด
12	ครู มีความพึงพอใจในกิจกรรมแบบฝึกทักษะทางภาษาที่ เสนอไว้ในคู่มือ	4.60	0.5	มากที่สุด
13	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู เห็นความสำคัญที่จะเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จัก	4.73	0.45	มากที่สุด
14	กิจกรรมทางภาษามีความหลากหลายสามารถนำไปใช้กับ ผู้เรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้	4.93	0.25	มากที่สุด
15	ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในคู่มือสามารถ นำมาสอนให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม	4.60	0.5	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.61	0.08	มากที่สุด

จากตาราง 1 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีระดับความคิดเห็นต่อความสามารถนำไปใช้ในการนำคู่มือไปใช้โดยรวม มีระดับความสามารถนำไปใช้มากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D = .08) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อความสามารถนำไปปฏิบัติมากที่สุด จำนวน 12 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ กิจกรรมทางภาษามีความหลากหลายสามารถนำไปใช้กับผู้เรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.93$) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู เห็นความสำคัญที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักได้ ($\bar{X} = 4.73$) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู เห็นคุณค่าและความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.66$) ครูสามารถนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในคู่มือไปกำหนดหลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้ ($\bar{X} = 4.66$) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำคู่มือไปกำหนด นโยบายการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.66$) ครูสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมากำหนดขั้นตอนในการ

จัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศได้ ($\bar{X} = 4.60$) ครูสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน
 เกษตรกรรมมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เพื่อการสื่อสารภาษาต่างประเทศได้
 ($\bar{X} = 4.60$) ครูสามารถนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีมาจัด
 กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทักษะทางภาษา กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.60$)
 ครูผู้สอนสามารถแนะนำผู้เรียนเกี่ยวกับ สื่อ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ ($\bar{X} = 4.60$)
 ครูมีความพึงพอใจในกิจกรรมแบบฝึกทักษะทางภาษาที่เสนอไว้ในคู่มือ ($\bar{X} = 4.60$) ข้อมูล
 ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในคู่มือสามารถนำมาสอนผู้เรียนให้รู้จักการแสวงหาความรู้
 เพิ่มเติม ($\bar{X} = 4.60$) กระบวนการจัดกิจกรรมเข้าใจง่ายสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนที่แนะนำได้
 ($\bar{X} = 4.53$) และผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นว่าเป็นไปได้มาก จำนวน 3 ข้อ คือ เมื่อท่าน
 อ่านคำแนะนำแล้วช่วยให้เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามได้ ($\bar{X} = 4.46$) ครูสามารถนำข้อมูลภูมิ
 ปัญญาท้องถิ่น ด้านการประกอบอาชีพมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 ($\bar{X} = 4.46$) ครูสามารถนำข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเทคโนโลยี มาจัดกิจกรรมการเรียนการ
 สอน สาระการเรียนรู้ด้วยโครงการภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 4.46$)

สรุปผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ จากระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 แสดงว่าคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำไปใช้เป็นคู่มือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 ภาษาต่างประเทศได้ในระดับมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำคู่มือฉบับสมบูรณ์

ดำเนินการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจารย์ผู้สอนภาษาต่างประเทศชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่
 เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้มีเอกสารในแบบของคู่มือฉบับสมบูรณ์ที่มีเนื้อหา
 สาระสามารถนำไปเป็นแนวทาง ปรับปรุง พัฒนา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งคู่มือ
 ประกอบด้วยส่วนต่างๆดังนี้

ส่วนที่ 1 คือ ส่วนหน้าของคู่มือ ได้แก่ ปกหน้า คำนำ สารบัญ คำแนะนำการใช้คู่มือ
 วัตถุประสงค์ของคู่มือ ประโยชน์ของคู่มือ

ส่วนที่ 2 คือ เนื้อหาของคู่มือ ได้แก่ ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น วัตถุประสงค์ของการ
 เรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจารย์ผู้สอนภาษาต่างประเทศ แผนการสอน
 สื่อการเรียน ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ส่วนที่ 3 คือ ภาคผนวก ได้แก่ หนังสืออ้างอิง

คู่มือ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย

พิมพ์ไผ่ ถือธรรม

โรงเรียนองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

คำนำ

การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน มุ่งเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความถนัด และความสนใจของผู้เรียนให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ ให้มีความสมดุลกัน มีความภูมิใจในความเป็นไทย และยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ภาษาศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ อันเป็นสากล มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

การจัดทำคู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในสถานศึกษา รายละเอียดของคู่มือเล่มนี้จะช่วยในการจัดกิจกรรมจากสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ตรงของผู้เรียน เนื้อหาของคู่มือจะประกอบด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประกอบอาชีพ ด้านเทคโนโลยี การจัดทำสาระการเรียนรู้ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา

การนำคู่มือเล่มนี้ไปใช้เพื่อพัฒนาส่งเสริมการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ หากผู้บริหาร ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคู่มือเล่มนี้ สามารถเสนอความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะมายังผู้จัดทำ เพื่อนำมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
คำแนะนำการใช้คู่มือ.....	1
วัตถุประสงค์ของคู่มือ.....	2
ประโยชน์ของคู่มือ.....	2
ตอนที่ 1	
ข้อมูลสารสนเทศท้องถิ่นอำเภอองครักษ์.....	3
ประวัติความเป็นมาอำเภอองครักษ์.....	5
ประวัติตำบลในอำเภอองครักษ์.....	7
ตอนที่ 2	
ภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	14
ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม.....	15
ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี.....	19
ภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ.....	27
ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเทคโนโลยี.....	34
ตอนที่ 3	
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ.....	38
การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ.....	38
แนวทางการจัดการเรียนรู้.....	49
กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	49
การจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการ.....	63
กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	76
กิจกรรมการเรียนการสอนแบบโฟร์เอ็มทิสเต็ม.....	86
การเรียนรู้การทำโครงการ.....	96
หนังสืออ้างอิง	108

**คำแนะนำการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น**

เพื่อให้การใช้คู่มือเล่มนี้ มีคุณภาพเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ จึงเห็นสมควรให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานศึกษา ควรปฏิบัติดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 ศึกษาข้อมูลในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการนิเทศ ติดตาม การพัฒนา ส่งเสริม ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา

1.2 เพื่อนำข้อมูลในคู่มือไปใช้ในการวางแผนการจัดแบ่งงาน และมอบหมายหน้าที่ การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

1.3 จัดอบรมเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน และผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจตรงกัน

1.4 ประเมินผลผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน และครูผู้สอนในการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน

2.1 ศึกษาเนื้อหาข้อมูลในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ถูกต้องตามความเป็นจริง

2.2 วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำแผนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในสถานศึกษา

2.3 ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2.4 ประเมินผลการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของคู่มือ

ในการจัดทำคู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังนี้

1. เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้เป็นแนวทางพัฒนา ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. เพื่อให้ครูสามารถนำข้อมูลที่มีในคู่มือไปกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

ประโยชน์ของคู่มือ

ในการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีประโยชน์ดังนี้คือ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคู่มือไปนิเทศ ติดตาม ครูผู้สอนในการพัฒนา ปรับปรุง การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา
2. ครูผู้สอนสามารถนำข้อมูลในคู่มือไปกำหนดแนวทางในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา
3. ครูผู้สอนได้นำข้อมูลจากคู่มือไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ได้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดทำสาระหลักสูตร
4. ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่มีอยู่ในคู่มือมาใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนได้ ดังนั้นข้อมูลในคู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้ จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดทำสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน จึงส่งผลให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า สามารถลงมือปฏิบัติได้จริง จนเกิดจิตสำนึกที่ดีต่อท้องถิ่น มีความตระหนักรักบ้านเกิดของตนเอง มีความภูมิใจในความเป็นไทย

ตอนที่ 1

ข้อมูลสารสนเทศท้องถิ่นอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

นครนายก เป็นจังหวัดในภาคกลาง สันนิษฐานว่าเคยเป็นเมืองสมัยทวารวดี มีหลักฐานแนวกำแพงเนินดินและสันคูอยู่ที่ตำบลคงละคร แต่นครนายกนั้นปรากฏหลักฐานในสมัยอยุธยา เป็นเมืองหน้าด่าน ทางทิศตะวันออก ในสมัยพระเจ้าอู่ทอง ในปี พ.ศ. 2437 รัชกาลที่ 5 ทรงจัดลักษณะการปกครอง โดยแบ่งเป็นมณฑลนครนายก ได้เข้าไปอยู่ในเขตมณฑลปราจีนบุรี จนเมื่อ พ.ศ. 2445 ทรงเลิกธรรมเนียมการมีเจ้าครองเมือง และให้มีตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดขึ้นแทน และในช่วง พ.ศ. 2486-2489 นครนายกได้โอนไปรวมกับจังหวัดปราจีนบุรีและสระบุรี หลังจากนั้นจึงแยกเป็นจังหวัดอิสระ

ภาพประกอบ 3 เส้นทางสู่จังหวัดนครนายก

จังหวัดนครนายก เดิมชื่อ บ้านนา เล่ากันว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาดินแดนของนครนายก เป็นป่ารกชัฏเป็นที่ดอน ทำนาหรือทำการเพาะปลูกอะไรไม่ค่อยได้ผล มีไข้ป่าชุกชุม ผู้คนจึงพากันอพยพไปอยู่ที่อื่นจนกลายเป็นเมืองร้าง ต่อมาพระมหากษัตริย์ทรงทราบความเดือดร้อนของชาวเมืองจึงโปรดให้ยกเลิกภาษีค่านา เพื่อจูงใจให้ชาวเมืองอยู่ที่เดิม ทำให้มีผู้คนอพยพมาอยู่เพิ่มมากขึ้นจนเป็นชุมชนใหญ่ และเรียกเมืองนี้จนติดปากว่า เมืองนา-ยก ภายหลังจึงกลายเป็น นครนายก จนทุกวันนี้

ภาพประกอบ 4 สัญลักษณ์จังหวัดนครนายก

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดนครนายก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 107 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 2,122 ตร.กม. หรือประมาณ 1,326,250 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครราชสีมา

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดปราจีนบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดปราจีนบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดปทุมธานี

แผนที่จังหวัดนครนายก

ภาพประกอบ 5 ที่มา : <http://province.moph.go.th/nakhonnayok/ny.htm>

ประวัติความเป็นมาอำเภอองครักษ์

อำเภอองครักษ์เป็นอำเภอสำคัญอำเภอหนึ่งของจังหวัดนครนายก เมื่อปี พ.ศ. 2432 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ขุดคลองระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำนครนายก โดยขุดออกเป็นคลองต่างๆ ทั้งสองฝั่งและขนานนามคลองนี้ว่า “คลองรังสิตประยูรศักดิ์” และขนานนามประตูน้ำ แม่น้ำเจ้าพระยาว่า “ประตูน้ำจุฬาลงกรณ์” ส่วนประตูปิด-เปิดน้ำ แม่น้ำนครนายก ทรงพระราชทานนามว่า “ประตูน้ำเสาวภาผ่องศรี” ซึ่งเป็นที่ตั้งของอำเภอองครักษ์เก่า และมีคำเล่าลือกันว่า เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ ได้เสด็จประพาสและได้เสด็จมาประทับแรมบริเวณที่ตั้งศาลเจ้าพ่อองครักษ์ปัจจุบัน ในระหว่างประทับแรมอยู่นั้น นายทหารองครักษ์ได้ป่วยและเสียชีวิตลง เพื่อเป็นที่ระลึกแก่ราชของครักษ์จึงได้ตั้งศาลขึ้นเป็นอนุสรณ์ ต่อมาได้เรียกว่า “ศาลเจ้าพ่อองครักษ์” และอำเภอนี้จึงได้ชื่อว่าอำเภอองครักษ์ด้วย

เมื่ออำเภอหลังเก่าชำรุดทรุดโทรมลงจึงได้ย้ายมาตั้งที่ว่าการอำเภอใหม่อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเก่าไปทางทิศใต้ประมาณ 500 เมตร

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอองครักษ์มีเนื้อที่ประมาณ 486.359 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 49 กิโลเมตร ตามเส้นทางนครนายก-รังสิต (ทางหลวงหมายเลข 305)

- ทิศเหนือ จดอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกและอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี
- ทิศตะวันออก จดอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
- ทิศใต้ ติดต่ออำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา และอำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
- ทิศตะวันตก ติดอำเภอธัญบุรี และอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นลำคลอง สภาพของดินไม่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก เพราะเป็นดินเปรี้ยว

การปกครอง

อำเภอองครักษ์แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 11 ตำบล ดังนี้

1. ตำบลองครักษ์
2. ตำบลโพธิ์แทน
3. ตำบลทรายมูล
4. ตำบลศิระกระบือ
5. ตำบลบึงพระอาจารย์
6. ตำบลคลองใหญ่
7. ตำบลชุมพล
8. ตำบลบางปลากรด
9. ตำบลบึงศาล
10. ตำบลบางลูกเสือ
11. ตำบลบางสมบูรณ์

ประชากร

อำเภอองครักษ์มีประชากรจำนวนประมาณ 55,528 คน

สภาพเศรษฐกิจ

ประชากรมีอาชีพหลักคือ การทำนา ได้แก่การทำนาปลังและนาปี การทำสวน เนื่องจากพื้นที่อำเภอองครักษ์เป็นดินเปรี้ยว ไม่เหมาะแก่การทำนาจึงหันมาปลูกพืชอื่นๆ แทน เช่น สน ส้มเขียวหวาน ยูคาลิปตัส และทำสวนไม้ดอกไม้ประดับ การทำสวนชนิดนี้เป็นการเพาะชำเพื่อการส่งออก โดยไม่ต้องปลูกลงดิน อาศัยจี้เข้าแปลงก็สามารถทำเป็นอาชีพได้

การทอเสื้อก เป็นอาชีพรองจากการทำนา มักทำกันหลังการเก็บเกี่ยว ชาวบ้านมักทำกันในครัวเรือน เมื่อมีจำนวนเหลือมากจึงนำส่งขายในตลาดทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น อาชีพอีกอย่างหนึ่ง คือการเย็บผ้าห่ม การปักลายเสื้อ และการเย็บหมอน เป็นต้น

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของอำเภอองครักษ์ในปัจจุบันอยู่ในภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจาก

1. เป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒองค์กรักษ์
2. เป็นที่ตั้งของศูนย์วิจัยพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ
3. มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคม
4. มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ทางการเกษตรเป็นที่อยู่อาศัย เช่นการสร้างบ้านจัดสรรต่างๆ

ประวัติตำบลในอำเภอองค์กรักษ์

1. ตำบลองค์กรักษ์

มีเรื่องเล่าว่า เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสจังหวัดปราจีนบุรี และได้เสด็จผ่านมาตามลำน้ำนครนายก มาถึงบริเวณตำบลองค์กรักษ์ ได้มีทหารองค์กรักษ์ป่วยและเสียชีวิตลงพระองค์จึงทรงให้ตั้งศาลขึ้นเรียกว่า “ศาลเจ้าพ่อองค์กรักษ์” ต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งตำบล จึงใช้ชื่อตามศาลดังกล่าวว่า “ตำบลองค์กรักษ์” มาจนถึงทุกวันนี้ ตำบลองค์กรักษ์อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอองค์กรักษ์ ประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านตลาดเสาวภา บ้านตลาดใหม่เสาวภา บ้านบางกระจิก บ้านคลองหนองซุม บ้านเกาะวัด บ้านอ้อมช้างและบ้านปากคลองเจ๊ก มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อดำบลคลองใหญ่และตำบลทรายมูล อำเภอองค์กรักษ์
จังหวัดนครนายก

ทิศใต้ ติดต่อดำบลศิระกระบือ อำเภอองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก

ทิศตะวันออก ติดต่อดำบลบางลูกเสือ อำเภอองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก

ทิศตะวันตก ติดต่อดำบลคลองใหญ่ อำเภอองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลองค์กรักษ์ เป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมถึง มีน้ำขังเป็นบางปี และมีน้ำหมุนตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา รับจ้าง ค้าขาย และอื่นๆ

2. ตำบลโพธิ์แทน

แต่เดิมขึ้นอยู่กับตำบลบางปลากรด และแยกออกมาเป็นตำบลเมื่อประมาณ 25 ปีที่ผ่านมาเรียกชื่อตำบลตามชื่อวัด คือ ตำบลโพธิ์แทน แต่เดิมที่วัดโพธิ์แทนมีต้นโพธิ์ต้นหนึ่ง ต่อมาต้นโพธิ์นั้นได้ตายลง แต่ได้มีการปลูกต้นโพธิ์ต้นใหม่ขึ้นมาแทน จึงเรียกว่า “โพธิ์แทน” ตำบล

โพธิ์แทนอยู่ในเขตการปกครองอำเภอองครักษ์ ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านเขมรฝั่งใต้ บ้านคลองสิบสี่ บ้านมหาวงษ์ บ้านโพธิ์แทน บ้านลาดสะเอ็ด บ้านปากเบน บ้านเขมรฝั่งเหนือ บ้าน องพาด และบ้านคลองต้นตาล มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อดำบลบ้านพริก อำเภอบ้านนาและจังหวัดปทุมธานี
ทิศใต้	ติดต่อดำบลบางปลากรด อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันออก	ติดต่อดำบลอาษาและตำบลทองหลาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันตก	ติดต่อจังหวัดปทุมธานี

สภาพพื้นที่ของตำบลโพธิ์แทน เป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำไหลผ่าน 2 สาย คือ แม่น้ำบางปลากรด และแม่น้ำอง และมีคลองชลประทานไหลผ่าน คือ คลอง 31 ราษฎรมีอาชีพหลัก คือ การทำนา และอาชีพเสริม ได้แก่ การทอเสื่อกก การปลูกผักกะเฉด

3. ตำบลทรายมูล

เป็นบริเวณที่มีแม่น้ำนครนายกไหลผ่าน การเดินทางสัญจรของราษฎรจะเดินทางโดยทางเรือเป็นหลัก ในสมัยก่อนแม่น้ำนครนายกมีทรายมากชาวบ้านจึงได้นำเรือไปตักทรายแล้วนำมากองไว้หน้าหมู่บ้านเป็นกองๆและเรียกว่า “ทรายมูล” ต่อมาจึงเรียกชื่อตำบลตามชื่อกองทรายว่า “ทรายมูล” ซึ่งเป็นตำบลที่อยู่ในการปกครองของอำเภอองครักษ์ ประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านบางกะยอม บ้านคลองหนึ่ง บ้านบางนางเล็ก บ้านเกาะล่าง บ้านประตุน้ำเสาวภา บ้านคลอง 29 บ้านคลองศาลเจ้า บ้านบางใหญ่ บ้านคลองอ้อม บ้านคลอง 3 และบ้านทรายมูล มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อดำบลบางอ้อ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
ทิศใต้	ติดต่อดำบลบางลูกเสือ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันออก	ติดต่อดำบลดอนขย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันตก	ติดต่อดำบลบางปลากรด ตำบลคลองใหญ่ และตำบล องครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

สภาพพื้นที่ของตำบลทรายมูลส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมถึงมีแม่น้ำนครนายกไหลผ่าน ราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ การทำนาและอาชีพเสริม คือ การทำสวนส้ม ทำสวนแดง และรับจ้างทั่วไป

4. ตำบลศิระกระบือ

ตำบลศิระกระบือประกาศเป็นตำบลเมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 ปัจจุบันอยู่ในเขตการปกครองอำเภอองครักษ์ ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านบึงหลุมบัว บ้านวัดราษฎร์ประดิษฐ์ บ้านคลอง 23 บ้านปากบึง บ้านวัดอารีราษฎร์ บ้านบึงกล้า บ้านคลองหนองขุ่มฝั่งใต้ บ้านคลอง 24 ฝั่งใต้ บ้านคลอง 24 ฝั่งเหนือ บ้านปากบึงศาล บ้านหน้าวัดสว่างอารมณ์ บ้านเกาะลอย และบ้านคลอง 23 ฝั่งเหนือ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อดำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ทิศใต้	ติดต่อดำบลพระอาจารย์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันออก	ติดต่อดำบลองครักษ์ และตำบลบางลูกเสือ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันตก	ติดต่อดำบลบึงศาล และตำบลชุมพล อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

สภาพพื้นที่ทั่วไปของตำบลศิระกระบือ เป็นพื้นที่ราบลุ่มอยู่ห่างจากอำเภอองครักษ์ ประมาณ 15 กิโลเมตร ราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือการทำนา อาชีพเสริม คือการรับจ้าง

5. ตำบลบึงพระอาจารย์

ตำบลพระอาจารย์มีบึงน้ำขนาดใหญ่มาก มีเรื่องเล่ากันว่ามีอาจารย์ท่านหนึ่งซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านไสยศาสตร์ สามารถแปลงร่างเป็นอะไรก็ได้ ต่อมาพระอาจารย์ผู้ขมังเวทย์ได้แปลงร่างเป็นจระเข้ลงไปอยู่ในบึง และไม่สามารถกลับคืนร่างเดิมได้ ชาวบ้านจึงเรียกบึงนี้ว่า “บึงพระอาจารย์” และได้กลายมาเป็นตำบลบึงพระอาจารย์ตราบนานทุกวันนี้บึงน้ำนี้ได้กลายเป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่นำน้ำไปประกอบพิธีสำคัญๆ ระดับประเทศ ตำบลพระอาจารย์เป็นตำบลอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอองครักษ์ ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านช่องตะเคียน บ้านปากคลอง 22 บ้านบึงหลุมบัว บ้านเหนือทด บ้านปากคลอง 16 บ้านปากคลอง 22 (หมู่ 1) บ้านบึงไผ่ บ้านปากคลอง 17 บ้านคูคดคลอง บ้านบึงพระอาจารย์ บ้านคลองหกวา บ้านปากคลอง 22 และบ้านปากคลอง 22 (หมู่ 13) มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อดำบลศิระกระบือ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ทิศใต้	ติดต่ोजังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันออก ติดต่อดำบลบางสมบุรณ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก
 ทิศตะวันตก ติดต่อดำบลชุมพล อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก
 สภาพทั่วไปของตำบลพระอาจารย์ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและมีน้ำท่วมขังในบางปี
 ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา ไร่จ้าง และค้าขาย

6. ตำบลคลองใหญ่

ตั้งเป็นตำบลเมื่อปีพุทธศักราช 2533 โดยแยกออกมาจากตำบลองครักษ์โดยตั้งชื่อ
 ตามชื่อโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ อยู่ในเขตการปกครองของอำเภองครักษ์ ประกอบด้วย 10
 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหนองโสน บ้านคลอง 16เหนือ บ้านคลอง 15 บ้านปากคลอง 14เหนือ บ้าน
 คลอง 14 บ้านปากคลอง 16 บ้านฉนวน บ้านหัวถนน บ้านปากคลอง 15 และบ้านคลองแปดวา
 เหนือ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อดำบลบางปลากด อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก
 ทิศใต้ ติดต่อดำบลบึงศาล อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก
 ทิศตะวันออก ติดต่อดำบลทรายมูล อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก
 ทิศตะวันตก ติดต่อจังหวัดปทุมธานี

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลคลองใหญ่ เป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง มีคลอง
 ชลประทานบางปลากดไหลผ่าน ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน และมีอาชีพเสริม
 ได้แก่ ไม้ดอกไม้ประดับ

7. ตำบลชุมพล

แต่เดิมชื่อว่า ตำบลบึงศาล เป็นบริเวณที่มีช้างและกระดุกช้างเป็นจำนวนมาก ต่อมา
 เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินได้ยกทัพไปรบที่เมืองจันทบุรี และมาหยุดทัพเพื่อรวมไพร่พลและหา
 เสบียงอาหารในบริเวณนี้ ต่อมาในปีพุทธศักราช 2520 ได้แยกมาจากตำบลบึงศาลและตั้งเป็นตำบล
 จึงใช้ชื่อว่า “ตำบลชุมพล” ตำบลนี้อยู่ในเขตการปกครองของอำเภองครักษ์ ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน
 ได้แก่ บ้านทำนบ บ้านวัดราษฎร์ศรีทธาธรรม บ้านไต้ทศ 16 บ้านปากคลอง 15 บ้านชุมพล
 บ้านปากบึงเปี้ยว บ้านปากคลอง 15 หกวา และบ้านไต้แอนคลอง 14 มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อดำบลบึงศาล อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก
 ทิศใต้ ติดต่อจังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันออก ติดต่อดำบลพระอาจารย์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดปทุมธานี

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลชุมพลเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีคลอง 14, 15, 16 และคลอง
หกวาไหลผ่าน เหมาะสำหรับการทำเกษตรกรรม แต่ดินเปรี้ยว ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ
ทำนา ทำสวน และทำไร่

8. ตำบลบางปลาจอก

เป็นบริเวณที่ราษฎรจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสมุทรสงครามเป็น
บางส่วนอพยพมาอาศัยอยู่เป็นกลุ่มๆ ตามลำคลอง ต่อมาในปีพุทธศักราช 2475 จัดตั้งบริเวณนี้เป็น
ตำบลชื่อว่า “ตำบลบางปลาจอก” เพราะบริเวณนี้มีปลาน้ำจืดชุกชุมมาก ชาวบ้านเรียกปลาชนิดนี้ว่า
“ปลาจอก” ต่อมาจึงได้เปลี่ยนชื่อตำบลจากคำว่า “ปลาจอก” เป็น “ปลาจอก” ตามชื่อปลา ตำบลบาง
ปลาจอกอยู่ในเขตการปกครองของอำเภองครักษ์ประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านคลอง 29
บ้านคลองหมาหลง บ้านเหนือประตูน้ำ บ้านคลอง 30 บ้านล่าง บ้านกลาง บ้านเกาะกลาง
บ้านเกาะ บ้านนอก บ้านบน และบ้านคูคต มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อดำบลโพธิ์แทน อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ทิศใต้ ติดต่อดำบลคลองใหญ่และตำบลทรายมูล อำเภองครักษ์
จังหวัดนครนายก

ทิศตะวันออก ติดต่อดำบลทองหลาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดปทุมธานี

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลบางปลาจอกเป็นพื้นที่คลองธรรมชาติและคลองชล
ประทานไหลผ่าน พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก ราษฎรมีอาชีพหลัก คือ การทำนา
ทำสวน ทำไร่ และการทำไม้ดอกไม้ประดับ

9. ตำบลบึงศาล

พื้นที่ของตำบลบึงศาลแต่เดิมเป็นป่ากว้างใหญ่ โดยเฉพาะเป็นที่ราบลุ่ม มีช้างอาศัย
อยู่เป็นจำนวนมากและช้างจะลงมากินน้ำที่บริเวณหนองน้ำขนาดใหญ่เป็นประจำ หนองน้ำขนาด
ใหญ่ปัจจุบันคือ “บึงศาล” ซึ่งเป็นหนองน้ำตามธรรมชาติ จึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเกษตรกรรม
ปัจจุบันตำบลบึงศาลอยู่ในเขตการปกครองของอำเภองครักษ์ ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านปากบึงศาล บ้านเหนือแอน บ้านหัวหมอนคลอง 15 บ้านปากคลอง 16 บ้านคอนกลาง
บ้านคลอง 14 บ้านหัวหมอนคลอง 14 บ้านลาดช้าง บ้านกิดารี มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆ
ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อบ้านคลองใหญ่ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ทิศใต้	ติดต่อบ้านชุมพล อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันออก	ติดต่อบ้านคลองใหญ่ ตำบลองครักษ์ และตำบล ศิระกระบือ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันตก	ติดต่อบ้านปทุมธานี

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลบึงศาลเป็นพื้นที่ราบลุ่มและอยู่ในเขตชลประทาน
ประกอบด้วยคลองชลประทาน จึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การประกอบอาชีพทำการเกษตรและเป็น
ที่อยู่อาศัย ซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอองครักษ์ประมาณ 12 กิโลเมตร

10. ตำบลบางลูกเสือ

เป็นบริเวณที่ราษฎรจากตัวเมืองนครนายกได้อพยพมาอาศัยอยู่ตามลำคลองที่เป็นที่
ราบลุ่มโดยอยู่กันเป็นกลุ่มๆ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าละเมาะขึ้นหนาแน่น สัตว์ป่าอาศัยอยู่ชุกชุม
โดยเฉพาะเสือมีมากที่สุด จึงได้ชื่อตำบลนี้ว่า “ตำบลบางลูกเสือ” ตำบลนี้ได้ตั้งเป็นตำบลเมื่อ
ประมาณปี พุทธศักราช 2451 โดยมีหลวงเจนประจักษ์เป็นนายอำเภอสมัยนั้น ปัจจุบันตำบลบาง
ลูกเสืออยู่ในเขตการปกครองของอำเภอองครักษ์ ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านบางนางเล็ก
บ้านคอนกระท่อม บ้านคลอง 2 (หมู่ 3) บ้านคลอง 2 (หมู่ 4) บ้านเทพโลก บ้านบางลูกเสือ (หมู่ 7)
บ้านบางลูกเสือ (หมู่ 8) บ้านบางลูกเสือ (หมู่ 6) บ้านบางลูกเสือ (หมู่ 9) บ้านคลอง 22 บ้านปากคลอง
พระอาจารย์ และบ้านคลอง 2 (หมู่ 12) มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อบ้านทรายมูล และตำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ทิศใต้	ติดต่อบ้านพระอาจารย์และตำบลบางสมบูรณ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันออก	ติดต่อบ้านดอนขย และตำบลศรีจุฬา อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันตก	ติดต่อบ้านศิระกระบือ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลบางลูกเสือ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ดินเปรี้ยว ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา และการทอเสื่อ

11. ตำบลบางสมบูรณ

จัดตั้งเป็นตำบลเมื่อปีพุทธศักราช 2451 โดยในขณะนั้นมีหลวงเจนประจักษ์เป็นนายอำเภอองครักษ์ ราษฎรส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อพยพมาจากจังหวัดปทุมธานี ลำลูกกา และอำเภอเมืองนครนายก นอกจากนี้ยังมีอีกส่วนหนึ่งมาจากจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้มาอาศัยอยู่ตามริมคลอง ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนา ด้วยเหตุที่ตำบลบางสมบูรณมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าละเมาะ และดินเปรี้ยว จึงตั้งชื่อตำบลว่า “บางสมบูรณ” ปัจจุบันอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอองครักษ์ ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน ได้แก่ ปากคลองพระอาจารย์ บ้านบางกระชา บ้านเดชน้อย บ้านบางเฒ่า บ้านคลอง 6 บ้านเอกอนงค์ บ้านเคยใหญ่ บ้านคลองขุด บ้านบางหอย บ้านประตุน้ำ บ้านคลองหกวา บ้านบางสมบูรณ และบ้านหกวาบึงตาหอม มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อตำบลบางลูกเสือ อำเภอองครักษ์ และตำบลศรีจุฬา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
ทิศใต้	ติดต่อจังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันออก	ติดต่อจังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อตำบลบางลูกเสือและตำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

สภาพพื้นที่ของตำบลบางสมบูรณเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ราษฎรอาศัยอยู่กระจัดกระจายเป็นกลุ่มๆ พื้นที่ต่างๆไปเหมาะแก่การทำนา ปัจจุบันนิยมเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา ฯลฯ

ตอนที่ 2

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความหมายภูมิปัญญา (Wisdom) หมายถึง ความสามารถ ทักษะ ความเชื่อและ ศักยภาพในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและเชื่อมต่อกัน ทั้งระบบทุกสาขา (นิคม ชมพูลง. 2546)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือ ภูมิปัญญาไทย (Thai Wisdom) หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และของปราชญ์ หรือผู้ทรงภูมิรู้ที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ ที่ผ่านกระบวนการคัดสรรเรียนรู้แล้วถ่ายทอดสืบทอดกันมาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและการพัฒนาวิถี ชีวิตของคนในท้องถิ่นให้เกิดความสมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัยและเป็นภูมิ ปัญญาที่ใช้ปฏิบัติร่วมกัน (นิคม ชมพูลง. 2546)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเล่มนี้ได้กำหนดภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ 4 ด้าน คือ

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม หมายถึง ความรู้ ความสามารถของคน หรือ ชุมชนเพื่อการดำรงชีวิต ได้แก่

- 1.1 การทำสวนไม้ดอกไม้ประดับ
- 1.2 การเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลา
- 1.3 การเพาะพันธุ์ปลาคูกบักอูย

2. ภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี หมายถึง ฝีมือการ แสดงออกซึ่งความเจริญงอกงาม ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่สมาชิกได้เรียนรู้แล้วสั่งสม ถ่ายทอด และปฏิบัติสืบทอดกันมา ได้แก่

- 2.1 ตำนานสถานที่สำคัญ
- 2.2 งานจิตรกรรมภาพเขียน
- 2.3 วรรณกรรมพื้นบ้าน และการละเล่นพื้นบ้าน

3. ภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการ ประกอบอาชีพของตนในชุมชนเพื่อการยังชีพเกี่ยวกับงานหัตถกรรม ได้แก่

3.1 ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาเรซิน

3.2 บ้านทรงไทย

3.3 การทำรูปหอม

3.4 การทอเสื่อกก

3.5 การทำไม้ถัก

4. ภูมิปัญญาด้านเทคโนโลยีพื้นบ้าน หมายถึง ความรู้ ความสามารถของภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์ผลงานที่ทำเลียนธรรมชาติ การนำวัสดุธรรมชาติมาผลิตเป็นผลงานที่เป็นเอกลักษณ์ไทยและเพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่

4.1 ผลิตภัณฑ์โลหะเทียม

4.2 ผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วง ฯลฯ

ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในคู่มือเล่มนี้ จึงขอเสนอภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง 4 ด้านดังนี้คือ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตร หรือบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ด้านการทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ การประมง การเพาะปลูกขยายพันธุ์พืช การทำไร่นาสวนผสม ฯลฯ มีความโดดเด่น สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้อย่างพอเพียง มีรายได้จากผลผลิต มีแนวความคิดแปลกใหม่ที่พัฒนาและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน เช่น เป็นผู้คิดริเริ่มในการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ การเลี้ยงปลาในนาข้าว การทำเกษตรแบบผสมผสาน การทำการเกษตรแบบเอื้อประโยชน์ชีวิตความเป็นอยู่และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นและชุมชนอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ในส่วนที่เป็นเนื้อหาของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมในอำเภอองครักษ์นั้นมีมากมายหลากหลายประเภท แต่ในคู่มือนี้นำเสนอเป็นตัวอย่างการทำเกษตรกรรมที่สำคัญๆพอสังเขปได้แก่

1. การทำสวนไม้ดอกไม้ประดับ การทำสวนไม้ดอกไม้ประดับที่คลอง 15 ตำบลบางปลาคนั้นมีการทำสวนกันเป็นจำนวนมาก ดังนั้นผู้เขียนจึงขอยกตัวอย่างสวนป่าผาดไว้ในคู่มือเล่มนี้

ไม้ดอกไม้ประดับสวนป่าผาด

ประวัติความเป็นมา

นายเวียน นางผาด หนองพงษ์ แต่ก่อนมีอาชีพทำนา การทำนาไม่พอกินพอใช้ ประสบการณ์ขาดทุนจึงต้องการหาอาชีพเสริม ในปี พ.ศ. 2525 ได้จัดตั้งกลุ่มอาชีพเสริมภายใน หมู่บ้าน เมื่อพอกินพอใช้จะได้ไม่ต้องเข้ากรุงเทพฯ เริ่มจากการทำก๋อหญ้าคา ทำดอกไม้ แต่ไม่มีตลาดรองรับ ต่อมาบริษัทจ้างทำตุ๊กตาก็ไม่ไหวไปไม่รอด ในปี พ.ศ.2530 นายบุน แซ่โสภา มีอาชีพเพาะชำต้นไม้ เลยมารับจ้างกรอกดินใส่ถุงและขุดดินในละแวกนี้ใส่ถุงขายที่อยู่ใน ปัจจุบันสมัยก่อนมีแต่หญ้าเป็นป่าหญ้าจึงนำรถมาขุดปรับพื้นที่ ถมดิน แล้วรวมกลุ่มกันทำสวน ปักชำอายุคาลิปต์สามปักชำแต่ไม่มีลูกค้าก็หาตลาดเอง ต่อมา มีนายหน้าพาคนมาซื้อจึงเป็นที่ รู้จักกันแบบปากต่อปากพอกิจการดีขึ้นก็แบ่งเงินกันคนละ 2-3 หมื่นบาท ขยายไปปลูกขาย กันเองปัจจุบันในหมู่บ้านแถวนี้ปลูกต้นไม้ขายกันเป็นจำนวนมาก

ป่าผาด หนองพงษ์ เป็นเจ้าของสวนป่าผาด บุคคลที่ทำให้ชาวนาย่านนี้กลายเป็น ชาวสวนไม้ดอกไม้ประดับถึง 2 ตำบล ป่าผาดมีความคิดว่าจะตั้งอนุสาวรีย์ นายบุน แซ่โสภา พ่อค้า ล่องเรือขายของในคลอง 15 ผู้เพาะไม้ดอกไม้ประดับขายเป็นรายแรก โดยทำเป็นอาชีพเล็กๆน้อยๆ มาก่อน เจ้าของสวนที่มีชื่อเสียงหลายคนเคยเป็นลูกจ้างเพาะชำไม้สวน นายบุน แซ่โสภา มาก่อน รวมทั้งป่าผาดเองด้วย

ภาพประกอบ 6 ไม้ดอกไม้ประดับสวนป่าผาด (ถ่ายเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2550)

สิ่งที่น่าสนใจในเรียนรู้

เขตที่เป็นศูนย์กลางไม้ดอกไม้ประดับประกอบอาชีพเพาะชำกล้าพันธุ์ไม้เอง จำหน่ายเอง ทุกครัวเรือนเป็นตลาดซื้อขายไม้ดอกไม้ประดับโดยตรงเดินเข้าไปในเขตคลอง 15 จะมีความรู้ลึกละลานตา สดชื่น ร่มเย็น เสมือนอยู่ในโลกสีเขียวราวสวนสวรรค์ แต่งแต้มด้วยสีสรรพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับงดงามนานาพรรณ อาทิ เช่น ต้นปาล์มฟอกซ์เทล พริกชี้หนูในกระถางเป็นพุ่ม บอนสี บอนไซ เทียนทอง เข็ม ไทรทอง ชบาฮาวาย ชบาค่าง ประทัดจีน เป็นต้น

การเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลาที่ฟาร์มแสงสว่างพันธุ์ปลา

ประวัติความเป็นมา

ดร. เพ็ญ วาริชนันท์ เดิมชื่อ นายเพ็ญ แซ่โล้ว หรือ นายโล้วบักก้วย แซ่โล้ว หรือ นายเพ็ญพันธุ์ ไตรพัฒนาพร เมื่ออายุ 17 ปี (พ.ศ. 2488) ได้เดินทางจากประเทศจีนเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ได้หาเลี้ยงชีพโดยเริ่มจากการช่วยล้างจาน เสิร์ฟอาหารและรับจ้างหาบน้ำในช่วงเย็นสามารถสะสมเงินทุนได้จำนวนหนึ่ง จึงได้ลงทุนทำนาที่อำเภอลำลูกกาแต่ไม่ประสบความสำเร็จ ต่อมาในปี พ.ศ.2494 ตัดสินใจเปลี่ยนอาชีพจากการทำนามาแจวเรือรับจ้างและขายผัก เมื่อสะสมได้เงินจำนวนหนึ่งแล้วนำมาลงทุนเลี้ยงปลาในกระชังที่คลองบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

จากการแสวงหาข้อบกพร่องในการเลี้ยงปลา จากประสบการณ์ที่ได้รับตลอดระยะเวลา 12 ปี จึงสามารถแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี รู้จักการเลี้ยงปลาให้ได้ผลคืออย่างเต็มที่ รวมทั้งมีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการผสมเทียมพันธุ์ปลา ต่อมาได้ขยายกิจการการเลี้ยงปลาในกระชังจากคลองบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพฯ มาอยู่ที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก มีบ่อปลา 164 บ่อในเนื้อที่กว่า 200 ไร่ ตั้งชื่อบ่อเพาะเลี้ยงนี้ว่า “แสงสว่างพันธุ์ปลา” ซึ่งถือว่าเป็นฟาร์มปลาที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

สิ่งที่น่าสนใจและเรียนรู้

แสงสว่างพันธุ์ปลา เป็นสถานที่ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาในนาข้าว การเพาะพันธุ์ปลา การผสมเทียมปลา และการเลี้ยงสัตว์น้ำ ปลาที่ฟาร์มแห่งนี้เลี้ยงมีหลายชนิดได้แก่ ปลาจีน เช่นปลาเก๋ฮื้อ ปลาดิ้นฮื้อ และปลาช่งฮื้อ ส่วนปลาไทย เช่น ปลาดุก ปลาชวย ปลาตะเพียน ปลานิล ปลาไน ปลาช่อน ปลาชี่สก ปลาสกลิต ปลาแรด ปลาชี่สกไทย ปลานวลจันทร์ ปลาดุกบักอูย ปลานูปลาดุกบักอูย ปลาดุกรัสเซีย ปลาดุกด้าน ปลาดุกอูย ปลาหมอตาล ปลาหมอไทย ปลาการ์ป ปลานิลแดง ปลาชวยเผือก ปลาชกราย ปลากระพง ปลาน้ำจืด ปลาชี่สกเทศ ปลาหมอเทศ ฯลฯ

การเพาะพันธุ์ปลาดุกบักอูย

ประวัติความเป็นมา

เมื่อประมาณปลายปี 2530 เกษตรกรได้นำปลาดุกเทศเทศผู้ หรือ ปลาดุกรัสเซียจากประเทศลาวมาผสมข้ามพันธุ์กับปลาดุกอูยเทศเมียผลปรากฏว่าสามารถเพราะพันธุ์ได้ดี ปลาพันธุ์นี้มีอัตราการเจริญเติบโตเร็ว ทนทานต่อโรคสูง พันธุ์ปลาที่เกิดจากคู่ผสมนี้ทางการประมงให้ชื่อว่า “ปลาดุกอูยเทศ” แต่ชาวบ้านทั่วไปเรียกว่า “บักอูย” หรืออูยบ่อ (งานเอกสารคำแนะนำกองส่งเสริมการประมง กรมประมง. หน้า 1-2.)

เกษตรกรในอำเภอองครักษ์นิยมเลี้ยงปลาดุกผสมอูยเทศ หรือบักอูยเช่นเดียวกับเกษตรกรในจังหวัดอื่นๆ เพราะคุณสมบัติดังกล่าว และนิยมบริโภคเนื่องจากมีรสชาติดี ราคาถูก ฤดูเพาะพันธุ์ เริ่มต้นเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ปลาน้ำจืดนิยมเพาะพันธุ์โดยการฉีดฮอร์โมนผสมเทียม การคัดเลือกแม่พันธุ์อายุประมาณ 1 ปี หรือ 7-8 เดือน พ่อพันธุ์อายุประมาณ 1 ปีขึ้นไป หลังจากฉีดฮอร์โมนเร่งให้แม่ปลาไข่และฉีดฮอร์โมนให้พ่อพันธุ์มีน้ำเชื้อมากขึ้น เมื่อรีดไข่ปลาดุกตัวเมียและผ่าเอาไข่เชื้อจากตัวผู้ จำนวนไข่ประมาณ 1 กิโลกรัมใช้น้ำเชื้อตัวผู้ประมาณ 1-2 ตัว นำไข่ปลาดุกที่ได้รับการผสมกับน้ำเชื้อแล้วไปฟัก ทั้งนี้โรยไข่บนแผงผ้ามุ้งเขียวเบอร์ 20 ที่ระดับต่ำกว่าผิวน้ำประมาณ 4 นิ้ว ส่วนน้ำในบ่อมีระดับลึกประมาณ 7 นิ้ว เปิดน้ำไหลผ่านตลอดเวลาและควรมีเครื่องเพิ่มอากาศใส่ไว้ในบ่อฟักไข่ปลาด้วย ลูกปลาดุกที่ฟักออกเป็นตัวจะหลุดลงสู่พื้นก้นบ่อด้านล่าง แล้วย้ายแผงผ้าที่ใส่ฟักไข่ออกจากบ่อ อายุประมาณ 2 วัน เริ่มกินอาหารได้ ต่อจากนั้นขนย้ายปลาน้ำจืดบ่อซีเมนต์ขนาดประมาณ 2-5 ตารางเมตร เพื่ออนุบาลลูกปลาดุกที่มีขนาดเล็ก น้ำที่ใช้ในการอนุบาลลูกปลาควรเปลี่ยนถ่ายทุกวัน เพื่อป้องกันน้ำเน่าเสีย

ทั้งเร่งให้ปลาถูกกินอาหารและเจริญเติบโตดี ถ้าใช้บ่อดิน ในการอนุบาลลูกปลาอัตราการเจริญเติบโตและการอยู่รอดจะยากกว่าการอนุบาลในบ่อซีเมนต์

การเลี้ยงปลาคูบักอยู่ให้ได้ขนาดตามต้องการของตลาดควรย้ายปลาไปยังบ่อเลี้ยงซึ่งเป็นได้ทั้งบ่อซีเมนต์และบ่อดิน ส่วนฟาร์มที่อำเภอองครักษ์นิยมเลี้ยงในบ่อดินโดยการเตรียมบ่อปลาด้วยการตากกันบ่อให้แห้ง สะอาด ใส่ปูนขาวปรับสภาพดิน และใส่ปุ๋ยคอกเพื่อให้เกิดอาหารธรรมชาติสำหรับลูกปลา ระยะเวลาในการเลี้ยงปลาประมาณ 4-5 เดือนสามารถจับขายได้ การเลี้ยงปลาสำหรับผู้ขาดความชำนาญจะลำบากมากที่สุด เกษตรกรควรมีความมานะอดทน พยายามสังเกตสภาพน้ำ อาหาร การเจริญเติบโตของโรคต่างๆ ที่อาจจะเกิดกับปลา การเพาะขยายพันธุ์และการผสมเทียมเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ มีรายได้ดี นับเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวอำเภอองครักษ์อีกอาชีพหนึ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ : เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. 234-235.)

ภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในด้าน ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตำนาน และวรรณกรรมพื้นบ้านที่สืบสานกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมมาจนถึงปัจจุบันที่ควรแก่การอนุรักษ์ไว้สืบต่อไป ได้แก่สถานที่สำคัญต่างๆ เช่น ตำนานศาลเจ้าพ่อองครักษ์ วัดประสิทธิเวช งานจิตรกรรมที่เป็นศิลปกรรมท้องถิ่น วรรณกรรมพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน เป็นต้น

แหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่จะกล่าวไว้ในที่นี้ คือ

ตำนานสถานที่สำคัญ

เป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และสถานที่สำคัญทางศาสนา ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อองครักษ์

เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติไทยแห่งหนึ่ง ซึ่งมีประวัติความเป็นมาดังนี้คือ

ภาพประกอบ 7 ศาลเจ้าพ่อองครักษ์ (ถ่ายเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2550)

มีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่า ครั้นสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้น เถลิงถวัลย์ราชสมบัติได้เสด็จประพาสจังหวัดปราจีนบุรีโดยเสด็จทางน้ำผ่านตามลำน้ำนครนายก และได้เสด็จประทับแรมบริเวณที่ตั้งศาลเจ้าพ่อองครักษ์ปัจจุบัน ในระหว่างประทับแรมอยู่นั้นนายทหารราชองครักษ์ได้ป่วยและเสียชีวิตลง เพื่อเป็นที่ระลึกแก่ราชองครักษ์จึงได้สร้างศาลขึ้นเป็นอนุสรณ์และเรียกศาลแห่งนี้ว่า “ศาลเจ้าพ่อองครักษ์” และแม่น้ำบริเวณหน้าศาลเจ้าพ่อองครักษ์เป็นวังน้ำวน น้ำไหลเชี่ยวมากชาวเรือเชื่อว่ามีกระเชอเจ้าพ่ออยู่ ถ้าจะเอาเรือผ่านต้องทำพิธีเซ่นไหว้ด้วยมะพร้าวอ่อน แล้วจึงจะสามารถนำเรือผ่านไปได้อย่างปลอดภัย สำหรับทางราชการถือว่าน้ำตรงวังน้ำวนนี้เป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ จึงได้นำไปทำพิธีสงฆ์น้ำมูรธาภิเษกเมื่อคราวประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน

สิ่งที่น่าสนใจศึกษาและเรียนรู้

ศาลเจ้าพ่อองครักษ์แห่งนี้เป็นที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพนับถืออย่างยิ่งของชาวอำเภอองครักษ์ทั้งชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นอย่างมาก สำหรับในทางส่วนราชการแล้วถือว่าน้ำตรงวังน้ำวนตรงหน้าศาลเจ้าพ่อองครักษ์เป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ ได้นำน้ำไปทำพิธีสงฆ์น้ำมูรธาภิเษกในพระราชพิธีสำคัญเสมอ

ในความเชื่อของผู้เคารพนับถือบูชาเจ้าพ่อองครักษ์ โดยเฉพาะชาวอำเภอองครักษ์นั้น เจ้าพ่อองครักษ์ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ต่างพากันมากราบไหว้บูชาขอพร บนบานให้เกิดความสำเร็จต่างๆตามที่ปรารถนาและบังเกิดความเจริญรุ่งเรืองเป็น ศิริมงคลต่อกันมาหลายชั่วอายุคน ในการบนนั้นก็จะบอกเจ้าพ่อว่า จะถวายจิวหรือหมรสพินแบบต่างๆหรือไม่ก็บนบอกว่า

จะขอถวายหัวหมู มะพร้าวอ่อน ประทัดพวงใหญ่ หรือไม้กัณฑ์ชาที่มวนเป็นบุหรีซึ่งบอกกันว่าเจ้าพ่อชอบมากเป็นพิเศษ แต่ละปีหลังจากเทศกาลตรุษจีนแล้ว 15 วัน ชาวองครักษ์จะถือว่าเป็นวันเกิดของเจ้าพ่อองครักษ์ ตั้งแต่ตอนเช้าของวันดังกล่าวก็จะมีประชาชนของอำเภอองครักษ์ต่างพากันมาเช่นไหว้โดยนำ หมู เป็ด ไก่ ผลไม้ และขนมพร้อมเครื่องเช่นไหว้ชนิดต่างๆ เดินทางมายังบริเวณศาลเจ้าพ่อ นำสิ่งของที่เตรียมมากราบไหว้บูชาถวายเจ้าพ่อ ในช่วงเดือน 9 ของทุกๆปีจะมีจิวประจำปีเพื่อถวายเจ้าพ่อเป็นเวลา 5 วัน 5 คืน ตอนเช้าก่อนเริ่มงานจะมีการอัญเชิญรูปปั้นเจ้าพ่อองครักษ์พร้อมทั้งกระถางรูปและกระถางน้ำมันตั้งของเจ้าพ่ออยู่กลางขบวน แห่รอบตลาดเขตเทศบาลตำบลองครักษ์ ซึ่งขณะขบวนแห่เจ้าพ่อไปนั้นก็จะมีประชาชน ชาวบ้าน ร้านค้าต่างๆพากันตั้งเครื่องบูชาจุดธูป จุดประทัดถวาย เจ้าพ่อตลอดเส้นทางที่ขบวนเจ้าพ่อแห่ผ่านเป็นจำนวนมาก ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ผสมผสานกันระหว่างประเพณีไทยและจีนที่สืบทอดกันมานานนับร้อยปี (พระครูอดุลวุฒิกร วัดองครักษ์ธรรมปัญญาาราม. ผู้เล่า)

วัดประสิทธิเวช

เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางศาสนาแห่งหนึ่งในจังหวัดนครนายก เป็นสถานที่ที่ประกอบพิธีกรรมทางคติความเชื่อ การสวดและเคราะห์ต่อชะตา การเสริมดวงเสริมบารมี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสถานที่ที่มีพุทธศาสนิกชนมาเข้าร่วมวิปัสสนากรรมฐานเป็นประจำทุกปี

ประวัติความเป็นมา

วัดประสิทธิเวชเป็นเก่าแก่ของอำเภอองครักษ์ชาวบ้านมักเรียกกันติดปากว่า “วัดเก่า” หรือ “วัดบางปรากฏ” เพราะสมัยแรกชื่อจริงว่า “วัดบางปรากฏ” ชื่อตามหมู่บ้านแล้วมาเปลี่ยนเมื่อปีพ.ศ. ใดไม่ทราบไม่มีหลักฐานปรากฏ ปัจจุบันวัดประสิทธิเวช ตั้งอยู่ที่ หมู่ 10 ตำบลบางปลากด อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ในพื้นที่ 21 ไร่ 3 งาน 35 ตารางวา ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของที่ว่าการอำเภอองครักษ์ ระยะทาง 12 กิโลเมตร ก่อสร้างครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2223 ต่อมาอุโบสถหลังเก่าชำรุดทรุดโทรมลงไม่สามารถบูรณะซ่อมแซมได้จึงได้สร้างใหม่เมื่อ พ.ศ. 2530 วัดประสิทธิเวชมีผู้เล่าสืบทอดกันมาว่า มีอุบาสกใจบุญผู้หนึ่งชื่อนายสิทธิ มีภรรยาชื่อ นางเวช ได้เป็นผู้ริเริ่มก่อสร้างเป็นครั้งแรก วัดจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “วัดประสิทธิเวช” ตามชื่อผู้ริเริ่มก่อตั้ง

เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน คือ พระครูสุทธิศีลคุณ วัดนี้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างของกรมการศาสนาใน ปี พ.ศ. 2536 และเป็นวัดตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น ปี พ.ศ. 2537

ภาพประกอบ 8 วัดประสิทธิเวช และพระครูสุทธิศีลคุณ (ถ่ายเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2550)

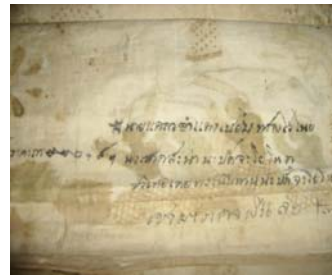
สิ่งที่น่าสนใจเรียนรู้

สิ่งสำคัญๆในวัดประสิทธิเวชเป็นวัดที่ประชาชนทั่วไปเคารพ นับถือ ศรัทธา คือ หลวงพ่อชา (พระครูศรีรัตนันท์) ผู้ที่เลื่อมใสทุกสารทิศจะมาปล่อยนกปล่อยปลา ทำสังฆทาน ทำพิธีสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา บังสกุศลเป็นบังสกุศลตาย เมื่อยามมีทุกข์ ไม่สบายใจ ผู้ที่เลื่อมใสเคารพศรัทธาก็จะพากันมาที่วัดประสิทธิเวชแห่งนี้เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชนจนญาติโยมบริจาคทรัพย์สร้างอาคารจำนวน 14 ล้านบาท เป็นอาคาร 2 ชั้น ชั้นที่ 2 เป็นกุฏิพระสร้างเป็นเรือนไทยเป็นจุดชมวิวยามเช้า มีศาลากลางน้ำและศาลาริมน้ำทรงไทยไว้เป็นที่นั่งพักผ่อนของประชาชนที่มาวัดประแห่งนี้ (เอกสารข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอองครักษ์)

งานจิตรกรรมภาพเขียน

เป็นงานศิลปะภาพเขียนสีบนผืนผ้าซึ่งมีหลงเหลือเพียงแห่งเดียวเท่านั้น คือ ที่วัดคลองครักษ์ ธรรมปัญญาาราม อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

งานจิตรกรรม
ภาพพระบฏวัดดองครักษ์

ภาพประกอบ 9 งานจิตรกรรมภาพพระบฏวัดดองครักษ์ (ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2550)

ณ ตำบลดองครักษ์ อำเภอดองครักษ์ จังหวัดนครนายก เป็นภาพจิตรกรรมงานเขียนสีน้ำมันพื้นผ้าโทนสีเนื้ออมส้มตัดเส้นด้วยสีดำ ด้านหลังภาพแต่ละภาพเขียนราคาและชื่อผู้เช่าถวาย เป็นภาพเรื่องราวเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ 13 ภาพ ท่านเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันคือ พระครูอุบลคุณากร ได้เก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีภาพบนตู้ลายรดน้ำที่น่าสนใจที่ควรอนุรักษ์และศึกษาไว้เพื่อเป็นมรดกทางศิลปกรรมสืบไป

สถานที่ตั้ง ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำนครนายก หมู่ที่ 7 ตำบลทรายมูล อำเภอดองครักษ์
จังหวัดนครนายก

ภูมิปัญญา พระครูอุบลคุณากร เจ้าอาวาสวัดดองครักษ์ธรรมปัญญาาราม อำเภอดองครักษ์
จังหวัดนครนายก

วรรณกรรมพื้นบ้าน

วรรณกรรมพื้นบ้านในอำเภอองครักษ์ ประชาชนเคยมีความเชื่อและผูกพันกับนิทานพื้นบ้านเรื่อง “กระต่ายสามขา และ “ตำนานบึงพระอาจารย์” ซึ่งเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านเกี่ยวกับคติทางพระพุทธศาสนาที่เล่าสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้วยวิถีแห่งหนังสือ วรรณกรรมพื้นบ้านหรือวรรณกรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งที่แสดงถึงพื้นฐานทางสังคมสภาพการดำรงชีวิต และมโนทัศน์ของผู้แต่ง ตลอดจนสำนวนภาษาในท้องถิ่น ซึ่งเปรียบเสมือนภาพสะท้อน วิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ และวิถีชีวิตของสังคมนั้นๆ ทุกด้าน นอกจากนี้ยังเป็นแหล่ง ข้อมูลบันทึกตามขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชนในท้องถิ่นเป็นแบบฉบับให้คนในยุคต่อมา ยึดถือและปฏิบัติตามรวมทั้งสนองความต้องการของกลุ่มชนในท้องถิ่น ทั้งความบันเทิงอธิบายสิ่งที่ไม่เข้าใจสอนจริยธรรมและพฤติกรรมในการดำรงชีวิตด้วยวิธีเล่า ขับร้อง พูดโต้ตอบ อ่าน เขียน ในรูปแบบของการอ่าน หนังสือผูก เล่านิทาน ตำนาน เพลงกล่อมเด็ก ภาษิตจารโนบายาน ฯลฯ ตัวอย่างของวรรณกรรมพื้นบ้านที่จะกล่าวถึงได้แก่

นิทานพื้นบ้านเรื่อง กระต่ายสามขา (ตำนานบึงพระอาจารย์)

เมื่อครั้งอดีตกาลที่ล่วงมาแล้วมีพระอาจารย์ผู้เรืองวิชารูปหนึ่ง (ไม่ปรากฏชื่อ) จำพรรษาอยู่ที่วัดโพธิ์แทน (ตำบลบางปลาจืด อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก) วันหนึ่งมีโยมคนหนึ่งได้นำกระต่ายมาถวายอาจารย์ในเวลาวิกาล พระอาจารย์หรือหลวงพ่อก็จึงเรียกสามเณรรูปหนึ่งมา แล้วสั่งให้สามเณรนำกระต่ายไปย่างเอาไว้ฉันทเช้า สามเณรรับกระต่ายไปย่าง ขณะที่ย่างอยู่นั้นได้ส่งกลิ่นหอมนำรับประทาน สามเณรอดทนต่อกลิ่นหอมอันนำรับประทานไม่ไหวจึงได้นำขากระต่ายมาหนึ่งข้างแล้วนำไปฉันทโดยไม่ให้ผู้ใดรู้เห็นส่วนที่เหลือนำไปเก็บไว้เพื่อจะถวายให้พระอาจารย์ในตอนรุ่งเช้า ครั้นถึงเวลาพระฉัน เข้าสามเณรจึงนำเอากระต่ายที่เหลือสามขานั้นมาถวายแด่พระอาจารย์เพื่อฉันเมื่อพระอาจารย์รับไว้และเห็นว่ากระต่ายมีเพียงสามขา จึงถามสามเณรนั้นว่า “เณร กระต่ายไปไหนหนึ่งขา” เณรจึงตอบว่ากระต่ายมีสามขา พระอาจารย์บอกว่า “กระต่ายจะต้องมีสี่ขา” สามเณรก็ตอบขึ้นคำเดิมเสมอว่ากระต่ายมีสามขา พระอาจารย์จะถามสักเท่าใด สามเณรก็ตอบว่ามีสามขาอยู่เช่นเดิม หรือจะลงโทษเข็ญติสามเณรก็ตอบว่ามีสามขาอยู่อย่างเดิม เสมอไม่ยอมรับว่ากระต่ายมีสี่ขา พระอาจารย์พิจารณาแล้วเห็นว่าสามเณรผู้นี้มีใจเด็ดเดี่ยว เมื่อพูดอย่างไรแล้วก็ยืนยันอยู่อย่างนั้น ไม่ยอมรับสารภาพหรือเปลี่ยนคำพูดเดิม พระอาจารย์จึงถาม

สามเณรว่า “เณรจะไปฉันท้าวกับพระเจ้าแผ่นดินได้ไหม” สามเณรตอบว่าได้ พระอาจารย์เห็นว่าสามเณรมีความกล้าหาญมาก เมื่อใช้ให้ทำอะไรก็พึงทำทุกอย่าง พระอาจารย์ได้ลงยันต์ให้สามเณรแล้วบอกว่าเมื่อจะเข้าไปฉันท้าวกับพระเจ้าแผ่นดินให้เอาผงนี้ชโลมทาตัวให้ทั่วตัวสามเณรก็รับผงยันต์จากพระอาจารย์แล้วปฏิบัติตามคำสั่งของพระอาจารย์ทุกประการ

สามเณรเข้าไปในพระบรมราชวัง เมื่อถึงกำหนดพระเจ้าแผ่นดินเสวยพระกระยาหาร สามเณรก็ร่วมฉันท้าวกับพระกระยาหารกับพระเจ้าแผ่นดิน(ไม่ปรากฏเวลาชัดเจน) พระเจ้าแผ่นดินทรงสังเกตความผิดปกติพระกระยาหารที่โรงครัวของพระราชวังจัดมาไม่พอเสวย ครึ่งก่อนเมื่อเสวยจึงเกิดความสงสัยแล้วรับสั่งให้พนักงานโรงครัวจัดอาหารเพิ่มและให้รสอาหารเผ็ดร้อน พนักงานโรงครัวปฏิบัติตามรับสั่ง เมื่อถึงเวลาเสวยพระกระยาหาร สามเณรได้อันอาหารพร้อมพระเจ้าแผ่นดิน มือนั้นสามเณรฉันท้าวกับอาหารเผ็ดร้อนเข้าไปจึงมีเหงื่อออก ทำให้ผงทาตัวละลายออกมาจนปรากฏร่างของสามเณร พระเจ้าแผ่นดินทอดพระเนตรแล้วมีพระราชดำรัสถามสามเณรว่า “ท่านมาจากไหน ใครใช้ให้มา” สามเณรทูลถวายว่า “พระอาจารย์เป็นผู้ใช้ให้มา” แล้วทรงถามว่า “อยู่ที่ไหน” สามเณรจึงทูลถวายว่า “อยู่ที่วัดโพธิ์แทน” พระเจ้าแผ่นดินรับสั่งให้ทหารพระราชวังนำตัวสามเณรไปกักขังไว้

ในขณะนั้นข่าวเล่าลือมาถึงพระอาจารย์ว่าสามเณรได้ถูกกักขังอยู่ในพระราชวัง พระอาจารย์จึงไปเยี่ยมลูกศิษย์ของตนในพระราชวัง ขออนุญาตเจ้าหน้าที่เวรยามเพื่อเยี่ยมสามเณร พระอาจารย์ได้เสกหมากให้สามเณรฉันท้าวกิน สามเณรจึงหนีออกจากที่คุมขังได้พระอาจารย์และสามเณรจึงกลับไปอยู่ที่วัดตามเดิม ต่อมาพระเจ้าแผ่นดินพร้อมทหารมหาดเล็กได้เดินทางไปจับพระอาจารย์และสามเณร ระหว่างทางไปวัดโพธิ์แทนนั้นต้องข้ามแม่น้ำเพื่อขึ้นฝั่งแล้วเดินทางเข้าสู่วัดโพธิ์แทน (ปัจจุบันในหมู่บ้านนั้นเรียกว่า “ลาดสะเอ็ด” ซึ่งเพี้ยนไปแต่เดิมชาวบ้านเรียกว่า “ท่าเสด็จ”) พระเจ้าแผ่นดินเสด็จถึงเวลาเช้าขณะที่พระอาจารย์ พระสงฆ์ และสามเณรกำลังฉันท้าวกินอาหาร ทหารเข้าไปล้อมเพื่อจะจับ พระอาจารย์จึงขออนุญาตฉันท้าวกินอาหารให้เรียบร้อยก่อน เมื่อฉันท้าวกินแล้วพระอาจารย์ จึงถามลูกศิษย์และสามเณรว่า “ใครจะไปกับพระอาจารย์บ้าง” บรรดาลูกศิษย์และสามเณรตอบว่าไป พระอาจารย์ จึงเสกน้ำมันต์ในขันน้ำสำหรับรับอาหาร แล้วเสกน้ำมันต์นั้นไปยังศิษย์ สามเณรกลายเป็นลูกกึ่งลูกปลา ข้างพระอาจารย์กลายเป็นนกกกระยางจิกลูกกึ่งลูกปลาคาบบินหนีไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบันเรียกว่า “บึงพระอาจารย์” หรือ “วัดปากคลอง” พระอาจารย์ได้พักอยู่ที่นั่นต่อมา (พระครูอรุณธรรมประวัติ วัดอรุณนาราม : ผู้เล่า)

การละเล่นพื้นบ้าน

การละเล่นพื้นบ้าน หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ การขับลำนำ การพ็อนรำ การคิดวิธีเล่นพื้นบ้าน การละเล่นเพลงระบำในจังหวัดนครนายก ส่วนใหญ่เล่นในงาน มงคล งานรื่นเริง และเทศกาลต่างๆ เช่น งานตรุษสงกรานต์ งานสารท งานบวช ฯลฯ กาลเล่นมี มาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (การบอกเล่าของนางทองอยู่ รักษาพล)

การเล่นเพลงระบำบ้านนาประกอบด้วย พ่อเพลง แม่เพลง ตั้งแต่ 2-3 คนขึ้นไป มีลูกคู่ ร้องรับ 1-2 คน แล้วสามารถเล่นเพลงระบำได้ การกำหนดจังหวะใช้การปรบมือเนื้อหาเล่นเป็น ชุดๆตั้งแต่ไหว้ครู เกริ่นชวนฝ่ายหญิงรำ ฝ่ายหญิงไหว้ครูแล้วเริ่มว่าบทแต่งตัว ซึ่งหมายความว่า จะออกไปพบแล้ว “ประ” คำพูดกัน มีแขวงอื่นๆ เช่น แขวงนา แขวงเกวียน ฯลฯ อาจเล่นเป็น เรื่องราวทางวรรณคดี เช่น ไชยเชษฐ ลักษณาวศ ฯลฯ จบลงด้วยบทลา การเล่นเพลงส่วนใหญ่ เล่นกันในเวลาประมาณ 20 นาทีถึงเที่ยงคืน หรือเล่นตั้งแต่หัวค่ำถึงรุ่งเช้า

เพลงระบำบ้านนามีลักษณะแตกต่างจากเพลงระบำบ้านไร่คือ ลูกคู่ร้องรับว่า “แถวรำเข้า เอย รำเอย รำเอย ไม้ลายเขาร่างเอย” ลูกคู่ชายรับว่า “ชาไว้” ลูกคู่หญิงรับว่า “ฉาดชา” หรือ “ฉาเอย” แม่เพลงระบำบ้านนามีชื่อเสียงคือ “นางทองอยู่ รักษาพล” ได้รับพระราชทานโล่ในฐานะแม่เพลงพื้นบ้านภาคกลางจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะแม่เพลงพื้นบ้านภาคกลาง เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2525 และสำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติได้พิจารณา คัดสรรให้เป็นศิลปินเพลงพื้นบ้านแห่งชาติ พ.ศ. 2528 นางทองอยู่ รักษาพล ถึงแก่กรรมก่อนเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2528 อายุได้ 92 ปี ส่วนพ่อเพลงแม่เพลง ที่สนับสนุนงานแสดงวัฒนธรรมของจังหวัดนครนายก คือ นายแสวง ดอกบัว นางเลียม ชื่นอารมณ์ นางเตี้ย ช้างเฉลิม นางซ้อย มูลศรี นางมะลิ มูลศรี และนายลบ (ไม่ทราบนามสกุล ถึงแก่กรรม แล้ว)

ตัวอย่างเพลงระบำ “บ้านนา”

<p>“ไหว้ครู” มือข้าพเจ้าสิบนิ้ว มีทั้งดอกไม้ธูปเทียนบูชา จะไหว้พระธรรมที่เลิศ ขอให้คุณพระรัตนตรัย ข้าพเจ้าจะคิดอะไรมาคลลใจคลลจิต เสร็จการไหว้พระเลยหันมาไหว้ครู จะไหว้ครูนี้ครูณาบไหว้ครูรับครูกลอง ถ้าผู้ใดคิดสู้ ขอให้ครูประสิทธิ์ เสร็จจากไหว้ครูเลยหันมาไหว้คุณ</p>	<p>ยกขึ้นวางหว่างคิ้วเหนือเศียร ข้าจะไหว้พระพุทธรูเจ้าที่ล้ำ จะไหว้พระสงฆ์องค์ประเสริฐที่อยู่ตามวัดวา มาคลลใจข้าพเจ้าเมื่อกระผมจะกล่าววาจา ที่ข้าพเจ้าคิดว่าอะไร ที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ เอามา ไหว้ครูระบำ รำร้อง สอนมา ขอให้มันแพ้ฤทธิ์ไปด้วยอำนาจครูบา ที่ท่านได้เกื้อหนุนลูกมา</p>
---	--

(สารสนเทศ : ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครนายก)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการประกอบอาชีพ

ภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ หมายถึง ความรู้ ทักษะ ความสามารถในการประกอบอาชีพแบบพึ่งพาตนเองเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น เป็นการประยุกต์ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์และสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นการประกอบอาชีพของประชาชนที่ถือเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้แก่ชุมชนถือเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ได้แก่

ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาเรซิ่น

ประวัติความเป็นมา

ในปี พ.ศ. 2530 มีคนในหมู่ 7 ตำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์ เข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ และได้รู้จักกับคนที่ทำงานเรซิ่นและได้ทดลองทำดู อยู่ต่อมาได้เดินทางกลับบ้านและไม่มียานพาหนะจึงทดลองทำตุ๊กตาเรซิ่นขายแล้วนำออกขายด้วยตนเองงานที่ทำออกขายชิ้นแรกเป็นงานประเภทเครื่องบูชาที่อยู่ตามศาลพระภูมิ เช่น ช้าง ม้า ตา ยาย ตุ๊กตาเรียกว่าตุ๊กตาเสียวะบาล เดิมทีตุ๊กตาเหล่านี้เป็นไม้แกะสลัก ปูนพลาสเตอร์ ถ้าเป็นปูนพลาสเตอร์จะไม่ทนนาน ต่อมาได้มีการขยายงานเป็นรูปแบบต่างๆที่เห็นว่าทำได้เช่น กุมาร นางกวัก เทวดา เทพต่างๆ ส่งขายตามร้านเครื่องบูชา จากครั้งแรกเริ่มต้นทำงานนี้เพียง 2 คน สามีกรรยาต่อมามีงานมากขึ้นจึงแบ่งงานให้คนข้างบ้านไปลองทำดูและมีการขยายงานออกไปบริเวณบ้านข้างเคียงมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2542 ได้จัดตั้งกลุ่มอาชีพขึ้นทางสำนักงานพัฒนาชุมชนองครักษ์ได้เข้ามาสำรวจ จ.ป.ฐ. และได้พูดคุยถึงปัญหา อุปสรรคของแต่ละอาชีพและได้แนะนำให้นายมานพ จันทร์ทอง รวบรวมคนที่มีอาชีพเดียวกันนี้จัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพใช้ชื่อว่า “กลุ่มอาชีพตุ๊กตาเรซิ่น” ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2542 มีสมาชิกก่อตั้ง 28 คน โดยการแนะนำของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอองครักษ์ประสานงานกับนายมานพ จันทร์ทอง ต่อมาได้รับเงินสนับสนุนจากโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนและได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดนครนายกดำเนินการจัดหาวิทยากรที่มีความรู้เรื่องนี้มาเปิดอบรมให้ พ.ศ. 2544 ได้กู้ยืมเงินจากธนาคารออมสินและได้รับการสนับสนุนจากอุตสาหกรรมจังหวัดนครนายกเข้ามาดูแลแก้ไขปัญหาดังกล่าวเช่น จัดหาเครื่องมือ ครุภัณฑ์ หาแหล่งเงินทุน เปิดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในกลุ่มประสานงานเรื่องการบรรจุภัณฑ์ ออกแบบชื้อสินค้า เป็นต้น

ภาพประกอบ 10 ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาเรซิ่น (ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2550)

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

รูปแบบของงานที่ผลิต

เป็นงานที่ทำจากเรซินทุกชนิด เช่น เครื่องบูชา พระ กุมาร นางกั๊ก เทพ เทวดาต่างๆ ที่เรียกว่าตุ๊กตาเสียดะบอลและงานที่เป็นของฝาก ของชำร่วย ของที่ระลึก

ขั้นตอนการผลิตตุ๊กตาเรซิน

1. หาแบบที่ต้องการ เช่น หุ่นปั้นจี๊ต๊ิง หรือรูปแบบอื่นๆที่ต้องการ
2. ทำแบบแม่พิมพ์ด้วยยางซิลิโคน
3. หล่อด้วยน้ำยาเรซินโดยการเทลงไปในแม่พิมพ์ยางซิลิโคน
4. เมื่อซิลิโคนแข็งตัวดีแล้ว ถอดแม่พิมพ์ออก ตะไบขัดแต่งตะเจ็บส่วนเกินออก
5. ลงสีตามต้องการ
6. เก็บรายละเอียดของงาน บรรจุใส่กล่องตามชนิดผลิตภัณฑ์ ส่งขายตามตลาด

วัสดุที่ใช้ ได้แก่ น้ำยาเรซิน ตัวทำแข็ง โคมอน ยางซิลิโคน สีผสมเรซิน แคลเซียม ฟู นพลาสเตอร์ สีน้ำ สีน้ำมัน สีต่างๆ ทินเนอร์ แลคเกอร์ ใยแก้ว ดินน้ำมัน เครื่องประดับอุปกรณ์ ตกแต่งต่างๆ

เครื่องมืออุปกรณ์ ได้แก่ ปีมลม กาพ่นสี แอบัตเก็บงาน สว่าน หินเจ็บ เลื่อยมือ ตะไบ ฟูกัน และแปรงทาสี

จุดเด่นของงาน มีรูปแบบที่หลากหลายเป็นที่นิยมและสวยงามทันสมัย

บ้านทรงไทย

ประวัติความเป็นมา

นายแพ เสนอใจ ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านโพธิ์แทน อำเภองครักษ์ ได้ริเริ่มทำบ้านทรงไทย ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2546 โดยการจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพผลิตบ้านจำลองทรงไทย ซึ่งในปัจจุบันมีสมาชิก ในกลุ่มจำนวน 25 คน กลุ่มอาชีพทำบ้านทรงไทยนี้ส่วนใหญ่แล้วจะทำเป็นอาชีพเสริมหลังจากการทำนาแล้วเสร็จ เนื่องจากในฤดูแล้งน้ำสำหรับทำนามีน้อยไม่เพียงพอกับการ จึงหันมาทำบ้านทรงไทย ที่บ้านของผู้ใหญ่แพ เป็นแหล่งสาธิตการทำบ้านเรือนไทย และนอกจากนี้แล้วยังเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสอนนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆในอำเภองครักษ์ ที่มีความสนใจต้องการเรียนรู้และทำเป็น นอกจากนั้นแล้ว ผู้ใหญ่แพยังรับสอนคนในหมู่บ้าน รวมถึงคนที่สนใจจาก จังหวัดใกล้เคียงมาเรียนด้วย

สิ่งที่น่าสนใจเรียนรู้

เป็นรูปแบบบ้านทรงไทยมีหลายรูปแบบ มีทั้งบ้านเดี่ยว บ้านคู่ บ้าน 5 หลัง เป็นการนำเยื่อไม้สักที่เป็นแผ่นมาตัดเป็นลายฉลุ ใช้กาวทาในการประกอบบ้านทรงไทยต้องทำให้รูปทรงบ้านแข็งแรง การทำบ้านทรงไทยเป็นการฝึกสมาธิอย่างหนึ่งและทำให้คนใจเย็นขึ้น ปัจจุบันบ้านทรงไทยเป็นที่นิยมของชาวต่างชาติสั่งซื้อบ้านทรงไทยมาเป็นจำนวนมาก จึงมีแนวโน้มจะถ่ายทอดเผยแพร่วิชาความรู้ดังกล่าวให้ผู้ที่สนใจศึกษาเพื่อนำไปประกอบอาชีพได้

ภาพประกอบ 11 แบบจำลองบ้านทรงไทย (ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2550)

การทำรูปหอม

การทำรูปหอม ณ ตำบลบางปลาจอก

รูปเป็นเครื่องหอมชนิดหนึ่งที่คู่กับเทียนในพิธีกรรมทางศาสนา และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อต่างๆของมนุษย์ รูปหอมจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการประกอบพิธีกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตโดยตรง บริเวณตำบลบางปลาจอก อำเภองครักษ์ เป็นแหล่งผลิตรูปหอมที่สำคัญแห่งหนึ่งเพื่อจำหน่ายยังตลาดทั่วไป โดยเฉพาะที่บ้านเลขที่ 45/2 หมู่ 5 ตำบลบางปลาจอก อำเภองครักษ์ นายเชื่อง มะลิขาว ซึ่งเดิมเคยเป็นลูกจ้างร้านทำรูปในกรุงเทพฯ ด้วยความชำนาญเป็นพิเศษและสนใจการทำรูปหอมจริงจึงจึงได้ออกจากโรงงานรูปดังกล่าวมาประกอบธุรกิจทำรูปหอมขนาดครอบครัวที่บ้านของตนเองโดยใช้อุปกรณ์ต่างๆในการผลิต เช่น ก้าน (ไม้ไผ่) จี้เกลี้ยง เป็นต้น

ภาพประกอบ 12 การทำรูปห่อม (ถ่ายเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2550)

ขั้นตอนและวิธีการทำรูปห่อม มีดังนี้

- นำก้อนรูปมาจุ่มน้ำตามระดับความยาวของเนื้อรูปที่
- นำก้อนรูปที่จุ่มน้ำแล้วมาคลุกขี้เถ้าที่ผสมขาว
- เขย่าก้อนรูปให้แน่นและเรียบ (เรียก
- ทำซ้ำๆกันประมาณ 4-5 ครั้ง ให้มีความหนาของเนื้อรูปจับก้อนรูปตามต้องการ
- นำไปตากให้แห้ง แล้วจุ่มก้อนในน้ำผสมสีแดงที่ก้อนรูปจะมีสีแดง
- ถ้าเป็นรูปห่อมให้ใช้น้ำหอมฉีดเนื้อรูปก่อนบรรจุห่อ

ธุรกิจการทำรูปดังกล่าวเริ่มต้นจากกิจการเล็กๆ ครอบครัวแล้วนำออกสู่ตลาดการขายส่ง จนขยายวงกว้างออกสู่จังหวัดต่างๆ ได้แก่ กรุงเทพฯ นนทบุรี สระบุรี ฯลฯ แล้วขยายกิจการเป็น โรงงานขนาดย่อมมีพนักงานประมาณ 25 คน ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นและหมู่บ้านเดียวกันเป็นการ ส่งเสริมรายได้ให้แก่ชาวบ้านในท้องถิ่น

การทอเสื่อ การทอเสื่อ ก ณ ตำบลศิระกระบือและตำบลโพธิ์แทน

ประวัติความเป็นมา

การทอเสื่อ เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นผลงานที่ทำด้วยมือ เรียบง่าย มุ่งประโยชน์ในการใช้สอยมากกว่าด้านคุณค่าทางศิลปะเป็นผลงานฝีมือช่างของคนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง โดยถ่ายทอดวิธีการและรูปแบบมาจากบรรพบุรุษ มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำรงชีวิตของชาวบ้านทั้งในทางตรงและทางอ้อม

การทอเสื่อเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้ปูเสื่อและแลกเปลี่ยนซื้อขาย อำเภอองครักษ์มีแหล่งทอเสื่อที่ตำบลโพธิ์แทน และตำบลศิระกระบือซึ่งทอเสื่อ กันเป็นล่ำเป็นสันมานานหลายสิบปีแล้ว โดยเริ่มทำเสื่อที่ตำบลศิระกระบือก่อน ต่อมาเมื่อประมาณ 40-50 ปี ที่แล้วตำบลโพธิ์แทนจึงนำพันธุ์กกจากตำบลศิระกระบือมาปลูกและทอเสื่อ ทั้งนี้จะเริ่มปลูกกกประมาณเดือนเมษายนของทุกปี ใช้เหง้าปลูก วิธีการทำเหมือนนาข้าว ควรมีน้ำมากเพื่อช่วยเลี้ยงลำต้นประมาณเศษ 3 ส่วน 4 ของต้นกกเพื่อพุงลำต้น ถ้าน้ำน้อยลำต้นจะหัก ปลูกประมาณสามเดือนจึงตัดได้ หลังจากนั้นอาจสัลดเส้นกก คือ เสื่อเส้นกกตามขนาดความยาว 4,5,6,7 และ 8 คืบแต่ในปัจจุบันไม่นิยมกก 4 คืบ ต่อจากนั้นจึงตัดเส้นกกตากแดดจัดๆสัก 2 วัน นำบางส่วนมาข้อมสีแล้วนำไปใช้เป็นเส้นทอ

เสื่อกกของอำเภอองครักษ์ทอเป็นเสื่อลายซัด (เสื่อโหล) ทุกขนาดความยาว 1.80 เมตร ราคาส่งประมาณ 30- 80 บาท ไม่นิยมทำเสื่อยาวๆเพราะขายยาก และไม่นิยมทำเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องใช้ใช้อื่น การทอนิยมใช้สีกกตามธรรมชาติ มีกสิที่ข้อมแล้วมาแทรกสับ หว่าง ตามความเหมาะสม

ภาพประกอบ 13 แสดงขั้นตอนการทอเสื่อ

การทำไม้ถัก

ประวัติความเป็นมา

อำเภอองครักษ์เป็นท้องถิ่นที่มีแหล่งไม้ดอกไม้ประดับที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับถือกำเนิดมาจากความขยันความวิริยะ อุตสาหะของชาวไทยเชื้อสายจีนธรรมดาคนหนึ่งชื่อ นายบุน แซ่โค้ว โดยเริ่มจากธุรกิจเล็กๆ ในชุมชนและขยายเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ จนกระทั่งเป็นธุรกิจระดับประเทศ ปัจจุบันมีเกษตรกรในอำเภอองครักษ์จำนวนมากที่ดำเนินรอยตามแนวทางของบรรพบุรุษจนประสบความสำเร็จในอาชีพดังกล่าว

ภาพประกอบ 14 การทำไม้ถัก (ถ่ายเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2550)

สิ่งที่น่าสนใจเรียนรู้

จากการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับที่มีปริมาณมากนับล้านต้นทำให้มีกล้าที่ตกค้างมีขนาด ความสูงเกินความต้องการของตลาดจำนวนมาก ดังนั้น นายมานพ ชมพู ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงคิดหาวิธีเพิ่มมูลค่ากล้าไม้ที่ตกค้างเหล่านั้น โดยการนำไม้เหล่านั้นมาถักเป็นรูปร่างต่างๆ เช่น กระเช้า หัวใจ กำแพง แจกัน ปรากฏว่าเป็นที่นิยมของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างยิ่ง จึงได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับและการเพิ่มมูลค่าผลผลิต (ไม้ถัก) และจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้อาชีพ คลอง 15 จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนโดยมีนายมานพ ชมพู เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจและฝึกทักษะให้กับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถขยายพันธุ์กล้าไม้และเพิ่มมูลค่าผลผลิตโดยการถักต้นไม้ได้อย่างมีคุณภาพ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเทคโนโลยี

ภูมิปัญญาด้านเทคโนโลยีเป็นความรู้ความสามารถของชุมชนที่คิดประดิษฐ์ผลงานจาก วัสดุธรรมชาติ และ/หรือวัสดุเทียมเป็นการผลิตผลงานที่เลียนแบบธรรมชาติ ซึ่งได้แก่

ผลิตภัณฑ์โลหะเทียม

ประวัติความเป็นมา

ร้อยเอกวิเชียร จิตะสมิต อดีตเคยเป็นวิทยากรในการสอนวิชาอาชีพเสริม และ หน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ได้ส่งไปอบรมวิชาอาชีพเสริมจากหลายหน่วยงานทำให้มีความรู้ หลากหลายในสายวิชาชีพ ทั้งเรื่องการทำหยกเทียม การทำผ้ามัดย้อมและอื่นๆ หลังจากที่เริ่มนำ ความรู้ต่างๆ ที่ได้เรียนมาประยุกต์เพื่อสร้างภาพแกะสลักโลหะเทียมขึ้นมาในตอนแรกเริ่มทำกัน เฉพาะในครอบครัว ต่อมาเพื่อนบ้านเห็นว่าการทำงานภาพแกะสลักโลหะเทียมเป็นงานที่น่าสนใจ สามารถสร้างรายได้เป็นอย่างดีจึงขอเข้ามาศึกษาเรียนรู้จนปัจจุบันกลุ่มที่สร้างผลงานชนิดนี้มี จำนวนสมาชิกมากกว่า 10 ครอบครัว นอกจากนี้ภาพแกะสลักโลหะเทียมนี้ยังได้รับรางวัลรอง ชนะเลิศอันดับ 2 ประเภทของที่ระลึกศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

สิ่งที่น่าสนใจเรียนรู้

ผลงานภาพแกะสลักโลหะเทียมนี้มีความน่าสนใจอยู่ที่ผลงานทำมือ ภาพที่ออกมามีความ สวยงาม หรรษา ดูสวยสมจริง เหมือนกับโลหะแท้ไม่มีผิดเพี้ยน เช่น ภาพพระรามแผงศรที่อยู่ใน กรอบสีทองอร่ามตัดกับสีเงินโบราณของโลหะเทียมที่ดูเหมือนภาพที่แกะสลักออกมาจากภาพโลหะ จริง ลวดลายที่โค้งมนแสดงถึงความสวยงามอ่อนช้อย สีของภาพเหมือนภาพเก่าโบราณที่ ทรงคุณค่า มีทั้งภาพรามเกียรติ์ รูปช้างทรง ภาพในวรรณคดี ฯลฯ

กลุ่มแกะภาพนูนบนโลหะเทียม

สถานที่ตั้ง :

100/72 หมู่ที่ 5 บ้านขี้โพน อําเภอลาดบัวหลวง
อําเภอลาดบัวหลวง จังหวัดนครนายก 26120

ผู้นำชุมชนและกลุ่ม :

ร.อ.วิเชียร จุติรัตน์

โทร : 08 7917 7835

ภาพประกอบ 15 ผลิตภัณฑ์โลหะเทียม

ที่มา : <http://www.thaitambon.com/Tambon/tambonlish.asp>

ผลงานด้านผลิตภัณฑ์โลหะเทียม ศิลปะภาพนูนบนกระดาษสา ลักษณะงานแต่ละชนิดมีลักษณะดังนี้

1. การทำแม่พิมพ์ แม่พิมพ์ข้างทำขึ้นเพื่อใช้หล่อชิ้นงานต่างๆ เช่น งานหล่อเทียนแพน ชิ้นหล่อชิ้นงานปูนพลาสเตอร์ งานหล่อผ้าบาร์ทิลสำเร็จรูป งานทำผลิตภัณฑ์ไฟเบอร์กลาส หล่อปูนซีเมนต์ และงานหล่ออื่นๆ

2. การหล่อไฟเบอร์กลาส เป็นงานประเภทกันชนรถยนต์ หมวกกันน็อก หมวกเหล็ก บังโคลนรถยนต์ ป้านไฟเบอร์ ทรายสัญลักษณ์ ซ่อฟ้า ไบรระกา ภูเขาเทียม น้ำตกเทียม เคลือบเรือ ไม้ให้คงทน ทำพาย ทำประตู่ไฟเบอร์ ถังน้ำ อ่างอาบน้ำ อ่างล้างชาม และอื่นๆ จุดเด่นของงานชนิดนี้มีลักษณะผิวบางน้ำหนักเบาซึ่งเป็นงานที่ไม่เหมือนงานพลาสติกหล่อหรืองานตุ๊กตาเรซิน

3. ภาพนูนต่ำบนกระดาษสา คือ การนำเอากระดาษสาและกระดาษที่ใช้แล้วมาทำประโยชน์หรือสร้างงานเป็นการเพิ่มค่าให้กับกระดาษสาและการนำเอากระดาษที่ใช้แล้วมาใช้เป็นประโยชน์อีกรูปแบบหนึ่งซึ่งสามารถนำไปทำผลิตภัณฑ์รูปแบบต่างๆได้เช่น การทำการ์ดอวยพร ภาพแขวนผนัง ทำปกอัลบั้ม กรอบรูป ทำกล่องใส่ของต่างๆ

4. ผลิตภัณฑ์โลหะเทียม คือการทำภาพนูนต่ำจากวัสดุชนิดหนึ่งเลียนแบบโลหะดกกลายที่ทำจากแผ่นอะลูมิเนียม แผ่นเงินหรือแผ่นทองแดง และทำได้คราวละมากๆใช้เวลาน้อยความคงทนหรือคงรูปไม่แพ้โลหะจริงและสามารถสร้างสีสันได้ตามใจชอบ

ผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วง

ประวัติความเป็นมา

นายอุดม พลเดชอุดมคุณ ประกอบอาชีพเป็นพ่อค้าไม้ หาไม้จากจังหวัดต่างๆทั่วทุกภาคของประเทศไทยเพื่อนำไปขายต่อให้กับผู้รับเหมาก่อสร้าง ต่อมาประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ธุรกิจก่อสร้าง ได้รับผลกระทบขายไม้แล้วเก็บเงินไม่ได้ จึงเบนเข็มกลุ่มลูกค้าเป้าหมายมาเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางภาคเหนือที่ผลิตแจกันทรงสูงจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ไม้ที่ต้องการมากคือไม้มะม่วงแต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จอีกเช่นกันเนื่องจากเก็บเงินค่าสินค้าไม้ไม่ได้แต่ได้เป็นสินค้าอย่างอื่นทดแทนซึ่งก็คือแจกันอาศัยความเป็นพ่อค้าเก่า จึงนำสินค้าไม้มะม่วงไปวางขายที่ตลาดจตุจักร ปรากฏว่าขายได้ดีเป็นที่นิยมของชาวต่างชาติและมีการสั่งซื้อเพิ่มจึงทำให้หันมาทำธุรกิจผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วงอย่างจริงจัง

ลักษณะธุรกิจที่วันนี้เป็นการนำไม้มะม่วงที่ชาวบ้านล้มสวนหรือโค่นทิ้งไม่รู้จะเอาไปทำอะไรก็จะรับซื้อมาในราคาถูกเพื่อนำมาแปรรูปเป็นสินค้าส่งออกโดยการออกแบบให้เป็นของตกแต่งบ้าน เช่น ชามโบว์ ใใส่ผักผลไม้บนโต๊ะอาหาร เหยยเทียนที่ชาวยุโรปชอบใช้ ถาดใส่อาหาร แจกันรูปทรงแปลกๆลวดลายสีสันทันบนแจกันสะดูดดา ไม้มะม่วงมีคุณสมบัติที่ดีหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นความคงทนสามารถนำมาผลิตได้หลายรูปแบบ อีกทั้งยังมีราคาถูกกว่าไม้ชนิดอื่นลูกค้าสามารถเลือกแบบตามความต้องการของบริษัทหรือออกแบบด้วยตัวเองตามสไตล์ที่ลูกค้าชื่นชอบ

ภาพประกอบ 16 ผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วง (ถ่ายวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2550)

สิ่งที่น่าสนใจศึกษาเรียนรู้

การเลือกใช้วัตถุดิบในการทำผลิตภัณฑ์ เริ่มจากการมองหาวัตถุดิบที่มีราคาถูกและใช้ต้นทุนในการทำต่ำและหายซื้อง่าย ดังนั้นไม้มะม่วงที่ปลูกกันมากทั่วทุกภาคของประเทศจึง

สามารถลดต้นทุนในการขนส่งหรือสั่งซื้อจากที่อื่นได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นแล้ว ไม้มะม่วงยังมีคุณสมบัติเป็นไม้เนื้ออ่อน มีลายเนื้อไม้สวยเมื่อนำมาขัดผิวจะได้ลายไม้ที่สวยงาม ราคาถูกหาได้ง่ายภายในประเทศ

ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์

1. นำไม้มากลึงและตัดแบ่งออกแบบให้ได้ตามที่ต้องการ
2. เมื่อได้แบบที่ต้องการแล้วนำไปอบความชื้นให้เหลือไม่เกิน 15 เปอร์เซ็นต์ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเชื้อรา ซึ่งจะใช้เวลาในการอบประมาณ 4-7 วัน
3. จากนั้นจึงนำมาขัดผิวให้เรียบเพราะเมื่อขัดผิวแล้วลายไม้ก็จะโดดเด่นขึ้นมา
4. นำไปลงสี ซึ่งขั้นตอนนี้บริษัทจะปิดเป็นความลับเพราะเป็นเทคนิคในการทำ
5. แกะสลักลวดลายให้สวยงาม

ซึ่งขั้นตอนการทำทั้งหมดนี้จะเป็นการใช้แรงงานคนทั้งหมดและที่สำคัญในการผลิตและการออกแบบงานแต่ละชิ้นนั้นจะถ่ายรูปและเก็บเทคนิคขั้นตอนการทำไว้และมีรหัสของสินค้าไว้ทุกชิ้นแบบที่ส่งออกจำหน่ายนั้นมีหลากหลายรูปแบบเมื่อลูกค้าต้องการสั่งซื้อแบบไหน สามารถที่จะทำได้ง่ายไม่ต้องเสียเวลาในการคิดและทำใหม่ซึ่งการใช้วิธีการแบบนี้ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างมาก

ตอนที่ 3

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

การจัดทำสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีแนวทางการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้คือ

1. กำหนดเนื้อหา หมายถึง สถานศึกษา สํารวจ รวบรวม สิ่งที่มีคุณค่า ภูมิปัญญา ในท้องถิ่นมาสอนให้ผู้เรียน
 2. กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หมายถึง การกำหนดจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน เมื่อผู้เรียนเรียนแล้วมีความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้อะไร
 3. กำหนดวิธีการสอนหรือการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียน หมายถึง วิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นไปอย่างที่มีหวัง โดยกำหนดตัวผู้สอน เวลา สถานที่หรือแหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนการสอน
 4. การวัดและประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติงานได้เพียงใด จะใช้วิธีการวัดวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างไร
- การจัดทำสาระหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตรงตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยกำหนดแนวทางในการจัดทำหลักสูตร ดังนี้
1. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐาน การเรียนรู้ช่วงชั้น สอดคล้องกับรายวิชา
 2. กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี หรือ รายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยมีความสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
 3. กำหนดเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม
 4. จัดทำคำอธิบายรายวิชาโดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ เวลา และ จำนวนหน่วยกิต มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา

5. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยนำเอาสาระการเรียนรู้ที่กำหนดมาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย เพื่อสะดวกในการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม

6. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนและผู้เรียน

ดังนั้น ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเกิดเจตคติที่ดีต่อภาษาและวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย

จุดประสงค์การจัดทำสาระหลักสูตร

การจัดทำสาระหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณภาพ คือ

1. เข้าใจและใช้ภาษาต่างประเทศในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แสดงความรู้สึกรักใคร่ แสดงความศรัทธาในสิ่งที่เกี่ยวกับการศึกษา งานอาชีพ ชุมชน และสังคมโลก ในรูปแบบที่เหมาะสมกับบุคคล และกาลเทศะ
2. มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน ในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร ความสัมพันธ์กับบุคคล เวลาว่าง สวัสดิการ การซื้อ-ขาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม การเดินทางท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ ภาษาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
3. ใช้ประโยคผสม (Compound Sentence) และประโยคซับซ้อน (Complex – Sentence) ที่ใช้สื่อความหมายตามบริบทต่างๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
4. อ่าน เขียน ข้อความที่เป็นความเรียงและไม่เป็นความเรียง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่มีตัวเชื่อมข้อความ (Discourse Markers)
5. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน
6. มีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ สืบค้นข้อมูลความรู้ในวิชาอื่นๆ ที่เรียนตามความสนใจและระดับชั้นจากสื่อที่หลากหลาย
7. ฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง หากความเพลิดเพลนและเป็นพื้นฐานในการทำงานและประกอบอาชีพ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วย

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสม เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มาตรฐาน ต 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและมีสุนทรียภาพ

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้ อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ตามสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

คู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อบ่งบอกความสามารถและความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียน ในแต่ละระดับชั้น โดยวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆและนำความรู้มาใช้อย่างมรวิจรรณญาณ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายภาค	สาระการเรียนรู้รายภาค
1. เข้าใจนำเสียง ความรู้สึกของผู้พูดคำสั่ง คำขอร้อง คำชี้แจง คำบรรยาย คำแนะนำ สารสนเทศและคู่มือต่างๆได้ 2. อ่านออกเสียงบทอ่านได้ถูกต้องตามหลักการอ่านออกเสียง และเหมาะสมกับเนื้อหาที่อ่าน 3. เข้าใจ ตีความ หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อที่เป็นความเรียงและไม่ใช้ความเรียงในรูปแบบต่างๆถ่ายโอนเป็นข้อความที่ใช้ถ้อยคำของตนเอง 4. เข้าใจ ตีความ วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับข้อความ ข้อมูล ข่าวสาร บทความ สารคดี บันเทิงคดี จากสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์	- นำเสียง ความรู้สึก - คำสั่ง คำขอร้อง คำแนะนำ คำชี้แจง คำบรรยาย สารสนเทศ และคู่มือต่างๆ - บทอ่านต่างๆ - หลักการอ่านออกเสียง - ภาษาที่ใช้แสดงความคิดเห็น - สื่อที่เป็นความเรียงและไม่ใช้ความเรียง - ข้อความ ข้อมูล ข่าวสาร - บทความ สารคดี บันเทิงคดี

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสม เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายภาค	สาระการเรียนรู้รายภาค
<p>1. ใช้ภาษาตามมารยาททางสังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสามารถดำเนินการสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม โดยใช้สื่อเทคโนโลยี ที่มีอยู่ในแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา</p> <p>2. ใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น แสดงความต้องการ เสนอบริการแก่ผู้อื่น เจรจาต่อรอง และวางแผนในการเรียน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่ในแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา</p> <p>3. ใช้ภาษาเพื่อขอและให้ข้อมูล อธิบาย แลกเปลี่ยนความรู้ เกี่ยวกับประเด็นปัญหา เหตุการณ์ต่างๆ ในชุมชนและสังคม สร้างองค์ความรู้โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะต่างๆ รวมทั้งการวางแผนในการเรียนและอาชีพ</p> <p>4. ใช้ภาษาเพื่อแสดงความรู้สึกของตนเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต พร้อมทั้งให้เหตุผล โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษาและผลจากการฝึกทักษะต่างๆ รวมทั้งแสวงหาวิธีการเรียนภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับตนเอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ภาษาตามมารยาททางสังคม - ภาษาที่ใช้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล - ภาษาที่ใช้แสดงความคิดเห็น แสดงความต้องการ เสนอบริการ - ภาษาที่ใช้วางแผนการเรียน - ภาษาในการขอและให้ข้อมูล - ภาษาที่ใช้ในการอธิบาย - ภาษาที่ใช้ในการวางแผนการเรียน - ประเด็นปัญหา เหตุการณ์ต่างๆ ในชุมชนและสังคม - ภาษาที่ใช้แสดงความรู้สึกเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต - ภาษาที่ใช้ให้เหตุผล - วิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

มาตรฐาน ต 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและมีสุนทรียภาพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายภาค	สาระการเรียนรู้รายภาค
1. นำเสนอข้อมูล เรื่องราว รายงานเกี่ยวกับประสบการณ์และเหตุการณ์หรือเรื่องทั่วไป	- ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล เรื่องราว รายงาน เหตุการณ์ต่างๆ
2. นำเสนอความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ กิจกรรม สินค้าในท้องถิ่นของตนเองด้วยวิธีที่หลากหลาย	- ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆและกิจกรรมในท้องถิ่น
3. นำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆ กิจกรรม สินค้าในท้องถิ่นของตนด้วยวิธีที่หลากหลาย ได้อย่างสร้างสรรค์ และมีประสิทธิภาพ	- ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆ กิจกรรม และสินค้าในท้องถิ่น
4. นำเสนอบทกวี หรือบทละครสั้น โดยใช้เค้าโครงตามแนวคิดของเจ้าของภาษาด้วยความเพลิดเพลิน	- ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอบทกวี หรือบทละครสั้น

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้ อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายภาค	สาระการเรียนรู้รายภาค
1. ใช้ภาษาและท่าทางในการสื่อสารได้เหมาะสมกับระดับบุคคล กาลเทศะ และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา	- ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร
2. แสดงความคิดเห็นต่อวัฒนธรรม ประเพณี และความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษา	- วัฒนธรรม ประเพณี และความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษา

มาตรฐาน ต.2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายภาค	สาระการเรียนรู้รายภาค
1. เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยในเรื่อง คำ วลี สำนวน ประโยค และข้อความที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นและนำไปใช้ได้อย่างมีวิจารณญาณ	- คำ วลี สำนวน ประโยคและข้อความในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาและนำไปใช้อย่างมีวิจารณญาณ	- วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา - วัฒนธรรมไทย
3. เห็นประโยชน์ของการรู้ภาษาอังกฤษ ในการแสวงหาความรู้ การเข้าสู่สังคมและอาชีพ	- ภาษาที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ - ภาษาที่ใช้ในการเข้าสู่สังคม - ภาษาที่ใช้ในการเข้าสู่อาชีพ
4. เห็นคุณค่าและจัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ	- กิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรม
5. ตระหนักในคุณค่าของภาษาและวัฒนธรรมที่เรียน และนำความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม	- ภาษาและวัฒนธรรม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น
 มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและเป็น
 พื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายภาค	สาระการเรียนรู้รายภาค
1. วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาสาระภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น 2. ใช้ภาษาอังกฤษในการแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นเพื่อขยายโลกทัศน์จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายในรูปแบบต่างๆ 3. อภิปรายเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับจากการใช้ภาษาอังกฤษในการค้นคว้าเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เป็นภาษาอังกฤษ	- เนื้อหาสาระภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น - ภาษาที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น - ภาษาที่ใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก
 มาตรฐาน ต 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ตามสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน
 และสังคม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายภาค	สาระการเรียนรู้รายภาค
1. ใช้ภาษาอังกฤษตามสถานการณ์ต่างๆ ในสถานศึกษา ชุมชน ด้วยวิธีการและรูปแบบที่หลากหลายและซับซ้อน 2. ใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในรูปแบบต่างๆ กับบุคคล ในสถานศึกษาและชุมชน	- ภาษาที่ใช้ตามสถานการณ์ต่างๆ ภายในโรงเรียนและชุมชน - ภาษาที่ใช้ในรูปแบบต่างๆ

มาตรฐาน ต 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายภาค	สาระการเรียนรู้รายภาค
<p>1. ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการทำงาน สัมภาษณ์ และประกอบอาชีพ รวมทั้งการขอ และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพในสถานการณ์จำลองและ/หรือสถานการณ์จริง</p> <p>2. ใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยรู้จักควบคุมตนเอง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แสดงความคิดเห็นของตนอย่างเหมาะสม และเจรจาโน้มน้าวต่อรองอย่างมีเหตุผล</p> <p>3. ใช้ภาษาอังกฤษเฉพาะด้านเพื่อการสื่อสารขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาต่อและ/หรือด้านอาชีพ</p> <p>4. ใช้ภาษาอังกฤษเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสารของชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติในการสร้างความร่วมมือเชิงสร้างสรรค์ และการแข่งในสังคมโลก</p>	<p>- ภาษาที่ใช้ในการทำงาน สัมภาษณ์ ประกอบอาชีพ</p> <p>- ภาษาที่ใช้ในการขอและให้ข้อมูล</p> <p>- ภาษาที่ในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น</p> <p>- ภาษาที่ใช้ในการประกอบอาชีพ และ การศึกษาต่อ</p> <p>- ภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์</p> <p>- ข้อมูล ข่าวสารของชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ</p>

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

นำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค มาพิจารณาประเด็นที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ศึกษาและนำมาเขียนเป็นเป้าหมายและภาพรวมรายปี ของความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาที่ผู้เรียนจะปฏิบัติได้เมื่อเรียนจบรายวิชานั้น

คำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เข้าใจ นำเสียง ความรู้สึกของผู้พูด คำสั่ง คำแนะนำ ความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรม ประเพณี อ่านออกเสียงบทความได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน ดีความ วิเคราะห์ ข้อมูล ข่าวสาร ข้อความ บทความ สื่อที่เป็นความเรียงและไม่ใช่ความเรียงในแบบต่างๆ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในหัวข้อต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน การศึกษาและอาชีพ การซื้อขาย การเดินทางท่องเที่ยว ภาษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ใช้ภาษาตามมารยาททางสังคม สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แสดงความคิดเห็น และความต้องการ อธิบาย บรรยาย แลกเปลี่ยนความรู้ และให้เหตุผลที่เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ เหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี สื่อการเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะต่างๆ แสวงหาวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง สามารถนำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอด และความคิดเห็น เจจาโน้มน้าว ต่อรองเกี่ยวกับประสบการณ์ต่างๆในท้องถิ่น ด้วยวิธีการที่หลากหลาย อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ นำเสนอบทกวี หรือบทละครสั้นโดยใช้เค้าโครงตามแนวความคิดของเจ้าของภาษาด้วยความเพลิดเพลิน เข้าร่วมกิจกรรม เปรียบเทียบและนำความรู้ด้านภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อไปใช้อย่างมีวิจารณญาณ เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการแสวงหาความรู้เพื่อขยายโลกทัศน์ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย การเข้าสู่สังคม และอาชีพ สามารถใช้ภาษาสื่อสารในรูปแบบต่างๆตามสถานการณ์ในสถานศึกษา และชุมชน

ตัวอย่าง การจัดหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

รายวิชา ภาษาอังกฤษ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ Local Wisdom

จำนวน ..40. ชั่วโมง

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา(ชั่วโมง)
1	Visiting the Interesting Places - Ornamental Flowers and Plants Cultivation Center - Chao Pho Ongkarak Shrine	6
2	Festivals and Traditions - Flower Festival - Rugs/Mats - MangoTree Products	10
3	Agriculture - Fish Breeding - Woven Plants - Planting	10
4	Culture and Customs - Wat Prasittivet - Sart Thai and Dragon Boat Racing	6
5	Occupation - Woven Mats - Making jossstick - Resin Dalls	8

แนวทางการจัดการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ครูผู้สอนจำเป็นต้องรู้ความแตกต่างระหว่างเทคนิคการสอน วิธีสอน และแนวคิด ทฤษฎี ซึ่งเป็นที่มาของการสอนแบบต่างๆ และจะต้องศึกษาวิวัฒนาการของทฤษฎี การเรียนรู้ และวิธีสอนเพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ เข้าใจเหตุผลและเห็นความจำเป็นในการที่จะปรับเปลี่ยน ประยุกต์วิธีสอนเพื่อสามารถเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาในแต่ละระดับทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และเกิดศักยภาพสูงสุดตามความสามารถของแต่ละคน แนวคิด ทฤษฎีและวิธีสอนต่างๆ ผู้ศึกษาได้นำเสนอไว้เป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching)

บิลาช (จาก รูปทอง กว้างสวัสดิ์. 2549: 37-41; อ้างอิงจาก Bilash. 2000) ได้เสนอแนวคิดในการออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เรียกว่ารูปแบบการสอนภาษาที่สองของบิลาช (Bilash's Second Language Instructional Model) หรือ B-SLIM Model ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ขั้นวางแผนและเตรียม (Planning and preparation) ครูผู้สอนเลือกกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรและความสนใจของผู้เรียน
2. จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็น และน่าสนใจ สอดคล้องกับเนื้อหา ควรเป็นสื่อสภาพจริง
3. ขั้นทำความเข้าใจสิ่งที่ผู้สอนป้อน (Comprehensible input) ผู้สอนอธิบายข้อมูลความรู้โดยการพูดซ้ำๆ ชัดเจน ใช้รูปภาพ สาธิต และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามข้อสงสัย Input มี 9 ชนิด คือ
 - 3.1 การรับรู้ภาษา (Language awareness) เป็นการรับรู้เกี่ยวกับทักษะทางภาษา ทักษะคิด และการเรียนรู้การใช้ภาษา
 - 3.2 การออกเสียง (Pronunciation) เป็นสิ่งสำคัญของการพูดและเป็นทักษะที่อยากสำหรับผู้เรียนภาษาต่างประเทศ การฝึกออกเสียงควรเน้นความคล่อง จังหวะ และเสียงสูงต่ำตามสถานการณ์

3.3 การสอนศัพท์ (Vocabulary) ศัพท์ที่สอนแต่ละครั้งไม่น้อยหรือมากเกินไป คำศัพท์มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่เรียน การสอนคำศัพท์ควรสอนจากเรื่องที่ใกล้ตัวหรือศัพท์ที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน

2.4 การสอนไวยากรณ์ (Grammar) การสอนตามแนวสื่อสารมี 2 แบบคือ

2.4.1 สอนแบบ inductive เป็นการสอนโดยจัดกิจกรรมต่างๆ ก่อนแล้วครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปกฎเกณฑ์

2.4.2 การสอนแบบ deduction คือการสอนที่เริ่มจากกฎเกณฑ์แล้วฝึกกฎเกณฑ์โดยใช้กิจกรรมต่างๆหรือทำแบบฝึกหัดทีหลัง

2.5 สถานการณ์และความคล่องแคล่ว (situation and fluency) ผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่ว ผู้เรียนรู้และเข้าใจโครงสร้างของภาษาและสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และสถานการณ์ได้อย่างคล่องแคล่ว

2.6 การสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรม (culture) หมายถึง การสอนเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี ลักษณะนิสัย การแต่งกาย อาหาร การใช้เวลาว่าง เป็นการเรียนวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ครูควรสอนในรูปกระบวนการปฏิสัมพันธ์ (interaction process) ไม่ควรสอนในแบบบอกความรู้หรือข้อเท็จจริงทางวัฒนธรรม ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

2.7 กลวิธีการเรียนรู้ (learning strategy) หมายถึง กลวิธีในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา เช่น การหาผู้ช่วยในฝึกการสนทนาเพื่อพัฒนาทักษะการพูดผู้เรียนจะใช้เทคนิคการปรับปรุงและแก้ปัญหาในการเรียนภาษาด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง

2.8 ทักษะคติ (attitude) ผู้เรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาย่อมจะทำให้ผู้เรียนมีความต้องการปฏิสัมพันธ์กับเจ้าของภาษาทำให้ได้รับ input เพิ่มขึ้นเรื่อยๆเนื่องจากผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกภาษาที่เป็นธรรมชาติกับเจ้าของภาษา และนอกจากนั้นทัศนคติด้านบวกทำให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ด้านการฟัง-พูด อ่านและเขียนได้อย่างรวดเร็ว และจำได้นานหลังจากการทำกิจกรรมในห้องเรียน

2.9 ทักษะ (skill) หมายถึง ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ทักษะการแก้ปัญหา การค้นคว้า วิจัย การหาความรู้ด้วยตนเอง และการเรียนร่วมกับคนอื่น

2.9.1 ทักษะการฟัง (Listening) ครูผู้สอนควรคำนึงถึงสถานการณ์ (situation) หรือ บริบท (context) การเลือกเนื้อหา(text) ต้องมีความหมายในการสื่อสารก่อนที่ผู้เรียนจะทำกิจกรรม ครูควรยกตัวอย่างหรือสาธิตกิจกรรมก่อนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ ครูควรออกแบบ กิจกรรมฝึกการฟังที่หลากหลายและน่าสนใจ เช่น ฟังเทปแล้ววาดภาพ หรือเติมเครื่องหมายลงใน แผนผัง หรือผู้เรียนดูวิดีโอแล้วช่วยกันสรุปหรือเล่าเรื่อง

2.9.2 ทักษะการพูด (Speaking) กิจกรรมควรเริ่มจากง่ายไปหายาก ครูควรให้ความ ช่วยเหลือพร้อมทั้งมีรูปแบบและตัวอย่าง เช่น ก่อนที่จะให้ผู้เรียนฝึกสนทนาครูต้องเตรียมบท สนทนาให้ผู้เรียนดูบทสนทนาในขณะทีพูดหลังจากนั้นให้ทำกิจกรรมที่ยากขึ้นเป็นกิจกรรมฝึกแบบ อิสระ เช่นแสดงบทบาทสมมุติ การใช้สถานการณ์จำลองและการอภิปราย

2.9.3 ทักษะการเขียน (Writing) ควรเริ่มจากการฝึกเขียนแบบศัพท์น้อยๆ เช่น การเขียนใบสมัคร คำขวัญ การ์ด เมนู พาดหัวข่าว ขึ้นต่อไปเพิ่มศัพท์มากขึ้นเรื่อยๆ เช่น การ เขียนไดอารี่ คำถาม จดหมายส่วนตัว โปสเตอร์ เป็นต้น หรือแบบกฎมากศัพท์น้อยเป็นการเขียน ที่มีกฎเกณฑ์มากแต่ใช้คำศัพท์น้อย เช่น การเขียนเกี่ยวกับชีวประวัติ บัตรเชิญ โปสเตอร์โฆษณา เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และอีกแบบคือกฎมากศัพท์มาก การเขียนในขั้นนี้จะมีความยากมากขึ้น เพราะสิ่งที่เขียนประกอบด้วยกฎเกณฑ์ที่มากขึ้น คำศัพท์ที่ใช้มาก เช่น การเขียนนิทาน ดำเนิน การอธิบาย เป็นต้น

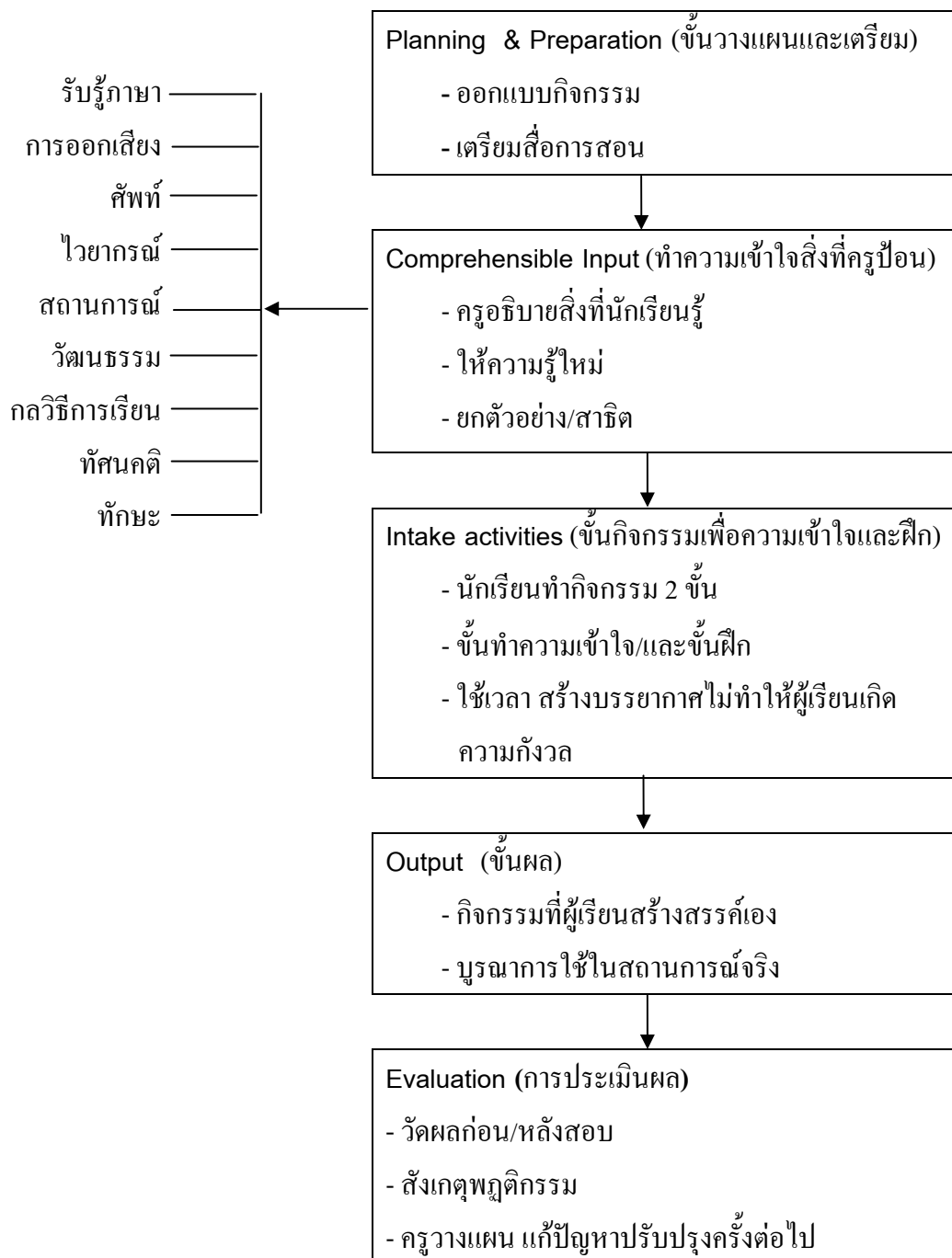
3. ขั้นกิจกรรมเพื่อความเข้าใจและฝึก (intake activity) ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ input เป็นกิจกรรมเพื่อความเข้าใจใช้เวลาจนกว่าครูจะแน่ใจว่าผู้เรียนเข้าใจ input ครูอาจจะใช้ 3-4 กิจกรรมขึ้นอยู่กับความยากง่ายของเนื้อหา เมื่อผู้เรียนเข้าใจแล้วครูผู้สอน ออกแบบกิจกรรมที่ยากและซับซ้อนมากขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึก เรียกว่ากิจกรรมการใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสาร

4. ขั้นผล (Out put) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาในห้องเรียนทั้งทักษะ การฟัง พูด อ่าน และเขียน เป็นกิจกรรมที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ประกอบกับความสามารถทาง ภาษา อาจเป็นกิจกรรมเดี่ยว หรือกิจกรรมกลุ่ม เช่น โครงงาน การเขียนเรียงความ การทำ หนังสือพิมพ์ประจำห้อง

5. **ขั้นประเมิน (Evaluation)** ขั้นนี้ครูผู้สอนรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อเป็นการประเมินการสอนของตนเอง เช่น การสังเกตหรือการซักถามผู้เรียนเพื่อต้องการทราบปัญหาต่างๆและการแก้ปัญหาในการสอนครั้งต่อไป ส่วนการประเมินผู้เรียนใช้การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) และการประเมินจากการทดสอบ

สรุปการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมุ่งเน้นเพื่อการฝึกทักษะการสื่อสารทั้ง 4 ด้านทั้งทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีความหมาย เกิดทักษะในการสื่อสารที่ถูกต้องคล่องแคล่ว ดังแผนภูมิที่เสนอไว้เป็นตัวอย่างในหน้าต่อไป

แผนภูมิ แบบการสอนเพื่อการสื่อสาร ของ B-SLIM Model

ภาพประกอบ 17 แผนภูมิการสอน B-SLIM Model

ในส่วนที่เป็นเนื้อหาของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมในอำเภอศรีษะเกษสามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้หลายวิธีในกลุ่มมือเล่มนี้ผู้ศึกษาขอเสนอวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching) โดยมีรายละเอียดและเนื้อหาพร้อมทั้งแบบฝึกทักษะไว้เป็นตัวอย่างพอสังเขปได้ดังนี้

ตัวอย่างแผนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

(Communicative Language Teaching)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรื่อง Tourist Spot

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ในการสนทนาซักถาม ได้ตอบ การแสดงความคิดเห็น และการให้คำแนะนำให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มีความจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องรู้จักและมีข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่นั้นเพื่อใช้สอนผู้เรียนในการแนะนำนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้รู้จักสถานที่ หรือแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ซึ่งจะทำให้ครูและนักเรียนเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารและนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

1.1 จุดประสงค์ปลายทาง

ผู้เรียนสามารถสนทนาได้ตอบ แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว

จุดประสงค์นำทาง

- ผู้เรียนสามารถสนทนาได้ตอบ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้
- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นได้
- ใช้คำศัพท์และสำนวนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้
- สามารถพูดประโยคและออกเสียงได้ถูกต้องตามความหมายที่ต้องการได้

1. Visiting the Interesting Places
 - Chao Pho Ongkharak Shrine.
 - Ornamental Flowers and Plants Cultivation Centre.
2. Function :
 - 2.1 Asking information about travel and leisure.
 - 2.2 Asking for and giving clarification.
3. Grammar : The structure of Wh... question.

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูสนทนาเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน โดยการซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับสถานที่สำคัญ และแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น

Do you know the interesting place in your district ?

Where is the interesting place ?

Can you suggestion me about the tourist spots? etc.

2. ครูอธิบายคำศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ครูสนทนาพร้อมให้ผู้เรียนดูภาพสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในท้องถิ่น เช่น ศูนย์ไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 , ศาลเจ้าพ่อองค์รักษ์ และวัดประสิทธิเวช เป็นต้น

3. ผู้เรียนช่วยกันแต่งบทสนทนาเสนอแนะข้อมูล เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การเดินทาง ที่พัก ค่าใช้จ่าย ของที่ระลึก และเชิญชวนนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในท้องถิ่นของตน โดยนำข้อมูลจากใบความรู้ที่ 1 มาแต่งบทสนทนา ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

ใบความรู้ที่ 1

Ornamental Flowers and Plants Cultivation Centre

By the roadside of Klong 15, Ongkarak District, you will see a wide array of ornamental flowers and plants, which is dubbed as the biggest plant cultivation centre in Thailand. Several kinds of plants, ranging from miniature Bonsai plants to large species, are on display for domestic and export distribution.

Tourists may purchase from the Centre situated at Moo 11 at very reasonable, wholesale prices, or simply just take a look at the variety of stunning flora from the beginning of the Klong turning right (approx. 4.5 km.) down to Santi Dhamma Raj Bumrung Temple.

A. Conversation :

Ormon : Which are the tourist spots do you recommend?

Yupin : Umm... I'd recommend you to visit Ornamental Flowers and Plants Cultivation Centre.

Ormon : It sounds good. How can I go there?

Yupin : You can travel by bus, car, and motorbike. It's in Ongkharak district .

Ormon : Can you tell me in brief about "Ornamental Flowers and Plants Cultivation Centre".?

Yupin : Yes, of course. It's a wide array of ornamental flowers and plants, which is dubbed as the biggest plant cultivation centre in Thailand. Ongkharak, Klong 15 area, there are several kinds of plants for sale. They are on display for domestic and export distribution.

Ormon : Great ! When can I see it?

Yupin : I'll take you to Klong 15, Plant Cultivation Centre on Sunday. Do you agree?.

Ormon : That makes sense. What time should we go there ?.

Yupin : How about Sunday morning around 9 a.m.?

Ormon : That's fine. I'll be waiting for you.

4. นักเรียนฝึกทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยทำแบบฝึกต่อไปนี้

B. Pronunciation

Practicing these sentences

B.1 Which tourist spot do you recommend ?

Interesting place

Program

Shopping center

Restaurant

Hotel etc;

B.2 I would recommend you about

Ornamental Flowers.

Plants Cultivation Centre.

Thai food.

Flowers Festival.

Royal Hill Resort.

Souvenirs.

B.3	It's	interesting.
		Popular.
		Exciting.
		Boring.
		Amusing.

Exercise 1. Answer these question, use the words in the parenthesis.

- A : Which tourist spot do you recommend ? (Chao Pho Ongkharak Shrine)
B : _____.
- A : Where is it ? (Saimoon Sub-district).
B : _____
- A : How can I go there ? (by motorcycle)
B ; _____
- A : When will we go there ? (Tomorrow)
B : _____
- A : What time should we go ? (8.30 a.m.)
B : _____
- A : How far is it from here ? (1.5 kilometer)
B : _____

Exercise 2. Fill in the blank with Wh... question (What, Where, When, Why, Which, Who, and How . Use the answers from right (a-j) .

1. _____ is your home town.?	a. in Samudsongkram.
2. _____ time do you go to Rangsit ?	b. at 10.30 in the morning.
3. _____ flower do you like most?	c. rose
4. _____ did you go with yesterday?	d. my boyfriend
5. _____ do you go to Sida Resort ?	e. by bus
6. _____ does it mean ?	f. It means “ grow plants”
7. _____ will you go aboard ?	g. next year
8. _____ do you travel a lot ?	h. I like it.
9. _____ is your best friend ?	i. Nusaba
10. _____ will you go on vacation?	J. To England

C. Vocabulary : Study the meaning of these words and then pronounce them.

array	= a large number of different things.
cultivation	= land the prepare and grow crops.
display	= to show proudly to people.
distribution	= delivering of something to several people.
dubbed	= particular names as a way to describe things.
domestic	= the items and services are intended to be use in people home.
export	= a product or raw material is sale and sending of it to another country.
miniature	= smaller in size.
ornamental	= to intended to be attractive.
purchase	= act of buying something.
stunning	= extremely beautiful or impressive.

Exercise 3. The following words are all taken from passage .Some of them are verb, some of them are adjective, and some are noun .Please put them in the correct appropriate boxes below.

array
cultivation display distribution dubbed domestic
export miniature ornamental purchase stunning

Verb	Adjective	noun
.....
.....
.....
.....
.....

Exercise 4. Put the suitable word into the gap of the these sentences.

1. You will see a wide _____ of people at Bird's Concert.
2. Gardeners prepare _____ for their crops.
3. We can _____ souvenirs from shopping center in the city.
4. The _____ for painting arts are held at Siam Gallery.
5. The center of plantation have variety of _____ flora from the beginning of Klong 15,

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการณ์แสดงบทบาทสมมติ
2. สังเกตการณ์เข้าร่วมกิจกรรม
3. ตรวจใบงาน

สื่อ-อุปกรณ์

1. โปสเตอร์โฆษณาแหล่งท่องเที่ยว / แผ่นพับ / ภาพถ่าย
2. ใบความรู้ แบบฝึกหัด ใบงาน
3. หนังสือพิมพ์

D. Application

เมื่อนักเรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ การสนทนาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจนเข้าใจดีแล้ว ให้นักเรียนนำเสนอข้อมูลที่อยู่ในใบความรู้ที่ 2 มาแต่งประโยคสนทนา ตามสถานการณ์ที่กำหนด มาเขียนบทสนทนาและฝึกสนทนาโดยจับคู่หรือเป็นกลุ่ม แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน ให้ครูและเพื่อนๆ ช่วยกันประเมินและแสดงความคิดเห็น

ใบความรู้ที่ 2

Pheun BaanThai Phwan

You may take some time to drop by this museum located at Wat Fangkhlong Temple, Pakplee District. The museum shows a collection of Thai grains ranging from the past until the present, the famous Thai "Seen" fabric, grindstone, a tank for boiling coffee the ancient way, old farming equipment, tools for weaving clothes, craftsmanship, and around the temple there is a community weav-ing clothes/mats and making salted eggs preserved with sweet-smelling banyan leaves.

ใบความรู้ที่ 3

Chao Pho Ongkarak Shrine

This Shrine can be visited by the Nakorn-nayok River, Sansaimoon Sub-district. And so the story goes that as King Phra Chulachomkiao ascended the throne he made a Royal visit to the province of Prachinburi passing through Nakornnayok River and stayed over near the Chao Pho Ongkarak Shrine.

ใบความรู้ที่ 4

SANG SAWANG FISH FARM

In 1945, when a young man Peo was 17 years old, he immigrated from China to Thailand and started to earn a living by working as a dish-washer, a waiter and fetching water for his employer in the evening. He was able to save some money and then invested in a farming business at Lumlookka district, Pratumtanee Province. his first investment was failed.

In 1951, He decided to change his career from rice farming to working for wages by rowing the boat and selling vegetables. When he was able to save some money, he invented in a fresh water fish farm at Klong Bang-boa, Bangkhen, Bangkok metropolitan.

Learning many defects in fish-breeding from his experiences gained in the past 12 years ,thus the young man Peo which later became Dr.peo could successfully solve almost all defects in fish breeding. He known very well how to get the most out of fish-breeding. He gained more skills and became an expert in fish-insemination

There are many varieties of fish breeding in “ Sang Sawang Fish Farm”. The Chinese fishes are pla-cha-hu, pla-lin-hu and pla song-hu. And some Thai fishes are pla-duk or catfish, pla-sa-why or pangasius foroleri, platapiean, playeesok. Etc.,

Dr. Peo Varijananda is the owner of Sang Sawang Fish Farm.

Breeding Farm : 6/1 Rangsit Rd., Km. 37 , Ongkharak Nakhonnayok 26120

Tel. 037 391385, 081 2110957.

ที่มา : LIVE AND WORK Dr. PEO VARIJANANDA หน้า 10

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrate Learning)

กรมวิชาการ (2544:137-141) อธิบายความหมายของการเรียนรู้แบบบูรณาการว่า เป็น การจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ใช้วิธีการแบบตั้งคำถาม (Questioning) และกระบวนการ แก้ปัญหา(problem solving) เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้และทักษะโดยไม่ยึดติดกับ โครงสร้างของสาขาวิชาต่างๆทางวิชาการ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการนั้นเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและผู้เรียนคือ

1. เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนทุกสาขาวิชาได้ทำงานร่วมกัน
2. ผู้เรียนได้สามารถนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
3. ผู้เรียนได้ความรู้ความเข้าใจในภาพรวมสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ได้
4. ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
5. ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างมีจุดหมาย
6. พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างไม่จำกัด
7. ผู้เรียนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเป็นแหล่งวิทยาการ ร่วมมือเพื่อพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสม
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต

แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สามารถทำได้โดย กำหนดแก่นสาระ (Theme) ให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระอื่นๆที่สามารถบูรณาการการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กัน เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี การงานอาชีพและเทคโนโลยี หรือโดยการนำ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มสาระฯ ที่สัมพันธ์กันมาสร้างเป็น Theme แล้วจัด กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 3 ขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 เลือกมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละวิชานำมาบูรณาการควรคำนึงถึงความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันและเสริมการเรียนรู้กัน

ขั้นที่ 2 นำจุดประสงค์การเรียนรู้มาตั้งคำถามเชิงคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การกำหนด จุดประสงค์ของรายวิชาที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 3 กำหนดผลงานของผู้เรียนให้ชัดเจน

วิธีจัดกิจกรรม

แครนดอล (รูปทอง กว้างสวาสดี. 2549 : 107-110; อ้างอิงจาก Crandall. 1994)

อธิบายว่า การเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้นครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมได้ 4 วิธี คือ

1. การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ (cooperative learning / grouping strategy)

มุ่งเน้นความร่วมมือในกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาและวิชาการแตกต่างกันช่วยกันทำกิจกรรม มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทดสอบสมมุติฐานและช่วยกันสร้างองค์ความรู้ใหม่

2. การเรียนรู้โดยให้งานหรือการปฏิบัติทดลอง (task-based or experimental learning) ผู้สอนควรจัดสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดควบคู่กับการพัฒนาทักษะภาษาและด้านวิชาการของผู้เรียน โดยการให้ผู้เรียนเรียนด้วยกิจกรรมพิเศษหรือการทำโครงการ

3. มหภาษา (Whole language) ผู้เรียนควรได้รับความรู้ทางภาษาโดยบูรณาการทักษะทั้งหมดเข้าด้วยกันเน้นการสอนภาษาอย่างมีความหมาย บูรณาการการเรียนการสอนภาษาเข้ากับการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาโดยเน้นเนื้อหาทางภาษาที่มีความหมายและใช้ภาษาในสภาพจริง มุ่งเน้นพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งสี่ด้านคือ ฟัง พูด อ่านและเขียน

4. ผังกราฟิก (Graphic organizer) เน้นการใช้ผังกราฟิกในการจัดระบบและนำเสนอข้อมูล เช่น กราฟ แผนผัง แผนภูมิ ตาราง แผนที่ ชาร์ท ไดอะแกรม ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดวางข้อมูลที่ได้จากการอ่าน อภิปราย เป็นการพัฒนาทักษะการอ่าน

วิธีสอน

ยลิโอปิสโซ่ (รูปทอง กว้างสวาสดี. 2549 :110; อ้างอิงจาก Yaliopisto.1999) กล่าวว่า เป็นการจัดกิจกรรมโดยใช้การสอนที่ยึดหลักจิตวิทยาเรียนรู้แบบองค์รวม ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในตัวของผู้เรียนเอง การจัดกิจกรรมทักษะทางภาษาควรทำดังนี้คือ

1. ทักษะการฟัง (Listening) การเล่าเรื่อง คำานาน นิทาน บทสรุป

2. ทักษะการพูด (Speaking) กิจกรรมภาษาเพื่อการสื่อสาร บทบาทสมมุติ การสัมภาษณ์ การเล่าเรื่อง การท่องเที่ยวบทกวีและการร้องเพลง

3. ทักษะการอ่าน (Reading) อ่านแบบเข้มข้น การอ่านเพื่อการจับใจความสำคัญ การสรุปเรื่องทีอ่านด้วย mind map การทำโครงการจากการอ่าน (Project work) การตั้งคำถามจากบทอ่าน

4. ทักษะการเขียน (Writing) เขียนโดยใช้ mind map การเขียนเรียงความ การทำแบบฝึกหัดคำศัพท์ และไวยากรณ์

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นการสอนให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงจากสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในห้องเรียนเข้ากับสถานการณ์ในชีวิตจริง และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่วนด้านเนื้อหาวิชาเป็นการบูรณาการความรู้ทักษะจากวิชาต่างๆที่เกี่ยวข้องกันนำมาเชื่อมโยงสัมพันธ์ความรู้และทักษะจากรายวิชาเหล่านั้นมาใช้ในการแก้ปัญหา สามารถประยุกต์การเรียนรู้ได้จากการมีส่วนร่วมของผู้เรียนที่มีการปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอการบูรณาการสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศกับสาระการเรียนรู้อื่น โดยแสดงเป็นผังมโนทัศน์ดังนี้

ผังมโนทัศน์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning)

ภาพประกอบ 18 ผังมโนทัศน์การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ในการจัดการเรียนการสอนโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ผู้ศึกษาได้นำวรรณกรรมพื้นบ้านซึ่งเป็นนิทานเล่าสืบทอดกันมาจนเป็นตำนานประจำท้องถิ่นเรื่อง “กระต่ายสามขา” หรือ “ตำนานบึงพระอาจารย์” มาจัดเป็นตัวอย่างของกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศโดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ (Integrate Learning) โดยการจัดกิจกรรมเล่านิทานภาษาอังกฤษ (Telling Story) หรือ กิจกรรมบทบาทสมมุติ (Role play) เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถสื่อสารด้วยการใช้ภาษาท่าทาง (Body Language) ที่ใช้ประกอบท่าทางในการเล่านิทาน ผู้เรียนมีการบูรณาการความรู้ทักษะภาษาอังกฤษกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เช่น สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพราะเนื้อหาของนิทานเกี่ยวข้องกับศาสนา คติความเชื่อ บูรณาการกับกลุ่มสาระศิลปะ ผู้เรียนสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์งานศิลปะมาประกอบฉากละคร ใช้ดนตรี ประกอบการแสดง และกลุ่มสาระภาษาไทย ผู้เรียนนำหลักการเขียนภาษาไทยเปรียบเทียบกับการใช้ภาษาอังกฤษในการแปลเนื้อหาเขียนเป็นบทละครภาษาอังกฤษ นอกจากนี้แล้วสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ก็ยังมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นต้น.

ผู้ศึกษาขอเสนอตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการดังนี้

แผนการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

หน่วยการเรียนรู้เรื่อง Fairy Tale

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง The Three Legs Rabbit

เวลา 4 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐานที่ 1.1 เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานที่ 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และการสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและมีสุนทรียภาพ

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐานที่ 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐานที่ 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการเปิดโลกทัศน์ของตน

2. สาระสำคัญ

นำเสนอบทกวีหรือบทละครสั้น โดยใช้เค้าโครงและแนวความคิดของเจ้าของภาษาด้วยความเพลิดเพลิน

3. จุดประสงค์

1. ฟังและอ่านนิทาน แล้วบอกสาระสำคัญ และรายละเอียดได้
2. ออกเสียงคำศัพท์ได้ถูกต้องตามหลักการออกเสียงทางภาษา
3. ใช้ศัพท์และ โครงสร้างประโยคได้ถูกต้อง
4. บรรยายลักษณะนิสัยของตัวละครได้

4. เนื้อหาสาระ Fairy Tale (ตัวอย่างจากใบความรู้นิทานเรื่อง “กระต่ายสามขา”)

1. Title : The Three Legs Rabbit
2. Vocabulary :
 - Fairy tale = a story which magical things happen because some of the characters are fairies or other imaginary people.
 - Fable = a story that is intended to teach a moral lesson.
 - Comedy = a play or film that has a happy ending and that deals with Real-life situations in a light-hearted way.
 - Humor = the ability that a person has to see when things are amusing, instead of being serious all the time.
3. Grammar: Past simple tense and Past continuous tense

5. กิจกรรมการเรียนรู้ Warm up activity

1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวนิทานพื้นบ้านที่นักเรียนเคยได้ยิน ได้ฟัง หรือเคยอ่านมาก่อนแล้วให้นักเรียนเล่าเรื่องย่อให้เพื่อนในชั้นเรียนฟัง

Teacher : Have you ever heard fairy tales?

What happened in the story?

Is it a comedy story?

Do you know a folk tale about Ongkharak district

2. ครูยกตัวอย่างนิทานพื้นบ้านเรื่องกระต่ายสามขาโดยปรับเปลี่ยนเป็นภาษาอังกฤษแล้วให้นักเรียนศึกษาบทอ่าน จากใบความรู้ที่ 5 หน้า 146

3. ครูเสนอคำศัพท์เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน และ โครงสร้างไวยากรณ์ Past simple tense และ Past continuous tense นักเรียนฝึกการแต่งประโยคตามโครงสร้างที่ได้เรียนไปแล้ว

4. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 5-6 คน ศึกษาข้อมูลจากใบความรู้ที่ 5 แล้วอภิปรายลักษณะตัวละคร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วสรุปความคิดเห็น เพื่อนำโครงเรื่องมาสร้างสรรค์เป็นบทละคร โดยใช้คำศัพท์ สำนวน โครงสร้างไวยากรณ์ที่ได้เรียนในบทเรียนนี้

5. ครูให้คำปรึกษา แนะนำการใช้ภาษาและโครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษแก่นักเรียน
6. นักเรียนร่วมกันอภิปรายลักษณะตัวละคร คติความรู้ที่ได้จากนิทาน แล้วนำมาเขียนเป็นละครโดยแปลเป็นภาษาอังกฤษประกอบการเล่านิทานจากเรื่องที่นักเรียนสืบค้นหา
7. นักเรียนฝึกซ้อมการเล่านิทานภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมุติ (นักเรียนอ่านเรื่องจากใบงานที่ 5
8. นักเรียนนำเสนอผลงานของแต่ละกลุ่ม โดยการจัดการแสดงการเล่านิทานมี สื่ออุปกรณ์ประกอบการเล่าตามที่นักเรียนฝึกซ้อมและจัดเตรียมการแล้ว

6. การวัดประเมินผล

- 6.1 สังเกตนักเรียนทำกิจกรรม แสดงละคร ตอบคำถาม แบบฝึกหัด
- 6.2 นักเรียนทำแบบฝึกหัดในใบงานที่ 1 หน้า 150

7. สื่อการสอน

1. ใบความรู้
2. ใบงาน แบบฝึกหัด
3. แลบบันทึกลีขียง

8. แหล่งความรู้

ห้องสมุด ราษฎ์ชาวบ้าน หนังสือนิทาน

ใบความรู้ที่ 5 เรื่อง Fairy Tale

The Three Legs Rabbit

Long time ago there was a magic priest who lived in Wat Po Tan (Tambon Bang Plakod , Amphur Ongkharak, Nakhonnayok Province). One day, there was a man came into the temple and gave a death rabbit to him. At that time was evening, so the priest told a novice to grill rabbit for tomorrow breakfast. While the novice was grilling rabbit, its was very sweet smell. He couldn't endure, so he tasted one of the grilled leg without nobody knew. He kept the left over for the priest to eat in the next morning. The novice took the grilled rabbit which had 3 legs to the priest when the breakfast time arrive. The priest saw it he surprised and asked, My boy " Why this rabbit has 3 legs?" Where did the other one?". The novice replied," the rabbit has 3 legs, sir". Oh! No, it has 4 legs, said the priest. The rabbit has 3 legs only, the novice attested. Although the priest questioned him many times, but every times he confirmed the rabbit had 3 legs. The priest examined the novice is a resolute and brave boy.

Next day the priest asked the novice, Do you want to eat food with the king at the palace? Yes, sir. The novice answered him. The priest made some magic powder and told him "You should paint this powder on your body before you go to the palace. In the next morning the novice came to the palace and he painted magic powder on his body. The king ate food with the novice, but the king did not see the novice. His food was not enough to eat. The king ordered some more and spicy food. After the novice has eaten spicy food he was hot and perspiring. And then magic powder felt off his body. The king saw and asked him, " Who are you?. Who let you here?." "I live at Wat Potan." The novice answered. The king was very angry, so he commanded his soldiers to take him to the jail. A few day later the priest helped his disciple to escape from the jail. The priest gave him a magic areca nut , after he ate it he was disappeared immediately. The priest and the novice could ran away from the jail and lived in Wat Potan. The king and his soldier wanted to arrested them.

On the way to Tambon Potan, They must across the river (today this village named “Ladsa-ed” instead “Tasadet”). The king arrived there while the priest, monks, and novice were eating. Before the soldiers arrested them, the priest asked permission to have eaten already. After finished eating he asked the disciples “Who want to go with me.?. All of us will go with you, sir.” they said. The priest had enchantment some water and splashed it on the disciples. Novices changed into shrimps and young fish, the priest changed into a heron. He picked them up and flew to the south-east. This area is called “Bueng Pra Arjan” or Wat Pak-klong Pra Arjan”. Now the place where the priest and novice lived together.

ใบงานที่ 1

รายวิชา ภาษาอังกฤษ เรื่อง Fairy Tale ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

>>>>>>><<<<<<<<<

1. Vocabulary Link

A. Match the words (1-7) with the meaning (a-g).

1. attest	a. to describe someone who has a particular
2. confirmed	attitude are very unlikely to change.
3. priest	b. a person who follows the examples .
4. magic	c. to show or prove that it is true.
5. disciple	d. a man who has particular duties and
6. enchantment	responsibilities in the place where people worship.
7. heron	e. the power to use super nature force to make
	apparently impossible things.
	f. a magic spell.
	g. a bird which has very long legs, long beak, and
	grey and black feathers.

B. Unscramble these question about fairy tale.

1. (the/ what's / about /story)

_____ ?

2. (What/ in /the / story/ happened)?

_____ ?

3. (it / is /comedy /a /story)

_____ ?

C. Complete the conversation .

Yotin : I've read a comedy fairy tale !

Somchat :Really? _____? ?

Yotin : The Tortoise and the Hare.

Somchat : _____ ?

Yotin : The tortoise won the race.

Somchat : _____ ?

Yotin : The main point is slow and steady wins every time.

D. Write the conversation about your favorite fairy tale.

You : _____

Your friend : _____

You : _____

Your friend : _____

You : _____

Your friend : _____

You : _____

Your friend : _____

You : _____

Grammar

A. Fill in the correct form of each verb. Use the past continuous or the simple past.

Long ago there (1;be)_____ a magic priest who (2;has) _____ magical. The priest (3;pray)_____ in the temple, the man (4;come)_____ to the temple and (5;give)_____ him a rabbit. The priest (6;tell) _____ the novice to grill it. When the novice (7;grill)_____ the rabbit on fire, it (8;smell) _____ very sweet. Someone (9; see) _____ the novice while he (10;taste)_____ one leg of it, and was punished by the priest.

B. Write down the favorite fable for practicing role play or exhibition in the classroom.

ให้นักเรียนตอบคำถามจาก Self Evaluation เพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนนี้

Self Evaluation

Correct these sentences.

1. She writing a letter now.

_____.

2. We are going to the cinema last Sunday.

_____.

3. I didn't studied yesterday.

_____.

4. My friends were watching television in the living room .

_____.

Complete this questionnaire

1. This lesson is Interesting fun boring
2. I have learnt a lot quite a bit some a little nothing
3. Write down the most interesting points of the lesson.

.....

.....

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learners-Centered Activities)

กรมวิชาการ (2544 : 129-132) ได้อธิบายว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ในการใช้ภาษา(Language Use) และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักกระบวนการเรียนรู้ (Language learning) ตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียนทั้งในรูปแบบการเรียนในห้องเรียน (Informed Instruction Manner) การเรียนด้วยตนเอง (Self - access learning) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นวางแผน (Planning)

1.1 วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน

1.2 ตั้งเป้าหมายและจุดประสงค์รายวิชา

1.3 เลือกเนื้อหาที่ครอบคลุมทั้งด้านทักษะทางภาษาและด้านทักษะการเรียนรู้

1.3.1 ด้านทักษะทางภาษา (Language Skills) ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรม

1. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นประโยชน์ของเนื้อหาที่เรียน

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและฝึกทักษะความรู้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องสัมพันธ์กับความต้องการของผู้เรียน

4. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและกระบวนการทางภาษาตามลำดับขั้นตอนจากง่าย

ไปสู่สิ่งที่ยากขึ้นหรือจากสิ่งที่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่ไกลตัว

1.3.2 ด้านทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills)

1. ควรเอื้อให้ผู้เรียนได้ใช้กลยุทธ์ในการเรียนภาษาที่มีประสิทธิภาพ

2. ผู้เรียนสามารถเรียนตามวิธีที่ตนพอใจและเข้าใจ

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักกำหนดเป้าหมายของตน

4. ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะในการประเมินตนเอง

2. ขั้นดำเนินการ (Implementation) หมายถึง ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนสามารถ

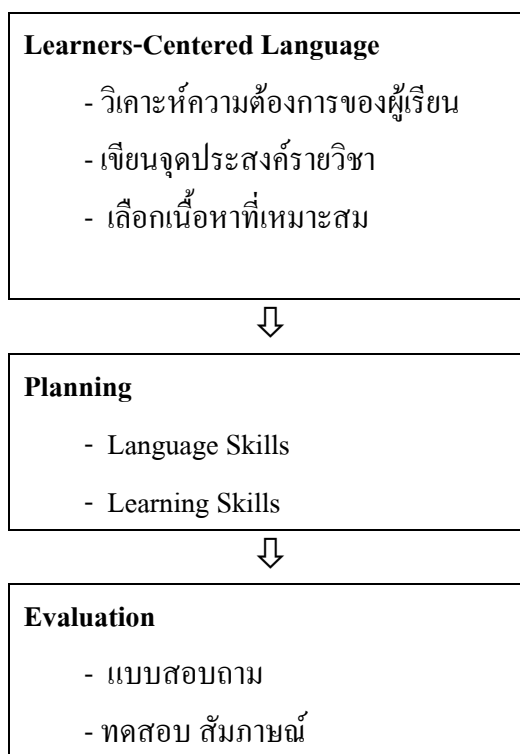
ดำเนินได้ตามความเหมาะสมของเวลาและความพร้อมของผู้เรียน

- 2.1 ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการกระตุ้นและเสนอความรู้พื้นฐานเชื่อมโยงกับความรู้เดิม
- 2.2 ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดหัวข้อและแยกแยะเรื่องที่จะเรียน เช่น กำหนดว่าเรื่องใดครูต้องอธิบายเพราะเป็นเรื่องที่ซับซ้อนผู้เรียนอาจไม่เข้าใจอย่างแท้จริง เช่น ทฤษฎี กฎ หลักเกณฑ์ เป็นต้น
- 2.3 ผู้เรียนแบ่งงานหรือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ
- 2.4 ผู้เรียนวางแผนการทำงาน
- 2.5 ผู้เรียนตรวจสอบ ทบทวนความคิดของตนเอง และแก้ปัญหา
- 2.6 รายงานผลหน้าชั้นเรียน นักเรียนคนอื่นในห้องเรียนอภิปรายและประเมินผล
- 2.7 ครูผู้สอนสรุปการทำงานของนักเรียน แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง ให้รางวัลหรือแสดงความชื่นชมผู้เรียนที่เป็นผู้ค้นคว้าด้วยตนเอง

ขั้นการวัดและประเมินผล (Evaluation) อาจทำได้ดังนี้คือ

1. ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ความพึงพอใจของผู้เรียน
2. การทดสอบ สอบถาม การสังเกต สัมภาษณ์ การประเมินตนเอง เพิ่มสะสมงาน
3. ควรมีการประเมินผลทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
4. ควรดำเนินไปพร้อมกับการเรียนการสอนเป็นระยะๆและต่อเนื่อง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาทักษะทางภาษาและทักษะการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรจัดควรใช้วิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง และได้รับการฝึกฝนจนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ สามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ดังนี้

ภาพประกอบ 19 ผังมโนทัศน์กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการประกอบอาชีพนั้นสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้หลากหลายรูปแบบ ในคู่มือนี้ผู้ศึกษาได้นำเสนอการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียน เกิดความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาทักษะทางภาษา เป็นฝึกทักษะผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ทักษะภาษาทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน จนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ สามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง ในการจัดการเรียนการสอน ผู้ศึกษาได้นำเสนอโดยการเขียนแผนการจัดการเรียนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการสอน เนื้อหาของภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ และแบบฝึกทักษะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการประกอบอาชีพ

หน่วยการเรียนรู้ที่..... Occupation
เรื่อง Woven Plants

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ระยะเวลา 4 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

สามารถอธิบายขั้นตอนและกระบวนการทำไม้ถักได้

จุดประสงค์การเรียนรู้ :

1. นำเสนอข้อมูล เรื่องราว และกระบวนการทำไม้ถักได้
2. แสดงความคิดเห็น อภิปรายเกี่ยวกับการทำไม้ถักโดยใช้ทักษะทางภาษาได้
3. เขียนรายงานงาน นำเสนอผลงาน เป็นภาษาอังกฤษได้ถูกต้องทั้งการใช้คำศัพท์และ

โครงสร้างของประโยค

เนื้อหา

1. Woven Plants
2. Way of Life/Culture and Environment
3. Process of Production

Vocabulary

construction	= making object by joining parts or pieces together.
perpendicularly	= stands or rises straight up from the ground.
irrigation	= to supply all of land with water through ditches that are specially put there in the order to help crops to grow.
community	= all the people who live in a particular area or place.
confidence	= the belief that you can deal with situations successfully.
avoid	= take action in order to prevent from affecting.

continually	= something is continues to happen without stopping.
attractive	= seems nice or interesting
increasing	= becomes bigger in number or amount.

Grammar : Comparison of comparative degree

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชนของนักเรียน

What do people in your neighborhood do?

Where are the famous flowers centers in Thailand ?

Who are the famous farmers in your town?

2. ครูและนักเรียนช่วยกันกำหนดหัวข้อและแยกแยะเรื่องที่จะเรียน เช่น แบ่งเรื่องที่

นักเรียนจะไปศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการประกอบอาชีพตามหัวข้อที่กำหนด
เพื่อให้นักเรียนเลือกหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง ตัวอย่างเช่น

Example Group 1 Information about Local Goods

Group 2 Name of Plants and Flowers

Group 3 Woven Plants Center.

Group 4 Occupation in Ongkharak District

ครูกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงาน และเสนอแนะคำศัพท์ ไวยากรณ์ โครงสร้าง
ประโยคที่ใช้ในการทำรายงาน

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มเพื่อรับผิดชอบตามเนื้อหาที่นักเรียนเลือก

4. นักเรียนแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบโดยการประชุมอภิปรายภาระงานตาม

ความสามารถและความเหมาะสม เช่น การถ่ายภาพ การค้นคว้า การบันทึกข้อมูล กล่าวขอบคุณ
สัมภาษณ์ ฯลฯ

5. นักเรียนร่วมกันวางแผนเพื่อกำหนดขั้นตอนในการดำเนินงาน เช่น การเขียนรายงาน
เป็นภาษาอังกฤษ การนำเสนอผลงานในชั้นเรียนเป็นภาษาอังกฤษ การพูดอภิปรายเนื้อหา

6. ครูให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขการใช้ภาษาของนักเรียน

7. นักเรียนศึกษาข้อมูลจากใบความรู้ ที่ 6 และทำแบบฝึกทำยบทความ เขียนรายงาน เพื่อนำเสนอข้อมูลในชั้นเรียน ครูแก้ไข ปรับปรุงงาน ก่อนนำมาเสนอครูผู้สอนเพื่อรายงานหน้าชั้นเรียน

8. ครูผู้สอนสรุปการทำงานของนักเรียน แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง

การวัดและประเมินผล

1. นักเรียนประเมินผลตนเอง หรือกลุ่ม
2. สังเกตการอภิปราย
3. ตรวจใบงาน

สื่อการเรียนรู้

เทปบันทึกเสียง / ใบงาน / ภาพถ่าย

บันทึกผลหลังการสอน

- ผลการเรียนรู้.....
- ปัญหาอุปสรรค
- ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข.....

จากแผนการจัดการเรียนสอนดังกล่าว เมื่อจะดำเนินการจัดกิจกรรมครูผู้สอนสามารถนำเนื้อหาจากใบความรู้ที่เสนอไว้ดังนี้

ใบความรู้ที่ 6

ภูมิปัญญาการประกอบอาชีพการทำไม้ถัก

Product : Woven Plants

**Produced at : Ban Khu-khot Moo 11 Tambon Bang Plakot ,
Amphoe Ongkharak, Nakhon Nayok Province**

Background

Ongkharak is a Tambon, or district in Nakhon Nayok Province. There are many canals in the area. In 1889, King Rama V ordered the construction of a canal to join linking the Chao Phraya River and the Nakhon Nayok River, giving it the name "Rangsit Prayunsak". After that, many canals were dug perpendicularly to this main canal. Each canal was named after the Thai cardinal numbers. The first canal was called Klong Nueng (1) and the second one was called Klong Song (2), etc.

Tambon Bang Plakot is located between Klong Sipsi (14) and Klong Siphok(16). The district benefits from irrigation, which makes the soil fertile throughout the area. People in the community have been farmers and florists for hundreds of years. They have grown rice, fruit, and flowers. The first florist in the area was Mr. Boon Saekhouw.

The woven plant products of Tambon Bang Plakot were introduced to the market in 1996. That year, a client, called at Mr. Manop and Mrs. Juthamas Chompu's nursery to buy some plants. Mr. Manop saw some woven plants, which the client had purchased from a different location, in the back of his truck and he was interested by their strange, beautiful and artistic qualities. So he observed, tried to remember the style and, imitated it using hibiscuses and Chinese roses, which were plentiful in his garden. Then he took the woven plants to show in his garden. One day, a customer from Taiwan saw and was interested in the woven plants. He designed several different styles and asked Mr. Manop to weave them for him. Mr. Manop was able to fulfill the order. This provided him with more experience and gave him to confidence to attempt to create new products. When he took his products to the market, they were well accepted by both Thai and foreign clients. This made other people in the community become interested in this work. They began to study and produce these kinds of products in increasing numbers.

Way of Life / Culture and Environment

Most People at Tambon Bang Plakot are farmers. Many of them earn a living by planting nursery flowers. However, some plants that are of low quality cannot be sold in the past. These plants would be left to rot or destroyed. Now, they are used to make woven plants. In this way, the farmers avoid losing any income and are able to gain more experience and knowledge. In the beginning, they used only one kind of plant, which was always woven in the same shape and style. Now they continually develop their work by using many different kinds of plants to weave in a variety of styles and shapes. Moreover, they incorporate the art of woven bamboo into their products as well.

Process of Production

At the beginning, producer did not have a good system of producing weaving plants. They did not pay attention to procedure in preparing materials. This made the products fall below a standard quality. However because of the accumulation of experience and knowledge, they now have a systematic procedures for production.

1. Cutting and Cultivation: Prepare wood ashes and rice cover. Put the in a black plastic bag. Water it until wet. Consider the age of a tree before taking it to weave.

2. Select plants, which have the same height and sizes. The branches need to be straight and of good quality.

3. Cut the small branches off the main brunches. Leave only the small brunches at the end of each brunch.

4. Wash the roots before weaving. It is easy to weave and looks beautiful and tidy.

5. After fully washing, put it in a pot. Prepare soil mix with wood ashes, rice cover and fluff from a coconut.

6. Begin weaving according to the design, using wire to tie.

7. After finishing weaving, untie the wire. Put string around the top part of the tree in order to seize it firmly.

8. Wait until the plant grows leaves and flowers. Take it to the market for sell.

เมื่อครูผู้สอนดำเนินการสอนตามขั้นตอนที่นำเสนอไว้ในแผนการสอนแล้ว ครูสามารถนำแบบฝึกหัดที่สร้างเป็นตัวอย่างมาฝึกทักษะภาษาให้กับผู้เรียนเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ความเข้าใจในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ

ใบงานที่ 2 “เรื่องการทำไม้ถัก”

Woven Plants

Exercise I. Skim the article to find the answer to the following questions.

1. Which paragraph tells you about the woven plants were introduced to the market?

2. Which paragraph mentions that Mr. Manop is a successful man?

3. Which paragraph tells you about location of woven plants centers?

4. Which paragraph describes the history of woven plants ?

Exercise II Write the numbers to put sentence in order, and then write them the process of production

- _____ Cut the small branches off the main brunches. Leave only the small brunches at the end of each brunch.
- _____ After fully washing, put it in a pot. Prepare soil mix with wood ashes, rice cover and fluff from a coconut.
- _____ Cutting and Cultivation: Prepare wood ashes and rice cover. Put the in a black plastic bag. Water it until wet. Consider the age of a tree before taking it to weave.
- _____ Begin weaving according to the design, using wire to tie.

- _____ After finishing weaving, untie the wire. Put string around the top part of the tree in order to seize it firmly.
- _____ Wait until the plant grows leaves and flowers. Take it to the market for sell.
- _____ Select plants, which have the same height and sizes. The branches need to be straight and of good quality.
- _____ Wash the roots before weaving. It is easy to weave and looks beautiful and tidy.

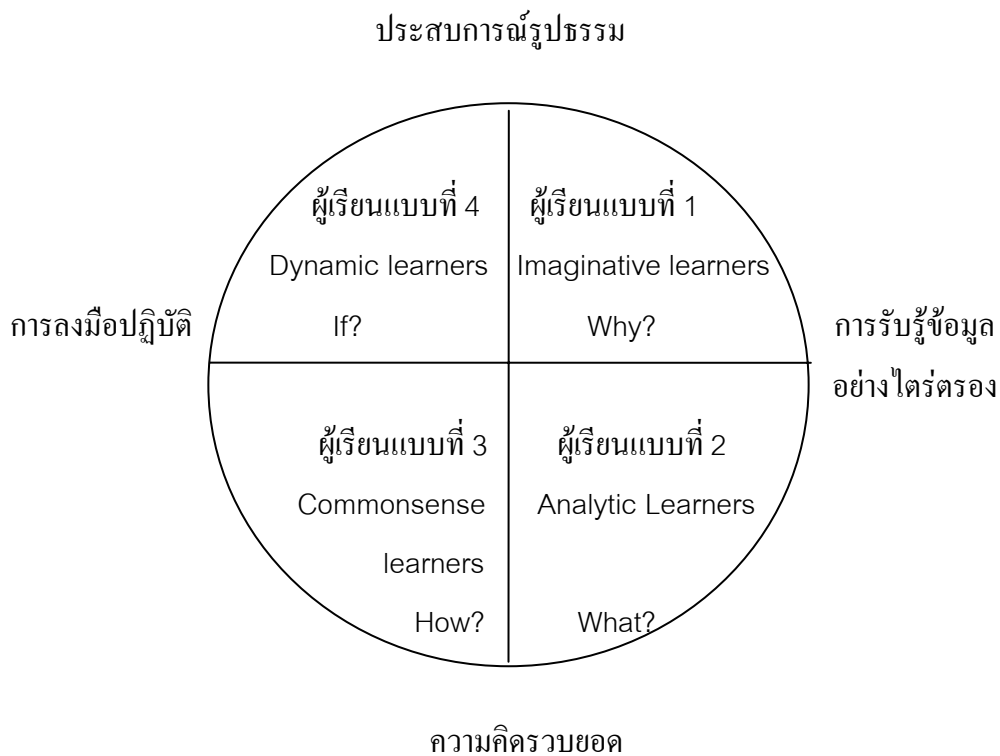
Exercise III. Draw a line between the words on the left and their opposites on the right.

1. Begin	bad
2. After	finish
3. Good	useless
4. Easy	before
5. Different	sale
6. Use	same
7. Below	difficult
8. Buy	above

กิจกรรมการเรียนการสอนแบบโฟร์แมทซิสเต็ม (4 MAT'S Learning System)

กรมวิชาการ (2544: 167-170) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์จากการรับรู้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม มีการจัดข้อมูลจากการสังเกตแล้วเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิมของตนเอง ผู้เรียนสามารถบูรณาการสิ่งที่ได้รับจากการสังเกตมาเป็นความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม นำมาปฏิบัติ ประยุกต์ใช้ความรู้ มีการค้นคว้าและทดลองปฏิบัติเน้นกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ การอภิปราย การทำรายงานกลุ่ม และกิจกรรมการแก้ปัญหา

ลักษณะของผู้เรียน 4 แบบตามแนวคิดของโฟร์แมทซิสเต็ม

ภาพประกอบ 20 ฟังมโนทัศน์ของ Morris and McCarthy : 1990

ผู้เรียนแบบที่ 1 (Imaginative Learners) ผู้เรียนสามารถบูรณาการประสบการณ์ให้เป็นส่วนหนึ่งของตนเองเรื่องที่เขียนมีความหมายและสำคัญต่อผู้เรียนแต่ละคน คำถามนำทางสำหรับผู้เรียนกลุ่มนี้คือ “ทำไม”

ผู้เรียนแบบที่ 2 (Analytic Learners) ผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดบนฐานข้อมูลและการศึกษาค้นคว้า คำถามนำทางสำหรับผู้เรียนกลุ่มนี้คือ “อะไร”

ผู้เรียนแบบที่ 3 (Commonsense Learners) ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ตามลักษณะเฉพาะตัว ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามแนวคิดและความสนใจเฉพาะตัว คำถามนำในกิจกรรมคือ “อย่างไร”

ผู้เรียนแบบที่ 4 (Dynamic Learners) ผู้เรียนมีการบูรณาการประสบการณ์และประยุกต์ใช้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง คำถามที่ใช้กับกลุ่มนี้คือ “ถ้า” (If?)

ในการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT โดยคำนึงถึงผู้เรียนทั้ง 4 แบบข้างต้น Morris and McCarthy ได้นำมาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผู้เรียนสามารถใช้สมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาอย่างเต็มที่ โดยแบ่งขั้นตอนออกเป็น 8 ด้านคือ

ภาพประกอบ 21 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโพร์แม็ทซิสเต็ม

เมื่อนำการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ข้างต้นมาบูรณาการเข้ากับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจะได้ขั้นตอนการสอนภาษาอังกฤษแบบ 4 MAT ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการสอนแบ่งเป็น 8 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์ ผู้เรียนสร้างประสบการณ์พื้นฐานเกี่ยวกับที่เรียนโดยใช้กิจกรรม เกม เพลง บทกลอน สถานการณ์ปัญหาที่เป็นภาษาอังกฤษ กระตุ้นให้ผู้เรียนได้สร้างจินตนาการ การอภิปราย ในขั้นนี้ผู้เรียนใช้ทักษะการสื่อสารกับครูตลอดเวลา

ขั้นที่ 2 การสะท้อนประสบการณ์ ผู้เรียนได้อภิปราย อธิบาย ได้ฝึกการเขียน ภาษาอังกฤษเพื่อสรุปความรู้ ความคิดของตนเองหรือของกลุ่ม กิจกรรมที่ใช้สอนช่วยให้ผู้เรียน เห็นความสำคัญของการเรียน

ขั้นที่ 3 การบูรณาการสิ่งที่ได้จากการสังเกตเป็นความคิดรวบยอด ผู้เรียนได้เรียนเนื้อหา ในบทเรียนด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การค้นคว้า การทดลอง การทำงานตามใบงาน การระดมสมอง ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสนทนาแล้วเขียนสรุปความคิดเห็น

ขั้นที่ 4 การพัฒนาทฤษฎีและความคิดรวบยอด ผู้เรียนได้บูรณาการจากความคิดรวบ ยอดจากวิชาอื่นมาใช้ในการเรียนภาษาอังกฤษ ผู้เรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ บทสนทนาและความรู้ด้าน อื่นๆ อีกมาก

ขั้นที่ 5 การลงมือปฏิบัติตามแนวคิดที่กำหนด ในขั้นนี้ผู้เรียนได้ทำงานตามใบงาน แบบฝึกหัดเน้นการปฏิบัติให้เกิดความเชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 6 การเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว เน้นให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดระหว่างเพื่อนๆ

ขั้นที่ 7 การวิเคราะห์เพื่อเห็นประโยชน์หรือการประยุกต์ใช้ ผู้เรียนได้วิเคราะห์เพื่อสรุป ประโยชน์ของสิ่งที่ได้เรียน ชื่นชมผลงานตนเอง มีการประเมินตนเองโดยครูผู้สอนและเพื่อนใน ชั้นเรียน

ขั้นที่ 8 การลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น ผู้เรียนนำ ข้อเสนอแนะมาปรับปรุงผลงานและความรู้ ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนแล้วนำมา สรปบทพจนแล้วเชื่อมโยงความรู้ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน กิจกรรมที่จัดขึ้น ได้แก่ การแสดงผลงาน การจัดป้ายนิเทศ เป็นต้น

สรุปสาระสำคัญของแนวทางการจัดการเรียนสอนแบบโพร์เม็ทซิสเต็มมีเป้าหมายเพื่อ พัฒนาการใช้สมองที่ซีกซ้ายและซีกขวา คือเป็นการพัฒนาทั้งศาสตร์และศิลป์ไปพร้อมกันมีการ บูรณาการประสบการณ์ เนื้อหา ความรู้จากวิชาต่างๆเข้าด้วยกัน ส่วนวิธีสอนเน้นการบูรณาการ ความรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิมโดยเป็นประสบการณ์ตรงมีการประเมินผลจากการประเมิน ตนเองหรือประเมินเพื่อนนักเรียนคนอื่น

ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบโฟร์แมทซิสเต็ม (4 MAT System)

เรื่อง The Local Product
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
 ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญการเรียนรู้

ผู้เรียนสามารถสนทนาได้ตอบ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเทคโนโลยี การทำผลิตภัณฑ์จากไม้มะม่วง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของคำศัพท์ สำนวนเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ต่างๆจากไม้มะม่วงได้
2. อ่านออกเสียงประโยคได้ถูกต้องตามความหมายที่ต้องการ
3. นำเสนอข้อมูล ขั้นตอน วัสดุที่นำมาใช้ในการสร้างผลผลิต
4. สนทนาได้ตอบเกี่ยวกับสินค้าผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วงได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูสร้างประสบการณ์ (Create an Experience) ครูให้นักเรียนเล่นเกม Word Association โดยให้นักเรียนบอกคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับคนอื่นนักเรียนคนที่ 1 บอกคำศัพท์ประเภทใดประเภทหนึ่ง ผู้เล่นคนต่อไปบอกคำศัพท์ประเภทเดียวกัน นักเรียนบอกคำศัพท์ไปเรื่อยๆจนครบทุกคน เกมนี้อาจเริ่มต้นดังนี้

Ss1 : wood

Ss 2 : table

Ss 3 : picture

Ss 4 : tree etc.

2. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเภทของผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วงมีกี่ชนิด รูปแบบเป็นอย่างไร ประโยชน์การใช้งาน

3. ครูให้นักเรียนดูภาพผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้มะม่วงแล้วให้นักเรียนอภิปรายความแตกต่างของรูปทรง ขนาด และราคาของสินค้าเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันโดยใช้การเปรียบเทียบในขั้นกว่า (Comparative degree)

4. ครูแจกคำศัพท์หรือแถบประโยคภาษาอังกฤษ ใบความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วงให้นักเรียนนำมาเรียงเป็นข้อความ บทความ บทสนทนา ใช้วิธีการแบบ Jigsaw Reading

5. เมื่อนักเรียนเรียงเรียงประโยคเสร็จเรียบร้อย และมีใจความที่ถูกต้องสมบูรณ์ โดยผู้สอนตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วให้ผู้เรียนเขียนเป็น บทความใหม่เพื่อนำเสนองานในขั้นต่อไป

6. ผู้เรียนนำเสนอผลงานที่นักเรียนเขียนเป็น บทความสั้นๆ แล้วนั้นมาอ่านหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนกลุ่มอื่น ได้รู้และเข้าใจเรื่องราวของแต่ละกลุ่มที่ได้รับ ไปเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย ซักถาม เพื่อเข้าใจอย่างถ่องจริง

7. ผู้เรียนแต่ละคน/ กลุ่ม สรุปข้อมูลจากการฟังเพื่อนรายงาน วิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำมาเขียนเป็นแผนภูมิ (mind map)

8. ผู้เรียนนำเสนอผลงาน mind map โดยจัดทำป้ายนิเทศ หรือจัดใส่แฟ้มสะสมงานของตนเอง หรือของห้องต่อไป

9. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในรูปแบบโพร์แม็ทชีวิเด็มนี้ ผู้สอนอาจให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์จริงโดยการออกไปสำรวจรายการสินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่สถานประกอบการ โดยครูมีหนังสือจากสถานศึกษาขอความร่วมมือเพื่อให้นักเรียนออกไปสำรวจ แล้วจดบันทึกรายการสินค้า รูปแบบผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรกลทางเทคโนโลยี ที่เป็นภาษาอังกฤษแล้วนำมาเสนอผลงานในห้องเรียน

สื่อ-อุปกรณ์

1. บัตรคำศัพท์
2. แถบประโยค
3. ใบความรู้
4. แฟ้มสะสมงาน

การวัดประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการอภิปราย
3. ตรวจสอบผลงาน
4. ตรวจสอบบันทึกการเรียนรู้

เมื่อครูผู้สอนฝึกทักษะทางภาษาตามกระบวนการแล้ว ครูควรให้นักเรียนได้ฝึกทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมโดยศึกษาจากบทอ่านในใบความรู้ และฝึกทักษะในใบงานที่น่าเสนอดังต่อไปนี้

ใบความรู้ที่ 7

เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเทคโนโลยี

A Variety of Local Goods & Novelty Items

There is a variety of locally-made goods and novelty items you can avail from the Province of Nakornnayok ranging from delectable pastries/delicacies to usable items, not to mention the sweet assortment of fruit, i.e. plum, sweet green orange, pomelo, durian, lemon, etc.

Mango Tree Products

Carved products such as vases, cande-labra, bowls, etc. made from mango trees are made in Saimool Sub-District, Ongkarak District. You may enquire about other products by calling them on 0 3739 1706.

Marble Production

Marble making takes place nearby the Nakornnayok Hospital in Muang District and by the intersection leading to the JorPorRor Military School. Marbles products range from vases to kettles, clocks, bracelets, lanterns, name plates for desks, and a lot more.

Bamboo Products

In Sarika Sub-District, Amphur Muang, various bamboo products are produced ranging from carved faces made of bamboo roots to boat sails. You may avail of these beautifully made souvenirs at the Sarika Falls, Nangrong Falls, and Wangtakrai.

Brooms

These brooms, made from a special sort of grass called "Mai Mhok" and "Mai Phai Hin", can be availed from stores across Nakornnayok Province. The production centre is situated in Sarika Sub-District, Amphur Muang; Nahinlad, Khrokrowad and Nongsaeng Sub-Districts.

Rugs/Mats

Other products, i.e. door rugs, sleeping mats in many sizes, etc. are produced in Khaopherm Sub-District, BaanNa District. You may avail these products at some furniture shops in Banna market.

Fabric

Weaved fabrics and other clothing materials are specially made in a selection of beautiful colours produced in front of Wat Fangklong Temple, Koway Sub-District, Pakphlee District.

Salted Eggs

Nakornnayok-made salted eggs are good smelling with the aroma of pandan leaves. You may visit the production centre in the front

Great-Tasting Delicacies, Great for Souvenirs

Nakornnayok offers an assortment of pastries for your friends back in the city. Delectable "Shell Chuan Chim" goods such as Chinese bakery items are produced at BaanNa market, BaanNa District, and sold out at stores around Nakornnayok. Other pastries include banana chips, potato chips & taro chips, available at Sarika Falls and Nangrong Falls. For your sweet-tasting desire and good health, Nakornnayok also offers you a wide variety of fruit, e.g. star apple, plum, garcinia, kaffir lime, mango, lemon, etc., some of which are preserved, sweetened, and made available the whole year round. You may drop by at the BaanYai intersection, Amphur Muang, or at any Mae Baan Dong Chok Dee zones

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 8

ข้อมูลอินเทอร์เน็ต : <http://www.thaitambon.com>.

ใบงานที่ 3 (Souvenirs)

Mango Tree Products

Section One ให้นักเรียนเขียนรายการคำศัพท์ที่ได้จากการสำรวจ และรวบรวมจากการศึกษาค้นคว้าในสถานประกอบการ

Make a list of products which you have surveyed from the factory.

Products	prices	machines
.....
.....
.....
.....
.....

Section Two

Write sentences with comparative form of these adjective. Use your own idears. Example:, Vase's shape is bigger than cade-labra.

1. Expensive _____
2. Beautiful _____
3. Modern _____
4. Small _____
5. Cheap _____
6. Interesting _____
7. Good _____
8. Nice _____
9. Great _____
10. Hard _____

Section Three : Read the text of the Local Good & Novelty items.

1. How many local goods are there in Nakhonnayok Province?

Make a list of souvenirs from the pedagogy sheet.

2. With the local goods & novelty items, how can customers do if they enquire products?

3. Can you suggest about the popular souvenirs ? What?

การเรียนรู้จากการทำโครงการ (Project –Based Learning)

กรมวิชาการ (2544:154-156) ได้ให้ความหมายไว้ว่า โครงการคือการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่คุณเรียนมีความสนใจ แล้วดำเนินการศึกษาค้นคว้าภายในเวลาที่กำหนดแล้วได้ผลตามที่ตั้งจุดประสงค์ไว้

เริงชัย จงพิพัฒน์สุข (2546 : 43) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนโครงการ (Project work or Project approach) หมายถึง กระบวนการทำงานที่คุณเรียนทำด้วยตนเองตามจุดประสงค์ที่กำหนดแล้วเสนอผลงานต่อผู้สอนตามระเบียบวิธีหรือระบบที่ครูกำหนดหรือเป็นข้อตกลงร่วมกันกับคุณเรียน

จุดมุ่งหมายของการทำโครงการ

1. เพื่อให้คุณเรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยเลือกหัวข้อ (Topic) ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง
2. คุณเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากห้องเรียน ไปประยุกต์ใช้หรือนำไปปฏิบัติได้จริง
3. มุ่งพัฒนาความรับผิดชอบในการทำงาน โดยที่คุณเรียนมีอิสระในการคิด และการกำหนดหน้าที่ ภาระงานและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานเอง

ขจิต ฝอยทอง (ออนไลน์ : 2549) มีความเห็นว่า โครงการภาษาอังกฤษ คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เกิดจากความต้องการของคุณเรียน คุณเรียนได้ใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ มีการพัฒนาทักษะทั้งพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) และ จิตพิสัย (Affective Domain) มีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์จริง มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีพัฒนาทักษะทางภาษาในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษ

ขั้นตอนในการทำโครงการภาษาอังกฤษ (English Project Work)

การดำเนินการทำโครงการภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนควรสอนขั้นตอนในการดำเนินโครงการว่าจะทำอย่างไร ไม่ควรปล่อยให้คุณเรียนทำเองด้วยความไม่เข้าใจเพราะจะทำให้คุณเรียนท้อ ไม่อยากทำ ผู้สอนจะต้องเป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ ทั้งก่อนและระหว่างการดำเนินโครงการ ผู้เขียนได้นำเสนอวิธีการทำโครงการภาษาอังกฤษแบบง่ายๆดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนในห้องเรียน (Classroom Planning)

ในขั้นนี้ผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่าอะไรเป็นปัญหาของผู้เรียน อาจเป็นปัญหาของผู้เรียนเองหรือปัญหาของชุมชน ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนด Theme เมื่อผู้เรียนตัดสินใจเลือก Theme แล้ว จะดำเนินการต่อไปอย่างไร เช่น นักเรียนของผู้เขียนอาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่มีการประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก นอกจากนั้นแล้วยังมีอาชีพเสริมที่เพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว เช่น การทำรูปหอม การทอเสื่อกก การทำบ้านทรงไทย การทำบ้านทรงไทย เป็นต้น อาชีพต่างเหล่านี้มีความสำคัญอย่างไร

สร้างรายได้เพียงพอกับการครองชีพหรือไม่ มีวิธีการดำเนินงานอย่างไร ดังนั้นปัญหาของผู้เรียนคือต้องการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในท้องถิ่นของผู้เรียน

ขั้นที่ 2 ขึ้นตั้งจุดประสงค์ของโครงการ (Purpose of project work)

ผู้เรียนช่วยกันตั้งจุดประสงค์เมื่อทำโครงการแล้วได้อะไร กำหนดชิ้นงานปั้นปลายว่าจะเป็นอย่างไร มีผลงานในด้านทักษะทางภาษา อังกฤษในขั้นสุดท้ายออกมาเป็นแบบไหน เช่น เช่น การจัดทำสมุดภาพ การผลิตชิ้นงานออกมาจำหน่าย การจัดนิทรรศการในโรงเรียน เป็นต้น

ขั้นที่ 3 วางแผนและดำเนินการ (Planning and Processes)

ผู้เรียนอภิปรายวิธีการทำงาน จะแบ่งงานกันอย่างไร ทำงานเดี่ยว หรืองานกลุ่ม เลือกรายการตามข้อที่นักเรียนสนใจและต้องการทำมากที่สุด ดังตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการประกอบอาชีพในตารางที่กำหนด

กลุ่มที่	หัวข้อ (Theme)	วิธีการนำเสนอ
1.	การทำรูปหอม	แสดงนิทรรศการ, ตอบคำถาม
2.	การทำบ้านทรงไทย	แสดงนิทรรศการ, แผ่นพับ
3.	ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาเรซิน	โปสเตอร์, หนังสือเล่มเล็ก
4.	การทอเสื่อกก	แสดงนิทรรศการ, ป้ายคำศัพท์
5.	ผลิตภัณฑ์ไม้มะม่วง	บทบาทสมมุติ, ป้ายนิเทศ
6.	ผลิตภัณฑ์โลหะเทียม	แผ่นพับ, ป้ายนิเทศ
7.	การทำไม้ถัก	นิทรรศการ, ตอบคำถาม

ผู้เรียนช่วยกันร่างเค้าโครงของแผนการดำเนินงาน (Structure the project) ว่าทำอะไร ทำที่ไหน นักเรียนวางแผนวิธีการนำเสนองานเป็นภาษาอังกฤษในรูปแบบต่างๆ ตามที่เสนอไว้พอสังเขปในตาราง ผู้เรียนควรเตรียมความพร้อมทางด้านทักษะภาษาอังกฤษ และสื่อ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการเก็บข้อมูล เช่น กล้องถ่ายรูป แบบบันทึกการสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขั้นที่ 4 การทบทวนและติดตามผล (Reviewing and Monitoring)

ผู้เรียนอภิปรายและประเมินผลทั้งในระหว่างและหลังการทำโครงการ เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing) ครูให้คำวิพากษ์ วิจารณ์และเสนอแนะความคิดเห็น ผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์งาน ติดตามผลการทำงาน ปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 5 รายงานผล และประเมินผล (Report and Evaluation)

ผู้ทำโครงการเขียนสรุปผลการทำงานโครงการภาษาอังกฤษ และประเมินผลงานของตนเองว่าตรงตามจุดประสงค์เพียงใด มีข้อบกพร่องหรือผิดอย่างไรหรือไม่ มีข้อสังเกต หรือแนวคิดจากงานนี้อย่างไร ในการประเมินผลโครงการภาษาอังกฤษ ครูทำการประเมินผลโครงการ โดยอาจจะพิจารณาจากใบประเมินผลตนเอง ใบประเมินของเพื่อน และควรให้ผู้ปกครองมีส่วนช่วยในการประเมินผลด้วย ดังตัวอย่างแบบประเมินที่แนบท้าย (คู่มือหน้า 100-107)

การเขียนโครงการ

1. ชื่อโครงการ (Name of Project)
2. ชื่อผู้จัดทำ (Participants) ถ้าเป็นกลุ่มต้องเขียนชื่อผู้ร่วมงานทุกคนในกลุ่ม
3. ชื่ออาจารย์ผู้สอน (Teacher's name) หรืออาจารย์ที่ปรึกษา (Advisor) (ถ้ามี)
4. เหตุผลที่เลือกทำโครงการ (Reasons for choosing the project)
5. ความสำคัญของโครงการ (Utility of Project)
6. จุดประสงค์ในการทำโครงการ (Objectives)
7. แผนการปฏิบัติงาน (Action Plan)
 - 7.1 ขั้นตอนการทำงาน (Steps)
 - 7.2 ระยะเวลาการทำงานแต่ละขั้น (Duration)
 - 7.3 ค่าใช้จ่าย (Expense) และการหาทุน (Funds Raising) (ถ้ามี)

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Expected out comes)
9. ลงลายมือชื่อผู้ทำหรือประธานกลุ่ม วัน เดือน ปีที่เสนอโครงการ
10. ความคิดเห็น/ คำแนะนำของครูผู้สอน (Teacher's comment/Advice)

การจัดการเรียนรู้จากการทำโครงการภาษาอังกฤษ มีข้อดี คือ ผู้เรียนมีโอกาสเลือกในสิ่ง
 ที่ผู้เรียนอยากเรียน ผู้เรียนได้ฝึกทักษะภาษาอังกฤษทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน
 ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการ นอกจากนี้แล้วผู้เรียนยังสามารถค้นคว้าข้อมูลได้ด้วยตนเองจากแหล่ง
 เรียนรู้ต่างๆ เช่น การค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต สอบถามผู้รู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ค้นคว้าจาก
 ห้องสมุด และผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้จากการปฏิบัติในสถานการณ์จริง

(เริงชัย จงพิพัฒนสุข. 2546: 43-53)

ตัวอย่างรูปแบบการเสนอโครงการตามแบบแผน

ชื่อโครงการ.....

ประกอบการเรียน รายวิชา.....รหัสวิชา.....ชั้น.....

ภาคเรียนที่ ปีการศึกษา..... โรงเรียน

ชื่อผู้จัดทำ(ถ้าทำเป็นกลุ่มระบุชื่อและหน้าที่ทุกคนในกลุ่ม) ห้อง..... เลขที่

..... ห้อง..... เลขที่.....

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ(ถ้ามี)

เสนอ (ชื่อครูผู้สอน)

เหตุผลที่เลือกทำโครงการนี้

.....

ความสำคัญของโครงการ

.....

จุดประสงค์ในการทำโครงการ

.....

แผนปฏิบัติงาน

ลำดับที่	รายการปฏิบัติ	กำหนดเวลา	ผลการปฏิบัติ
.....
.....
.....

ค่าใช้จ่ายและวิธีการจัดหา(ถ้ามี).....

.....

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

.....

ลงชื่อผู้จัดทำ

วัน เดือน ปี

(ที่เสนอโครงการ)

ตัวอย่างใบความคิดเห็น/คำแนะนำของครูผู้สอน

ชื่อ ครงงาน

ชื่อผู้จัดทำ(ถ้าทำเป็นกลุ่มระบุชื่อและหน้าที่ทุกคนในกลุ่ม) ห้อง..... เลขที่

..... ห้อง..... เลขที่.....

	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
จุดประสงค์ของโครงการ	☐	☐	☐
การเขียนแผนปฏิบัติการ	☐	☐	☐
การเขียนโครงการโดยทั่วไป	☐	☐	☐

ความคิดเห็น/คำแนะนำ

- ดำเนินการตามโครงการได้
- สิ่งที่ควรแก้ไข ปรับปรุง (ระบุหัวข้อและคำแนะนำ)

.....

.....

.....

- เมื่อได้แก้ไขตามคำแนะนำแล้ว ดำเนินการตามโครงการได้
- เมื่อได้แก้ไขตามคำแนะนำแล้ว เสนอมาอีกครั้ง (ภายในวันที่.....)

ลงชื่อครูผู้สอน.....

วัน เดือน ปี

ความคิดเห็น/คำแนะนำขั้นสุดท้าย (ถ้ามี).....

.....

.....

(ลงชื่อ)

วัน เดือน ปี

ตัวอย่างแบบประเมินตนเอง

ชื่องาน

ชื่อเจ้าของงาน ชั้น.....เลขที่

กลุ่มที่..... วันเริ่มทำงาน วันสิ้นสุดการทำงาน.....

รายละเอียดการประเมิน (เขียน / ลงใน)

- เหตุผลที่เลือกงานนี้ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เคยทำงานเช่นนี้มาก่อน	☐ น่าจะได้รับความรู้
☐ ตรงกับความสนใจ	☐ เสียค่าใช้จ่ายน้อย
☐ มีวัสดุอุปกรณ์ครบ	☐ มีผู้ที่คอยช่วยเหลือได้
☐ อื่นๆระบุ	
- เมื่อเริ่มทำงานพบว่างานนี้

☐ ง่ายกว่าที่คิด	☐ ยากกว่าที่คิด
☐ ยากง่ายใกล้เคียงกับที่คิด	
- ความรู้สึกเมื่อได้ทำงานนี้

☐ พอใจ	☐ ไม่อยากทำ
☐ ต้องทนทำต่อไป	
- ความร่วมมือจากเพื่อนเมื่อได้ทำงาน

☐ ได้รับความร่วมมือมาก	☐ ได้รับความร่วมมือน้อย
☐ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือ	
- การแก้ไขอุปสรรคระหว่างทำงาน

☐ แก้ด้วยตนเอง	☐ ขอคำแนะนำจากครู
☐ ไม่มีอุปสรรค	
- ปัญหาที่พบระหว่างทำงาน(ถ้าไม่มีไม่ต้องตอบ)

☐ มีเวลาทำงานน้อย	☐ เสียค่าใช้จ่ายมาก
☐ อื่นๆระบุ.....	

7. ความรู้สึกระหว่างทำงาน

- มีความสุข/สนุกสนาน ปกติ/เฉย
- เบื่อ/อยากให้งานเสร็จเร็วๆ

8. ความรู้สึกเมื่อเสร็จ

- ภาคภูมิใจ โส่งอก
- ไม่พอใจเพราะไม่เป็นไปตามที่คาด

สิ่งที่ภาคภูมิใจในงานนี้คือ (ถ้ามี)

.....

สิ่งที่เห็นว่าการปรับปรุง(ถ้ามี)

.....

ความคิดเห็นอื่น (ถ้ามี)

.....

- สรุปผลงาน 4 ดีมาก
- 3 ดี
- 2 ปานกลาง
- 1 ยังไม่น่าพอใจ

(ลงชื่อ)

วัน เดือน ปี

ตัวอย่างใบความคิดเห็นของผู้ปกครอง

ชื่องาน

ชื่อเจ้าของงาน ชั้น.....เลขที่

รายละเอียดการประเมิน (ตอบคำถามโดยเขียน / ลงใน)

1. ก่อนทำงานนี้เด็กมาพูดคุยกับท่านอย่างไร

☐ ขอความคิดเห็น	☐ บ่นว่าไม่อยากทำ
☐ ไม่มาพูดเลย	
2. ท่านมีส่วนร่วมในการทำงานนี้อย่างไร

☐ สั่งให้เลิกงานนี้	☐ แนะนำว่าควรเลิก
☐ ให้เลือกเอง	
3. ท่านมีความรู้สึกเกี่ยวกับงานนี้อย่างไร

☐ เสียเวลา	☐ สิ้นเปลืองเงิน
☐ ไม่สนใจ	อื่นๆ
4. ท่านช่วยเหลือเด็กของท่านในการทำงานนี้อย่างไร

☐ ช่วยตามที่ขอร้อง	☐ ช่วยทำงานบ้าง
☐ ให้ทำด้วยตนเอง	
5. ท่านดูแลเอาใจใส่ระหว่างที่เด็กของท่านในระหว่างที่ทำงานนี้

☐ ดูแลสุขภาพ	☐ ให้กำลังใจ
☐ ลดงานเพื่อให้มีเวลามากขึ้นในการทำงาน	
6. ระหว่างทำงานเด็กมาปรึกษาหารือกับท่านอย่างไร

☐ ขอคำแนะนำบ่อยครั้ง	☐ ขอคำแนะนำบ้าง
☐ ไม่มาปรึกษา	
7. เมื่อทำงานเสร็จเด็กของท่านแสดงออกอย่างไร

☐ ดีใจ	☐ ผิดหวัง
☐ ไม่แสดงออก	

8. ท่านมีความรู้สึกต่อผลงานของเด็กอย่างไร

- ดี พอใช้
 ยังไม่น่าพอใจ

สิ่งที่เห็นว่าดีที่สุดของงานนี้ (ถ้ามี) คือ

.....

สิ่งที่เห็นว่าควรปรับปรุง(ถ้ามี)

.....

ความคิดเห็นอื่น (ถ้ามี)

.....

.....

- สรุปผลงาน 4 ดีมาก
 3 ดี
 2 ปานกลาง
 1 ยังไม่น่าพอใจ

(ลงชื่อ)

วัน เดือน ปี

ตัวอย่างแบบประเมินของครูผู้สอน

ชื่องาน

ชื่อเจ้าของงาน ชั้น.....เลขที่.....

(ถ้าเป็นกลุ่มให้ลงชื่อทุกคน.....

.....

กลุ่มที่..... วันเริ่มทำงาน วันสิ้นสุดการทำงาน.....

รายละเอียดการประเมิน (เขียน / ลงใน

1. ระดับความรู้ประสบการณ์

☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
------------------------------	----------------------------------	-------------------------------
2. ลักษณะทั่วไปของแผนงาน

☐ ดีมาก	☐ ดี	☐ พอใช้
--------------------------------	-----------------------------	--------------------------------
3. การเตรียมพร้อมก่อนลงมือทำงาน

☐ ดี	☐ พอใช้	☐ ปรับปรุง
-----------------------------	--------------------------------	-----------------------------------
4. การทำงานตามขั้นตอน

☐ ราบรื่น	☐ รักษาเวลา	☐ ไม่เป็นไปตามขั้นตอน
----------------------------------	------------------------------------	--
5. การแก้ไขปัญหาระหว่างการดำเนินงาน(ถ้ามี)

☐ ดี	☐ ปานกลาง	☐ ไม่ดี
-----------------------------	----------------------------------	--------------------------------
6. ความตั้งใจ/เอาใจใส่ต่อการทำงาน

☐ ดี	☐ ปานกลาง	☐ ไม่ดี
-----------------------------	----------------------------------	--------------------------------
7. การได้รับความร่วมมือจากเพื่อน (ถ้ามี)

☐ ดี	☐ ปานกลาง	☐ ไม่ดี
-----------------------------	----------------------------------	--------------------------------
8. การทบทวนปรับปรุงเมื่องานเสร็จ

☐ รอบครอบ	☐ พอควร	☐ ไม่ปรับปรุง
----------------------------------	--------------------------------	--------------------------------------
9. ผลงานเป็นที่น่าพอใจเมื่องานเสร็จ

☐ มาก	☐ พอควร	☐ ไม่สนใจ
------------------------------	--------------------------------	----------------------------------

10. งานมีความเหมาะสม/ความถนัด/ความสามารถ

มาก พอควร ไม่เหมาะสม

11. ลักษณะของผลงานด้านความคิด

ดีมาก ดี พอใช้

12. ผลงานมีประโยชน์/สวยงาม

ดีมาก ดี พอใช้

ความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการทำงาน

.....

ความสามารถพิเศษ/ความถนัด/ทักษะ

.....

ความคิดเห็นอื่นๆ (ถ้ามี)

.....

สรุปผลงาน 4 ดีมาก
 3 ดี
 2 ปานกลาง
 1 ยังไม่น่าพอใจ

(ลงชื่อ)

วัน เดือน ปี

หนังสืออ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542. (2544). *วัฒนธรรมพัฒนาทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดนครนายก*. นครนายก : คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542.
- ขจิต ฝอยทอง. (2549). *โครงการภาษาอังกฤษ*. [Http://gotoknow.or/blog/yahoo/16301ออนไลน์](http://gotoknow.or/blog/yahoo/16301ออนไลน์).
- ชูปทอง กว้างสวัสดิ์. (2549). *คู่มือการสอนภาษาอังกฤษ*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิตย แก้วแสนไชย. (2548). *การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร*. กาญจนบุรี : สถาบันพัฒนาภาษาอังกฤษอิงลิชแอสคัว.
- มัลลิกา พงศ์ปริตร และศรีภูมิ อัครมาส. (2546). *โครงการภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- เริงชัย จงพิพัฒนสุข. (2546). *คู่มือผู้ปกครองและครู : การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2548). *สืบสานความเป็นไทย*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- Bilash, O. (2000). *Bilash's Second Language Instructional Model(B-SLIM)*. EDSE 501 Handout. Department of Secondary Education. Faculty of Education. University of Alberta. Canada.
- Crandall, J. (1994). *Content Centered Language Learning*. June 20. 2004. From website <http://www.cal.org/Resouces/digest.crandall.html>.

McCarthy. B. (1997, March). A Tale of Four Learners: 4 MAT'S Learning Styles. *Educational Leadership*. 54 : 46-51.

Yaliopisto. T. (1999). *Content and Language integrated Learning Grade 3 and 4*. June 2. 2004.
from website <http://WWW.opal.ufu.fl/ops/ops/aa/clil3-4.html>.

_____. (2007). <http://www.thaitambon.com./Tambon/ttambon.asp?>

บทที่ 5

สรุปผล

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอนได้แก่ 1) ข้อมูลสารสนเทศท้องถิ่นอำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก 2) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม ภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ และภูมิปัญญาด้านเทคโนโลยี 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยใช้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนสอนได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ กิจกรรมการเรียนการสอนแบบโพรเบมโซลวติ้ง การเรียนรู้จากการทำโครงการ โดยการจัดกิจกรรมมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถพัฒนาการเรียนรู้จากการฝึกฝนทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร การบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ที่ใช้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเชื่อมโยงความรู้และสามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต จากแหล่งเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่น จากห้องสมุด เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง รู้จักการคิดวิเคราะห์ รู้จักการสังเกต การทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นความรู้ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เอง คิดอย่างมีวิจารณญาณ ลงมือปฏิบัติ ทดลองจริง เกิดเป็นความรู้อย่างยั่งยืน และรู้จักการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อชุมชน มีความตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถสืบทอดเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ครูผู้สอนสามารถติดต่อกับชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เรียนมีโอกาสศึกษาเรียนรู้ไปพร้อมกัน ซึ่งทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรู้สึกเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน จึงทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้หลายๆด้าน นอกจากนั้นแล้วยังส่งผลสัมฤทธิ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียน เก่ง ดี มีสุข ตรงตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

จากผลของการตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ พบว่า คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา และข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื้อหาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และได้นำเสนอตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ และ

แบบฝึกหัดเพื่อฝึกทักษะของผู้เรียนทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ที่มีความชัดเจน เข้าใจง่าย โดยผู้เชี่ยวชาญคณะที่ 2 ประกอบด้วย นักวิชาการที่มีความรู้ความชำนาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา และมีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำการตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ให้คำแนะนำมาเพื่อ แก้ไข ปรับปรุง และผู้เชี่ยวชาญคณะที่ 3 ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทำการตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลุ่ม พบว่าเป็นกลุ่มที่มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.61$) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D = .08)

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

1. ควรแก้ไขแบบตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลุ่มให้มีความชัดเจนในข้อความ ผู้อ่านไม่เข้าใจในความต้องการของคำตอบที่ผู้ศึกษาต้องการทราบ
2. แก้ไขคำพูดในกิจกรรมข้อที่ 1 จากเมื่อท่านอ่านคำชี้แจง เป็น คำแนะนำ
3. ควรแก้ไขข้อมูลเนื้อหาที่สร้างความตระหนักให้ผู้ใช้กลุ่มเห็นคุณค่า
4. ข้อความในเนื้อหากิจกรรมควรเพิ่มกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศให้เห็นเป็นรูปธรรม
5. ควรนำเสนอข้อมูลที่เหมาะสมกับผู้ใช่ และระบุผู้ใช้กลุ่มให้ชัดเจนว่าใครเป็นผู้ใช้ครูหรือนักเรียน
6. ปรับปรุงการนำเสนอข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีหัวข้อที่ชัดเจน โดยได้ระบุหัวข้อที่มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง
7. เขียนข้อความเชื่อมโยงเนื้อหาไปสู่ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอน ควรเขียนให้ชัดเจน เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนนั้นๆ ได้จริง
8. บรรยายสรุปเนื้อหาในแต่ละด้านให้มีความชัดเจน
9. เขียนแผนการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโดยยกตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบให้เห็นขั้นตอน และวิธีการนำเสนอกิจกรรม
10. กระบวนการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ ควรมีการวัดที่หลากหลาย

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2539) รายงานการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนในระดับ
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : กองการวิจัยการศึกษา กรมฯ
- _____. (2541). คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ
มัธยมศึกษาตอนปลาย เล่ม 1. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2542). แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กองวิจัย
ทางการศึกษา.
- _____. (2544ก). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2544ข). สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, ใน
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2545ก). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2545ข). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : กระทรวง
ศึกษาธิการ.
- _____. (2545จ). แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- _____. (2546). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มุ่งเน้นทักษะการสื่อสาร
ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.
- กฤษฎา ขจรรัฐ. (2546). การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่โรงเรียน : กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระ
ราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542. (2544). วัฒนธรรม
พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดนครนายก. นครนายก :
คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. (ฉบับร่าง).
- คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพวิชาการ. (2546). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : กระทรวง ศึกษาธิการ.

- ศิริบุญ จงวุฒิเวศน์; และมาเรียม นิลพันธุ์. (2542). รายงานการวิจัยและจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน
 อาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลและรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อสมส.). นครปฐม :
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุไรรัตน์ คนคลอง. (2541). การศึกษาความสามารถคิดแก้ปัญหาและค่านิยมในภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ของเด็กที่มีความสามารถพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการสอนแบบโครงการภูมิ
 ปัญญาท้องถิ่น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2545). คู่มือการเขียนและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :
 สำนักพิมพ์ธารอักษร.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2546ก). คู่มือการเขียนหนังสือสำหรับค้นคว้าตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมและพัฒนาก่อนการเขียนแห่งประเทศไทย
 ไทย.
- _____. (2546 ข). ภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ทัศนาศาสตร์. (2547. มกราคม-มิถุนายน). ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตาม
 แนวปฏิรูปการศึกษา. วารสารบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 3(7) :
 12-18.
- ทัศนีย์ ทิพย์คงคา. (2547). คู่มือแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนในจังหวัดปทุมธานี. สารนิพนธ์ กศ.
 ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ถ่ายเอกสาร.
- ทิวา เครือภู. (2549). คู่มือการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดสมุทรสงคราม.
 สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูปทอง กว้างสวัสดิ์. (2549). คู่มือการสอนภาษาอังกฤษ. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
 นภา หลิมรัตน์. (2544. กันยายน – ธันวาคม). การวัดและประเมินผล. วารสารส่งเสริม
 ประสิทธิภาพการเรียนการสอน, 10(3) 13-19.
- นิคม ชมภูหลง. (2545). วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตร
 สถานศึกษา. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- นิติ เอี้ยวศรีวงศ์. (2536, กุมภาพันธ์). ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากร. วารสารทิศใต้.
 5 : 3-4.
- นิพนธ์ เสือก้อน. (2537). คู่มือการจัดทำแผนการสอนเน้นกระบวนการ. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา.

- นิสัย แก้วแสนไชย. (2548). การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร. กาญจนบุรี : สถาบันพัฒนาภาษาอังกฤษอิงลิชแอสคัวร์.
- บ้งอร ฝ่ายสัจจา. (2546). การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดพะเยา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- บันลือ พุกกะวัน. (2537). เทคนิคและประสบการณ์การเขียนตำราทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2545, มกราคม). การวัดและประเมินผลสำหรับครูมืออาชีพ. วิชาการ, 5(1) 72-76.
- ประเวศ วะสี. (2543, เมษายน). วิสัยทัศน์ของกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน. วิชาการ. 2(1) : 8-11.
- ปราณี ทองประพันธ์. (2546). สภาพและปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่ววิทยเขตเพชรบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน; และคณะ. (2539). เทคนิคการเขียนและการผลิตตำรา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา ทุดิยาภรณ์. (2548). บรรณนิทัศน์เรื่องภูมิปัญญาไทย. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิศจน์ มีแปล. (2549). คู่มือการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสตอรีไลน์สำหรับครูในโรงเรียนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพชร วังศ์ประไพโรจน์. (2544, ตุลาคม - 2545, มกราคม). การจัดกิจกรรมการเรียนแบบโครงการ. ศึกษาศาสตร, 1(1) 1-7.
- เพ็ชรี รูปวิเชตร. (2545, มีนาคม). การจัดภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยสู่ระบบการศึกษา. วิชาการ. 5(3) : 18-21.
- พรชัย ภาพันท์. (2546, มีนาคม). ภั่วักฤติการศึกษาด้วยภูมิปัญญาไทย. วิชาการ. 5(7) : 2-11.
- _____. (2546, มกราคม-มีนาคม). การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. วิทยจารย์. 31-36.

- พระชยสร สมบุญมาก (สมบุญโย). (2549). *การพัฒนาหลักสูตรเน้นกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาล้านนา : กองสับคัชย*. ปริญญาโท กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภัทรกร เพ็ญฟู. (2546). *คู่มือการปฏิบัติงานการรับงานการคำสำหรับครู อาจารย์วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภาวดี เกตุก. (2541). *ผลการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ปัญหาไทยทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการนำเสนอผลงานทางวิทยาศาสตร์และค่านิยมต่อภูมิปัญญาไทยทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ. (2547). *ปฏิบัติการผนวกรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน*. ปริญญาโท กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มนตรี ชมชื่น. (2548). *คู่มือการทอหลอดสายผ้าตีนจกไท-วน จังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มัลลิกา พงศ์ปวีตร; และศรีภูมิ อัครมาส. (2546). *โครงการภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- ยุทธนา ปฐมวราชดิ. (2545, ตุลาคม). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น*. *วิชาการ*. 5(5) : 11-18.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). *การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เริงชัย จงพิพัฒน์สุข. (2546). *คู่มือผู้ปกครองและครู : การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- วรพล โพธิ์เต็ง. (2546). *คู่มือการใช้แบบประเมินหน่วยมาตรฐานองค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย ของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในจังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วух กวางษ์กลาง. (2547). *สภาพการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2*. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*.
กรุงเทพฯ : บริษัทเซ็นเตอร์ดีสคัฟเวอรี จำกัด.
- วินัย วีระวัฒนนท์. (2545). *แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติ*.
นครนายก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ศูนย์องค์รักษ์).
- วีระพงษ์ แสง-ชูโต. (2544). *การวิเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีพื้นบ้านในทาง
วิทยาศาสตร์ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (วิทยาศาสตร์
ศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิธรรม พลเสน. (2547). *คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์. (2535). *เส้นทางความก้าวหน้าของข้าราชการครู : คู่มือการจัดทำผลงาน
ทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ประดิพัทธ์.
- สมชาย ศิริทอง. (2545. ธันวาคม). *การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โดยใช้กิจกรรม
Walk Rally*. วิชาการ, 5(12) 39-42.
- สมจิตร ทับทิม. (2548). *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกระบวนการเรียนการสอนวิชาการงานอาชีพและ
เทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร ประมวลศิลป์ชัย. (2543). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมต่อภูมิปัญญาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการใช้ชุดการเรียนรู้ภูมิปัญญา
ไทยกับการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมมารถ ประสูวรรณ. (2544). *การพัฒนาคู่มือครูในโรงเรียนทหารช่าง*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การ
บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- สามารถ จันทร์สุรีย์. (2545). *การศึกษาภูมิปัญญาไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2540. กุมภาพันธ์-กรกฎาคม). *ภูมิปัญญาชาวบ้านภาคใต้*. ทักษิณคดี.
4(3): 21-41.

- สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอองครักษ์ (2549). *ข้อมูลแหล่งเรียนรู้อำเภอองครักษ์*.
เอกสารประกอบการเรียน. นครนายก : ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” สำนักงาน
การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. (2549). *กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น จังหวัดนครนายก*.
นครนายก : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการ
จัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัด
การศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อังกุล สมคะเนย์. (2543). *เราจะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการ
เรียนการสอนได้อย่างไร*. อุบลราชธานี: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี.
- อนุชิต เริงจำเนียร. (2545). *คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะคนดีของนักเรียนนักศึกษา
สังกัดกรมอาชีวศึกษา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรพิน แก้วด้วง. (2544). *การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ (กศ.ม.)
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุดม เขวกิ่งส์. (2545). *หลักสูตรท้องถิ่นยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ
1991.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2544). *ภูมิปัญญาภาคกลาง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อัมรินทร์.
- อำนาจ เถาตระกูล. (2541). *คู่มือการเขียนแผนการสอนเพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพ
อาชีวศึกษา*. เชียงใหม่ : เอ็มพันธ์.
- Bilash, O.; & O. Bilash. (2000). *Bilash's Second Language Instructional Mode (B-SLIM)*.
EDSE 501 Handout. Department of Secondary Education. Faculty of Education
University of Alberta. Canada.
- Crandall, L. (1994). *Content Centered Lanaguage Learning*. June 20, 2004. From Website
<http://www.cal.org/Resouces/digest.crandal01.html>.

McCarthy, B. (1997, March). A Tale of Four Learners : 4 MAT'S Learning Styles. *Educational Leadership*. 54 : 46-51.

Morris, S.; & B. McCarthy. (1990). *4 MAT in Action*. Barrington : Execll, Inc.

Yliopisto, T. (1999). Content and Language Integrated Learning Grade 3 and 4. June 2. 2004.

From Website. <http://WWW.opal.ufl.edu/ops/ops/aa/clil3-4.html>.

_____. <http://www.thaitambon.com/tambon/tambon.asp>.

_____. <http://province.moph.go.th/nakhonnayok/ny.htm>.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5731, 5646

ที่ ศธ 0519.12/๒๕๖๘ วันที่ 1๖ มีนาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

เนื่องด้วย นางพิมพ์ไฉ่ ถีธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “คู่มือการจัดการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระ สุภากิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ อาจารย์รัชชัญญ์ บุญธิมา เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบประเมินความ เป็นไปได้ของกลุ่มการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัด เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางพิมพ์ไฉ่ ถีธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/๖๕๘๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

12 มีนาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระ สุภากิจ

เนื่องด้วย นางพิมพ์ไล ถือธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “คู่มือการจัดการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระ สุภากิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางพิมพ์ไล ถือธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-6495063 , 02-6641000 ต่อ 5731 , 5646

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 037 - 391299 มือถือ 087 - 9755856

ที่ ศธ 0519.12/๒๕๘ ๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

1๖ มีนาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านนา “นายกพิทยากร”

เนื่องด้วย นางพิมพ์ไล ถือธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “คู่มือการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้อาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระ สุภากิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ อาจารย์อิทธิชัย รัตนเศรษฐ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเป็นไปได้ ของคู่มือ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาบุคลากรในสังกัด เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางพิมพ์ไล ถือธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-6495063 , 02-6641000 ต่อ 5731 , 5646

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 037-391299 มือถือ 087-9755856

ที่ ศธ 0519.12/๒๕๕๘ |

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

1/2 มีนาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนองค์กรักษ์

เนื่องด้วย นางพิมพ์ไฉ่ ถีธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “คู่มือการจัดการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระ สุภากิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ ท่าน และ อาจารย์ยุพิน ศรีสวัสดิ์ อาจารย์เกษม ฐิติกุล อาจารย์ ประจวบ พูลทรัพย์ อาจารย์อังกา แก้วภราภักย์ เป็นผู้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลุ่มมือ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาท่าน และบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางพิมพ์ไฉ่ ถีธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-6495063 , 02-6641000 ต่อ 5731 , 5646

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 037 - 391299 มือถือ 087 - 9755856

ที่ ศธ 0519.12/๒๕๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

/๒ มีนาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองนครนายก

เนื่องด้วย นางพิมพ์ไฉ่ ถือธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “คู่มือการจัดการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ระ ตุภากิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณา เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางพิมพ์ไฉ่ ถือธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-6495063, 02-6641000 ต่อ 5731, 5646

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 037-391299 มือถือ 087-9755856

ที่ ศธ 0519.12/๖๕-๖๑

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒ มีนาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

เนื่องด้วย นางพิมพ์ไล ถือธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “คู่มือการจัดการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ระ สุภากิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ คุณเอื้อ จานทอง จำเอกบุญส่ง วรรัตน์ คุณสุภาวดี สายรัตน์ อาจารย์วัฒนา วรณจวี คุณบุญช่วย จันทร์พรหมมา และ คุณจิรสิทธิ์ โสภา เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัด เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางพิมพ์ไล ถือธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-6495063 , 02-6641000 ต่อ 5731 , 5646

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 037 - 391299 มือถือ 087 - 9755856

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโครงร่างของกลุ่ม

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจโครงสร้างคู่มือ
นักวิชาการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ
อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.ราชนัย บุญธิมา
อาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. จำเอก บุญส่ง วรวัฒน์
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ภาคผนวก ค

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจความเป็นไปได้ของคู่มือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลุ่ม

นักวิชาการ

1. นายเอื้อ จานทอง
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
2. นางสุภาวดี สายรัตน์
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
3. นางวาสนา วรรณฉวี
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
4. นายบุญช่วย จันทร์พรหมมา
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
5. นายจිරสิทธิ์ โสภา
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ผู้อำนวยการสถานศึกษา

1. นายเพ็ญศักดิ์ แจ่มเหตุผล
ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนองครักษ์
2. นายวิชัย สุภอักษร
ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเมืองนครนายก

ครูผู้สอน

1. นายอิทธิชัย รัตนเศรษฐ์	ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านนา “นายกพิทยากร”
2. นางยุพิน ศรีสวัสดิ์	ครูชำนาญการ โรงเรียนองครักษ์
3. นายเกษม ฐิติกุล	ครูชำนาญการ โรงเรียนองครักษ์
4. นายประจวบ พุนทรัพย์	ครูชำนาญการ โรงเรียนองครักษ์
5. นางสาวอำภา แก้วภราดัย	ครูชำนาญการ โรงเรียนองครักษ์
6. นายชัยรัตน์ ระรวยทรง	ครูชำนาญการ โรงเรียนองครักษ์
7. นางวารุณี ชื่นอารมณ์	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนองครักษ์
8. นางศิริลักษณ์ หินแก้ว	ครูชำนาญการ โรงเรียนองครักษ์

ภาคผนวก ง

แบบตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ

แบบตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลุ่ม

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

>>>>>><<<<<<<

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ประเมินความเป็นไปได้ของกลุ่ม

- ผู้บริหารสถานศึกษา
- ครูผู้สอน
- นักวิชาการ
- ผู้ทรงภูมิรู้ในท้องถิ่น

ตอนที่ 2 เมื่อท่านได้ศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โปรดแสดงความคิดเห็นความเป็นไปได้ขอ
คู่มือ โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงความคิดเห็นของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้
เป็นแนวทางในการปรับปรุง พิจารณาคู่มือให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

คำชี้แจง

ระดับความคิดเห็น	5	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับความคิดเห็น	4	หมายถึง	มาก
ระดับความคิดเห็น	3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับความคิดเห็น	2	หมายถึง	น้อย
ระดับความคิดเห็น	1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ที่	กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	เมื่อท่านอ่านคำแนะนำแล้วช่วยให้เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามได้					
2	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำคู่มือไปกำหนดนโยบายการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา					
3	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู เห็นคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น					
4	ครูสามารถนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในคู่มือไปกำหนดหลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้					
5	ครูสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมากำหนดขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เพื่อการสื่อสารภาษาต่างประเทศได้					
6	ครูสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เพื่อการสื่อสารภาษาต่างประเทศได้					
7	ครูสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้กับกลุ่มสาระอื่นได้					
8	ครูสามารถนำข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการประกอบอาชีพมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					

ที่	กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
9	ครูสามารถนำข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเทคโนโลยีมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
10	ครูสามารถนำข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเทคโนโลยีมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ด้วยโครงงาน ภาษต่างประเทศ					
11	กระบวนการจัดกิจกรรมเข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนที่แนะนำได้					
12	ครูมีความพึงพอใจในกิจกรรมแบบฝึกทักษะทางภาษาที่เสนอไว้ในคู่มือ					
13	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู เห็นความสำคัญที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักได้					
14	กิจกรรมทางภาษามีความหลากหลาย สามารถนำไปใช้กับผู้เรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้					
15	ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในคู่มือสามารถนำมาสอนให้นักเรียนรู้จักการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้					

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางพิมพ์ไผ่ ถือธรรม
วัน เดือน ปี เกิด	18 เมษายน 2499
สถานที่เกิด	จังหวัดสมุทรสงคราม
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	75 หมู่ 7 ถนนสายบ้านนา-บางอ้อ ตำบลพิบูลออก อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก 26110
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนองครักษ์ ตำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2521	โรงเรียนประเทียวิทยาทาน อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี
พ.ศ. 2526	โรงเรียนท้ายหาด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
พ.ศ. 2527 – ปัจจุบัน	โรงเรียนองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2516	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก โรงเรียนถาวรานุกุล
พ.ศ. 2520	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ภาษาอังกฤษ) จาก วิทยาลัยครูนครปฐม
พ.ศ. 2526	ปริญญาตรี (ภาษาอังกฤษ) จาก วิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี
พ.ศ. 2550	การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ